

Ywn

YOWANE/YOHANA

EMYANZI Y'AKALEMBE: YOWANE

EMYANZI Y'AKALEMBE: YOWANE

Munkwa munene oku barhumisi ba Yezu na Ekleziya bakolaga na C.D.P.C.L., Bukavu bulya omu *EBIBLIYA NTAGATIFU*, Verbum Bible, Kinshasa 1992, rhudômire binwa binji bya mashi.

1

EMYANZI Y'AKALEMBE YAYANDIKAGWA NA MUTAGATIFU YOWANE

Enshokolezi^e

¹Aha murhondêro, erhi Luderho^f ho àbâ, na Luderho àli haguma na Nyamuzinda, na Luderho àli Nyamuzinda. ²Kurhenga omurhondêro àli haguma na Nyamuzinda. ³Byôshi ye wabijiraga, n'omu biremwa byôshi, ntâco calemirwe ci-rhanalemirwi naye. ⁴Obuzîne muli ye bwâli, n'obuzine bwo bwâli bulangashane bw'abantu. ⁵Obulangashane bwamoleka omu mwizimya, n'omwizimya gurhabuzimagya.

⁶Hanacyisha omuntu wâli orhumirwe na Nyamuzinda: izîno lyâge ye Yowane^g. ⁷Ayisha nka muhamîrizi, mpu abè muhamîrizi w'obulangashane, lyo abantu bôshi bayêmêra. ⁸Arhâli ye wali bulangashane, ci kabalamwanzi k'obulangashane.

⁹Luderho ye wâli bulangashane bw'okuli, bumolekera ngasi muntu; anacyisha en'igulu. ¹⁰Ali en'igulu, n'igulu ye waliremaga, n'igulu lirhamumanyaga. ¹¹Ayisha omu bâge, n'abâge barhamuyankiriraga. ¹²Ci ngasi bôshi bamuyankirire, abahîre obuhashe bw'okuhinduka bâna ba Nyamuzinda: bo balya bamuyêmêra, ¹³ye rhaburhagwa na mukò, erhi n'okulonza kw'omubiri, nîsi erhi n'okulonza kw'omuntu, ci owaburhagwa na Nyamuzinda. ¹⁴Neci, Luderho acîjizire muntu, anabêra muli rhwe. Nîrhu rhwâbwîne irenge lyâge, irenge Nyamuzinda-Îshe ahîre Omugala cusha, oyunjwîre inema n'okuli.

¹⁵Yowane ahamîriza, erhi: «Y'oyu ye naderhaga, nti: Owayisha enyuma zâni ye wantangaga, bulya erhi ntac'ibâ, erhi ho ali». ¹⁶Neci, rhweshi rhwahîrwe oku bwimâna bwâge, rhwâhâbwa manêma oku manêma^h. ¹⁷Bulya amarhegeko rhwâgahîrwe na Mûsa, ci inêma n'okuli rhwâbidwîrhîrwe na Yezu Kristu.

¹⁸Ntâ muntu ciru n'omuguma osag'ibona Nyamuzinda; Omugala cusha yêne, obâ muli Îshe, ye warhumanyîsagyaye.

^e1.1 idômero ly'amandiko omu cigereki, <https://www.academic-bible.com/en/online-bibles/novum-testamentum-graece-na-28/read-the-bible-text/bibel/text/lesen/stelle/53/210001/219999/ch/6acb45d0b66bf43d0c2743fde185e082/> (13.05.2021)

^f1.1 : Luderho ye Mugala wa Nyamuzinda, ye Mupersona wa kabiri w'Obusharhu Butagatifu.

^g1.6 : Yowane Mubatiza oyo.

^h1.16 : Kwo kuderha oku amanêma g' Amalaganyo mahyâhya gajire ahâli h'amanêma g'Amalaganyo ga mîra.

I. Oburhumisi n'enyigîrizo za Yezu

Obuhamîrizi bwa Yowane

¹⁹ Alaga obuhamîrizi bwa Yowane, erhi Abayahudi bamurhumira abadâhwa na bene-Levi kurhenga e Yeruzalemu mpu bagend'imudôsa, mpu: «We ndi?» ²⁰ Anacibabwîra n'obwâlagale, arhalahiraga, ababwîra n'obwâlagale, erhi: «Arhali nie Kristu». ²¹ Nabo badôsa, mpu: «Oligi ndi? Ka we Eliya?» Naye, erhi: «Nanga». Mpu: «Ka we Mulêbi?» Abashuza, erhi: «Nanga». ²² Banacimubwîra, mpu: «Oligi ndi, Iyo rhushuza abarhurhumire? Kurhi ociderha wêne?» ²³ Naye, erhi: «Nie izû Iyayakulîza omu irungu: Muyumanyanye enjira ya Nyakasane, nka oku omulêbi Izaya adesire». ²⁴ Balya bâli barhumirwe bâli Bafarizeyi. ²⁵ Bashub'imudôsa, mpu: «Cirhuma ocibatiza akaba orhali we Kristu, orhanali Eliya erhi Mulêbi?» ²⁶ Yowane abashuza, erhi: «Nie ono mbatiza n'amîshi. Ci ekarhî kinyu hali oyomurhishi: ²⁷ Ye wâyisha enyuma zâni; ciru ntakwânîni nshzêkûle omugozi gw'enkwêrho zâge». ²⁸ Ebyo byâbâga e Betaniya, ishiriza Iya Yordani, emunda Yowane akâg'ibatiziza.

²⁹ Erhi kuca, Yowane abona Yezu amujâyo, aderha, erhi: «Oyu ye Mwâna-buziⁱ wa Nnâmahanga okûla ecâha c'igulu. ³⁰ Y'oyu ye naderhaga, nti: «Oyishire enyuma zâni antalusire, bulya ye wantangag'ibâho. ³¹ Nâni ntal'imuyishi; ci ye warhumire nyisha nti mbatize n'amîshi, Iyo amanyibwa omu Israheli.» ³² Yowane ababwîra, erhi: «Nabwîne Mûka ayandagala emalunga nka ngûkû anamuyimanga- kwo. ³³ Nâni ntal'imuyishi, ci owantumaga mpu mbatize n'amîshi ali erhi ambwîzire, erhi: «Oyu wâbone Mûka ayandagalirakwo anamuyimangako, erhi yebatiza muli Mûka^j Mutagatîfu». ³⁴ Neci, nabwîne nanahamîriza oku oyo ye Mugala wa Nnâmahanga».

Abaganda barhanzi (Mt 4, 18-20)

³⁵ Erhi buca, Yowane erhi kandi ali halya n'abaganda babiri. ³⁶ Anacilolereza Yezu erhi agera, aderha, erhi: «Oyu ye Mwâna-buzi wa Nnâmahanga». ³⁷ Balya baganda babiri erhi bayumva ntyo, bashimba Yezu. ³⁸ Yezu akabagana, abona bamukulikîre; anacibadôsa, erhi: «Cici mwalonza?» Nabo, mpu: «Rabi -kwo kuderha Muyigîriza- ngahi obâ?» ³⁹ Ababwîra, erhi: «Yishi muha-bone». Bayisha, babona ah'abâga, banalegerera bo naye olwo lusiku. Zâli nka nsà ikumi. ⁴⁰ Balya babiri^k bayumvagya ebinwa bya Yowane banakulikiraga Yezu, bâlimwo Andreyâ, mulumuna wa Simoni Petro. ⁴¹ Erhi izûba lirhenga emashinji, ashimâna mukulu wâge Simoni Petro, amubwîra, erhi: «Rhwabuganyire Masiha. Kwo kuderha Kristu. ⁴² Amuhekera Mwâmi Yezu. Erhi Yezu amusinza, amubwîra, erhi: «We Simoni, mwene Yôna; we kola Kefa» -kwo kuderha Ibuye^l.

⁴³ Erhi kuca, Yezu erhi alâlire ekuja e Galileya. Anacishimâna Filipo, amubwîra, erhi: «Nshimba». ⁴⁴ Filipo âli w'e Betisayida, emwâbo Andreyâ na Petro. ⁴⁵ Filipo anacishigâna Natanaeli^m, amubwîra, erhi: «Olya Mûsa aderhaga omu citabu c'Amarhegeko n'oyu abalêbi balêbaga, rhwamubwîne: ye Yezu, Mwene Yozefu, w'e Nazareti!» ⁴⁶ Natanaeli amushuza, erhi: «K'e Nazareti yankarhenga akantu kinja?» Naye Filipo, erhi: «Yisha, ocibonere». ⁴⁷ Erhi Yezu abona Natanaeli amujâho, anaciderha, erhi: «Y'oyu ye Mwisraheli w'okuli, orhabamwo bulenzi». ⁴⁸ Natanaeli, erhi: «Ngahi wamanyiraga?» Yezu amushuza, erhi: «Embere Filipo akuhamagale, bulya wâli idako Iy'omulehe, erhi nakubona». ⁴⁹ Natanaeli amubwîra, erhi:

^l1.29 : Yezu ali nka mwâna-buzi warhumagwa na Nnâmahanga mpu arhufire. Emwa Abayahudi, omwâna-buzi yo yâli nterekêro y'okurhenza ebyâha n'okulungana na Nnâmahanga.

^k1.33 : Omukolo gwa Yezu kuli kuha abantu Mûka Mutagatîfu, ye buzigire bwa Nyamuzinda.

^j1.40 : Owa kabiri ye Yowane Ntumwa wayandika eci citahu ca kani c'Emyanzi y'Akalembe.

^l1.42 : Ibuye kwo kuderha Petro omu cigereki.

^m1.45 : Akaba oyo Natanaeli ye Mateyo, ci Marko na Luka badesire mpu ye Bartolomeyo. goshi gali mazîno ga Bayahudi

«Rabi, we Mwene Nyamuzinda, we mwâmi w'Israheli». ⁵⁰ Yezu amushuza anamubwîra, erhi: «Wamayêmêra bulya nakubwîzire nti nakubwîne idako ly'omulehe! Wâcibona ebilushire aho!» ⁵¹ Anacimubwîra, erhi: «Okuli, okuli, mmubwîzire: mwacibona irunga liri liyigule na bamalahika ba Nyamuzinda badwîrhe barherema banayandagala enyanya Iya Mwene-omuntu.»

ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ 1

¹ Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν θεόν, καὶ θεὸς ἦν ὁ λόγος. ² οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν θεόν. ³ πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν. ὃ γέγονεν ⁴ ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων· ⁵ καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν. ⁶ Ἐγένετο ἄνθρωπος, ἀπεσταλμένος παρὰ θεοῦ, ὄνομα αὐτῷ Ἰωάννης· ⁷ οὗτος ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός, ἵνα πάντες πιστεύσωσιν δι' αὐτοῦ. οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ φῶς, ἀλλ' ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός. ⁹ Ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον, ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. ¹⁰ ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω. ¹¹ εἰς τὰ ἴδια ἦλθεν, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. ¹² ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ¹³ οἳ οὐκ ἐξ αἱμάτων οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκὸς οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρὸς ἀλλ' ἐκ θεοῦ ἐγεννήθησαν. ¹⁴ Καὶ ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρός, πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας. ¹⁵ Ἰωάννης μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ καὶ κέκραγεν λέγων· οὗτος ἦν ὃν εἶπον· ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν. ¹⁶ ὅτι ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν καὶ χάριν ἀντὶ χάριτος· ¹⁷ ὅτι ὁ νόμος διὰ Μωϋσέως ἐδόθη, ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο. ¹⁸ Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακεν πώποτε· μονογενὴς θεὸς ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ πατρὸς ἐκεῖνος ἐξηγήσατο. ¹⁹ Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Ἰωάννου, ὅτε ἀπέστειλαν [πρὸς αὐτόν] οἱ Ἰουδαῖοι ἐξ Ἱεροσολύμων ἱερεῖς καὶ Λευίτας ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐτόν· σὺ τίς εἶ; ²⁰ καὶ ὡμολόγησεν καὶ οὐκ ἡρνήσατο, καὶ ὡμολόγησεν ὅτι ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ὁ χριστός. ²¹ καὶ ἠρώτησαν αὐτόν· τί οὖν; σὺ Ἡλίας εἶ; καὶ λέγει· οὐκ εἰμὶ. ὁ προφήτης εἶ σύ; καὶ ἀπεκρίθη· οὔ. ²² εἶπαν οὖν αὐτῷ· τίς εἶ; ἵνα ἀποκρισιν δῶμεν τοῖς πέμψασιν ἡμᾶς· τί λέγεις περὶ σεαυτοῦ; ²³ ἔφη· ἐγὼ φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· εὐθύνατε τὴν ὁδὸν κυρίου, καθὼς εἶπεν Ἡσαΐας ὁ προφήτης. ²⁴ Καὶ ἀπεσταλμένοι ἦσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων. ²⁵ καὶ ἠρώτησαν αὐτόν καὶ εἶπαν αὐτῷ· τί οὖν βαπτίζεις εἰ σὺ οὐκ εἶ ὁ χριστὸς οὐδὲ Ἡλίας οὐδὲ ὁ προφήτης; ²⁶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰωάννης λέγων· ἐγὼ βαπτίζω ἐν ὕδατι· μέσος ὑμῶν ἕστηκεν ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε, ²⁷ ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, οὗ οὐκ εἰμὶ [ἐγὼ] ἄξιός ἵνα λύσω αὐτοῦ τὸν ἱμάντα τοῦ ὑποδήματος. ²⁸ ταῦτα ἐν Βηθανίᾳ ἐγένετο πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου ἦν ὁ Ἰωάννης βαπτίζων. ²⁹ Τῇ ἐπαύριον βλέπει τὸν Ἰησοῦν ἐρχόμενον πρὸς αὐτόν καὶ λέγει· ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. ³⁰ οὗτός ἐστιν ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εἶπον· ὀπίσω μου ἔρχεται ἀνὴρ ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν. ³¹ κἀγὼ οὐκ ᾔδην αὐτόν, ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τῷ Ἰσραὴλ διὰ τοῦτο ἦλθον ἐγὼ ἐν ὕδατι βαπτίζων. ³² Καὶ ἐμαρτύρησεν Ἰωάννης λέγων ὅτι τεθέαμαι τὸ πνεῦμα καταβαῖνον ὡς περιστερὰν ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἔμεινεν ἐπ' αὐτόν. ³³ κἀγὼ οὐκ ᾔδην αὐτόν, ἀλλ' ὁ πέμψας με βαπτίζειν ἐν ὕδατι ἐκεῖνός μοι εἶπεν· ἐφ' ὃν ἂν ἴδῃς τὸ πνεῦμα καταβαῖνον καὶ μένον ἐπ' αὐτόν, οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν πνεύματι ἁγίῳ. ³⁴ κἀγὼ ἑώρακα καὶ μεμαρτύρηκα ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. ³⁵ Τῇ ἐπαύριον πάλιν εἰστήκει ὁ Ἰωάννης καὶ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο ³⁶ καὶ ἐμβλέψας τῷ Ἰησοῦ περιπατοῦντι λέγει· ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ. ³⁷ καὶ ἤκουσαν οἱ δύο μαθηταὶ αὐτοῦ λαλοῦντος καὶ ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ. ³⁸ στραφεῖς δὲ ὁ Ἰησοῦς καὶ θεασάμενος αὐτοὺς ἀκολουθοῦντας λέγει αὐτοῖς· τί ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· ῥαββί, ὃ λέγεται μεθερμηνευόμενον διδάσκαλε, ποῦ μένεις; ³⁹ λέγει αὐτοῖς· ἔρχεσθε καὶ ὄψεσθε. ἦλθαν οὖν καὶ

εἶδαν τοῦ μένει καὶ παρ' αὐτῷ ἔμειναν τὴν ἡμέραν ἐκείνην· ὥρα ἦν ὡς δεκάτῃ. ⁴⁰ Ἦν Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου εἷς ἐκ τῶν δύο τῶν ἀκουσάντων παρὰ Ἰωάννου καὶ ἀκολουθησάντων αὐτῷ. ⁴¹ εὕρισκει οὗτος πρῶτον τὸν ἀδελφὸν τὸν ἴδιον Σίμωνα καὶ λέγει αὐτῷ· εὐρήκαμεν τὸν Μεσσίαν, ὃ ἐστὶν μεθερμηνευόμενον χριστός. ⁴² ἤγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. ἐμβλέψας αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· σὺ εἶ Σίμων ὁ υἱὸς Ἰωάννου, σὺ κληθήσῃ Κηφᾶς, ὃ ἐρμηνεύεται Πέτρος. ⁴³ Τῇ ἐπαύριον ἠθέλησεν ἐξελθεῖν εἰς τὴν Γαλιλαίαν καὶ εὕρισκει Φίλιππον. καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἀκολούθει μοι. ⁴⁴ Ἦν δὲ ὁ Φίλιππος ἀπὸ Βηθσαϊδά, ἐκ τῆς πόλεως Ἀνδρέου καὶ Πέτρου. ⁴⁵ εὕρισκει Φίλιππος τὸν Ναθαναὴλ καὶ λέγει αὐτῷ· ὃν ἔγραψεν Μωϋσῆς ἐν τῷ νόμῳ καὶ οἱ προφῆται εὐρήκαμεν, Ἰησοῦν υἱὸν τοῦ Ἰωσήφ τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ. ⁴⁶ καὶ εἶπεν αὐτῷ Ναθαναὴλ· ἐκ Ναζαρέτ δύναται τι ἀγαθὸν εἶναι; λέγει αὐτῷ [ὁ] Φίλιππος· ἔρχου καὶ ἴδε. ⁴⁷ Εἶδεν ὁ Ἰησοῦς τὸν Ναθαναὴλ ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν καὶ λέγει περὶ αὐτοῦ· ἴδε ἀληθῶς Ἰσραηλῆτης ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστιν. ⁴⁸ λέγει αὐτῷ Ναθαναὴλ· πόθεν με γινώσκεις; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· πρὸ τοῦ σε Φίλιππον φωνῆσαι ὄντα ὑπὸ τὴν συκῇν εἰδόν σε. ⁴⁹ ἀπεκρίθη αὐτῷ Ναθαναὴλ· ῥαββί, σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, σὺ βασιλεὺς εἶ τοῦ Ἰσραὴλ. ⁵⁰ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· ὅτι εἶπόν σοι ὅτι εἶδόν σε ὑποκάτω τῆς συκῆς, πιστεύεις; μείζω τούτων ὅψῃ. ⁵¹ καὶ λέγει αὐτῷ· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅψεσθε τὸν οὐρανὸν ἀνεωγγόμενον καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ θεοῦ ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου.

2

Obuhya e Kana

¹ Olusiku lwa kasharhuⁿ, habà obuhya e Kana omu Galileya. Nnina wa Yezu erhi yo ali. ² Naye Yezu àli mulâlike kw'obwo buhya bo n'abaganda bâge. ³ Lero idivayi lyanacibula, bulya idivayi ly'obubya lyàli erhi lyamahwa. Nnina wa Yezu anacimubwîra, erhi: «Barhacigwerb'idivayi». ⁴ Naye Yezu amushuza, erhi: «Nyoko we, k'okwo kurhuyêrekîre? Amango gâni garhacihika». ⁵ Nnina aj'ibwîra abarhumisi, erhi: «Ngasi oku akammubwîra, mukujire». ⁶ Hàli rhubindi ndarhu rhwa mabuye, rhw'okuhiramwo amîshi g'okukalaba Abayahudi, ngasi kaguma ka ngero ibiri erhi isharhu. ⁷ Yezu ababwîra, erhi: «Yunjuzi orhu rhubindi mîshi». Barhumbumba kuhika oku muhiro. ⁸ Ashub'ibabwîra, erhi: «Domagi, muhekere omushongwe». Banacimuhêkera. ⁹ Erhi omushongwe alabulakwo galya mîshi gahindusire divayi, arhànali amanyire aha eryo divayi lyarhengaga, ci abarhumisi bàl'idôma amîshi erhi bamanyire bwinjà, ahamagala omuhya mulume, ¹⁰ amubwîra, erhi: «Kali abandi idivayi linjà barhang'ihâna, n'erhi abantu bakolabalimwo orukara, lyo barhanza elirhali linjà. Ci wêhe wal'irhanzir'ibîka idivayi linjà kuhika buno!» ¹¹ Co cisômerîne cirhanzi ca Yezu eco. Acijiraga e Kana omu Galileya. Ayêrekana irenge lyâge, n'abaganda bage bamuyêmêra. ¹² Okubundi anaciyandagalira e Kafamaumu bo na nnina, na bene wâbo^o, n'abaganda bâge. Ajirayo nsiku nsungunu.

Yezu ahulusa abakag'iguliza omu kê-Nyamuzinda (Mt 21, 12-13; Mrk 11, 15-17; Luk 19, 45-46)

¹³ Basâka w'Abayahudi erhi àba hôfi, Yezu ayinamukira e Yeruzalemu. ¹⁴ Abugâna abarhunzi omu kê-Nyamuzinda bakag'irhimbûla enkafu, ebibuzi n'engûkù, n'abandi badahîre erhi badwîrhe bakâba. ¹⁵ Ayanka omugozi, ahunga omunyuli, abahulusa bôshi omu kê-Nyamuzinda bo n'ebibuzi n'enkafu zâbo; ashandâza ensaranga z'abakag'ikâba n'oburhalule bwâbo abukunungula. ¹⁶ Anacibwîra abarhunzi b'engûkù, erhi: «Rhenzi ebi. Enyumpa ya Larha murhayihindulaga cibuye». ¹⁷ Abaganda bâge bakengêra eci cinwa c'Amandiko:

ⁿ2.1 olusiku lwa kasharhu: Kurhenga ashimânana bona Filipo na Natanaeli.

^o2.12 : Bene wâbo Yezu bo bantu b'omulala gwa Mariya na Yozefu.

«Obushiru bw'enyumpa yâwe bwayish'indya»^p. ¹⁸ Obwo Abayahudi banacijaho, bamubwîra, mpu: «Cimanyîso cici orhuyêresiremwo obuhashe bw'okujira ntya?» ¹⁹ Naye Yezu abashuza, erhi: «Shabûli aka kâ-Nyamuzinda; naâshub'ikayimanza omu nsiku isharhu». ²⁰ Abayahudi bamubwîra,, mpu: «Aka kâ-Nyamuzinda kayûbasirwe myâka makumi ani na ndarhu, nâwe mpu wâshub'ikayimanza omu nsiku isharhu?» ²¹ Ci yêhe kâ-Nyamuzinda k'omubiri gwâge aderhaga. ²² Erhi aba amafûka omu bafû lyo abaganda bâge bakengîre ako kanwa; bayêmêra Amandiko n'akanwa Yezu aderhaga.

Yezu omu Yeruzalemu

²³ Amango ali e Yeruzalemu oku lusiku lukulu lwa Basâka, bantu banji bayêmêra oku izîno lyâge, erhi bamabona ebisômerîne akâg'ijira. ²⁴ Ci Yezu yêhe arhacikubagiragabo, bulya âli abamanyire bôshi, ²⁵ arhanali alagirire okubwîrwa na ndi: âli amanyire akali aha murhima gwa ngasi muntu.

KATA ΙΩΑΝΝΗΝ 2

1 Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ γάμος ἐγένετο ἐν Κανὰ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἦν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ ἐκεῖ. ² ἐκλήθη δὲ καὶ ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸν γάμον. ³ καὶ ὑστερήσαντος οἴνου λέγει ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτόν· οἶνον οὐκ ἔχουσιν. ⁴ [καὶ] λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· τί ἐμοὶ καὶ σοί, γύναι; οὐπω ἤκει ἡ ὥρα μου. ⁵ λέγει ἡ μήτηρ αὐτοῦ τοῖς διακόνοις· ὃ τι ἂν λέγῃ ὑμῖν ποιήσατε. ⁶ ἦσαν δὲ ἐκεῖ λίθιναι ὑδρῖαι ἕξ κατὰ τὸν καθαρισμὸν τῶν Ἰουδαίων κείμεναι, χωροῦσαι ἀνὰ μετρητὰς δύο ἢ τρεῖς. ⁷ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· γεμίσατε τὰς ὑδρίας ὕδατος. καὶ ἐγένμισαν αὐτὰς ἕως ἄνω. ⁸ καὶ λέγει αὐτοῖς· ἀντλήσατε νῦν καὶ φέρετε τῷ ἀρχιτρικλίνῳ· οἱ δὲ ἤνεγκαν. ⁹ ὡς δὲ ἐγεύσατο ὁ ἀρχιτρικλίνος τὸ ὕδωρ οἶνον γεγεννημένον καὶ οὐκ ᾔδει πόθεν ἐστίν, οἱ δὲ διάκονοι ᾔδεισαν οἱ ἠντληκότες τὸ ὕδωρ, φωνεῖ τὸν νυμφίον ὁ ἀρχιτρικλίνος ¹⁰ καὶ λέγει αὐτῷ· πᾶς ἄνθρωπος πρῶτον τὸν καλὸν οἶνον τίθησιν καὶ ὅταν μεθυσθῶσιν τὸν ἐλάσσω· σὺ τετήρηκας τὸν καλὸν οἶνον ἕως ἄρτι. ¹¹ ^{ταύτην} ἐποίησεν ἀρχὴν τῶν σημείων ὁ Ἰησοῦς ἐν Κανὰ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἐφάνέρωσεν τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. ¹² Μετὰ τοῦτο κατέβη εἰς Καφαρναοὺμ αὐτὸς καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ [αὐτοῦ] καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ ἐκεῖ ἔμειναν οὐ πολλὰς ἡμέρας. ¹³ Καὶ ἐγγὺς ἦν τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ὁ Ἰησοῦς. ¹⁴ Καὶ εὗρεν ἐν τῷ ἱερῷ τοὺς πωλοῦντας βόας καὶ πρόβατα καὶ περιστερὰς καὶ τοὺς κερματιστὰς καθημένους, ¹⁵ καὶ ποιήσας φραγέλλιον ἐκ σχοινίων πάντας ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ τὰ τε πρόβατα καὶ τοὺς βόας, καὶ τῶν κολλυβιστῶν ἐξέχεεν τὸ κέρμα καὶ τὰς τραπέζας ἀνέτρεψεν, ¹⁶ καὶ τοῖς τὰς περιστερὰς πωλοῦσιν εἶπεν· ἄρατε ταῦτα ἐντεῦθεν, μὴ ποιεῖτε τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου οἶκον ἐμπορίου. ¹⁷ ἐμνήσθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι γεγραμμένον ἐστίν· ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου καταφάγεται με. ¹⁸ Ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ εἶπαν αὐτῷ· τί σημεῖον δεικνύεις ἡμῖν ὅτι ταῦτα ποιεῖς; ¹⁹ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν. ²⁰ εἶπαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· τεσσαράκοντα καὶ ἕξ ἔτεσιν οἰκοδομήθη ὁ ναὸς οὗτος, καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερεῖς αὐτόν; ²¹ ἐκεῖνος δὲ ἔλεγεν περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ σώματος αὐτοῦ. ²² ὅτε οὖν ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν, ἐμνήσθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι τοῦτο ἔλεγεν, καὶ ἐπίστευσαν τῇ γραφῇ καὶ τῷ λόγῳ ὃν εἶπεν ὁ Ἰησοῦς. ²³ Ὡς δὲ ἦν ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐν τῷ πάσχα ἐν τῇ ἑορτῇ, πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ θεωροῦντες αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει. ²⁴ αὐτὸς δὲ Ἰησοῦς οὐκ ἐπίστευεν αὐτὸν αὐτοῖς διὰ τὸ αὐτὸν γινώσκειν πάντας ²⁵ καὶ ὅτι οὐ χρεῖαν εἶχεν ἵνα τις μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ ἀνθρώπου· αὐτὸς γὰρ ἐγίνωσκεν τί ἦν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ.

Yezu ayigîriza Nikodemu

¹ Hâli mulume muguma w'omu Bafarizeyi, izîno lyâge Nikodemu, muguma omu bagula b'Abayahudi. ² Anacija emwa Yezu budufu, amubwîra. erhi: «Rabi, rhumanyire oku we Mwigîriza warhumagwa na Nnâmahanga; ntâye wankajira ebisômerîne odwîrhe wajira nka Nyamuzinda arhali bo naye». ³ Yezu amushuza, erhi: «Okuli, okuli, nkubwîzire, ntâye wankabona Obwâmi bwa Nyamuzinda nka arhashubir'iburhwa buhyâhya». ⁴ Nikodemu amubwîra, erhi: «Kurhi omuntu akaciburhwa anakola mushosi?» ⁵ Yezu amushuza, erhi: «Okuli, okuli, nkubwîzire, ntâye wankaja omu Bwâmi bwa Nyamuzinda nka arhashubir'iburhwa omu mîshi na muli Mûka Mutagatîfu^q. ⁶ Eciburhwa n'omubiri guli mubiri, n'eciburhwa na Mûka guli mûka. ⁷ Orhasômeragwa obwenge nkubwîzire, nti: «Kukwânîne okuburhwa buhyâhya. ⁸ Empûsi olunda esîmire lwo enahûkiza: onayumve omuhûsi gwâyo, ci orhishi emunda yarhenga erhi emunda yajâ. Kwo n'okwo ngasi yêshi oburhwa na Mûka^r. ⁹ Naye Nikodemu, erhi: «Kurhi okwo kwankahashikana?» ¹⁰ Yezu amushuza, erhi: «Kâli oli muyigîriza omu Israheli, wanagal'ihaba ebyo? ¹¹ Okuli, okuli, nkubwîre, ebi rhuyishi byo rhuderha, n'ebi rhwâbwîne byo rhunywêra akasheba, ci murhayêmêra obuhamîrizi bwîru. ¹² Akaba murhayemîri nka nammubwîra eby'en'igulu, kurhi mwankayêmêra nkola nammubwîra eby'empingu? ¹³ Ntâye wayinamukire empingu aha nyuma z'olya wahonaga empingu, Mwene-omuntu obâ empingu^s.

¹⁴ Kulyala Mûsa amanikaga enjoka omu irungu, ntyo, kukwânîne Mwene-omuntu ayinamulwe, ¹⁵ Iyo ngasi yêshi omuyemîre abona obuzîne bw'ensiku n'amango. ¹⁶ Neci, Nnâmahanga azigîre igulu, kuhika ahâna Omugala cusha, mpu ngasi yêshi wâmuyêmêra alek'ihera, ci abone obuzîne bw'ensiku n'a-mango. ¹⁷ Bulya Nyamuzinda arharhumaga Omugala en'igulu mpu ayish'ihana igulu, ci mpu Iyo aciza igulu. ¹⁸ Ngasi omuyemîre, arhahanwa; ci orhamuyemîri, mîra olwâge Iwatuba-gwa, bulya arhayêmêraga izîno Iya Mugala cusha wa Nnâmahanga^t. ¹⁹ Nalwo olubanja lw'olu: obulangashane bwâyishire en'igulu, n'abantu bagal'isîma omwizimya ahâli h'obulangashane, bulya ebijiro byâbo byâli bibî. ²⁰ Neci, ngasi yêshi ojira ebibî, erhi kushomba ashomba obulangashane arhanajâ ahâli obulangashane, Iyo ebijiro byâge birhamanyibwa. ²¹ Ojira okushingânîne yêhe, anaje ahalangala, Iyo babona oku ebijiro byâge Nyamuzinda abijirira».

Obuhamîrize bwa Yowane buzinda

²² Enyuma ly'ebyo, Yezu aja bo n'abaganda bâge omu cihugo c'e Yudeya; ajirayo nsiku haguma nabo, anakabatiza. ²³ Naye Yowane erhi adwîrhe abatiza e Heno^u, hôfi h'e Salimi, bulya amîshi galiyo manji, n'abantu bakayish'ibatizibwa. ²⁴ Erhi Yowane arhacishwêkwa obwo. ²⁵ Hanacizûka akadali ekarhî k'abaganda ba Yowane n'Omuyahudi oku kucishuka^v. ²⁶ Baja emwa Yowane, bamubwîra, mpu: «Rabi, olya wali naye ishiriza Iya Yordani, olya wahamîrizagya, naye akola adwîrhe abatiza, n'abantu bôshi badwîrhe bamushimba!»

^q3.5 : Okuburhwa omu mîshi na muli Mûka Mutagatîfu kwo kubatizibwa. Nka kulyala ntâye wa-nkamanya kurhi empûsi egenda, ntyo ntâye wankayumva enjira za Mûka Mutagatîfu. Co cirhuma abantu bahêkwa na Mûka Mutagatîfu, kanji barhayumvibwa n'abandi bantu. Ciru hali abatagatîfu bakag'iderhwa basirhe, bulya cbijiro byabo birhâli nka bya bandi bantu

^r3.8 : Arhali byâge byâge Kristu aderha; aderha ebi arhenzagya emw'îshe.

^s3.13 : Omu bantu bôshi, Yezu, Mwêne -Omuntu, kwo aciderha, yêne wankamanya eby'empingu, bulya ye wayihubukaga.

^t3.18 : Owalonza obucire, kukwânîne abulongeze kuli Kristu, omu kuyemêra Yezu wafaga oku musalaba.

^u3.23 : Heno aba omu lubanda Iwa Yordani.

^v3.25 : Nkaba ako kadali kâli kayêrekire obubatizo.

²⁷ Yowane anacishuza, erhi: «Ntâco omuntu ankaciha nka cirhamuhirwi kurhenga enyanya. ²⁸ Mwene muli bahamîrizi bâni kulya naderhaga, nti: «Arhali nie Kristu, ci ntumirwe nti mmushokolere»: ²⁹ Ogwêrhe omuhya erhi muhya-mulume; ci omwîra w'omuhya-mulume, omuyimangira n'okumuyumva, anasîme akayumva izù ly'omuhya-mulume. Ogwo gwo mwîshingo gwâni, na buno gukola guli mwimâna. ³⁰ Kukwânîne agandâze, nâni ncifunye. ³¹ Owarhenga enyanya akulire bôshi; naye owa hano igulu anali w'en'igulu, n'ebyaderha binali by'en'igulu. Owarhenga empingu alushire bôshi. ³² Eby'abwîne n'eby'ayumvîrhe byo ahamîrizi; ci ntâye oyêmêra obuhamîrizi bwâge. ³³ Oyêmêra obuhamîrizi bwâge ayêrekana oku Nyamuzinda aderha okunali. ³⁴ Oyu Nyamuzinda arhumaga, binwa bya Nyamuzinda aderha, bulya Nyamuzinda nka ahâna Mûka Mutagatîfu arhagera. ³⁵ Nnâmahanga-Îshe asîma Omugala, anahizire byôshi omu maboko gâge. ³⁶ Oyêmêra Omugala, agwêrhe obuzîne bw'ensiku n'amango; olahîre okuyêmêra Omugala, arhakabona akalamo, ci obukunizi bwa Nyamuzinda bwâmumananakwo».

KATA ΙΩΑΝΝΗΝ 3

¹ Ἦν δὲ ἄνθρωπος ἐκ τῶν Φαρισαίων, Νικόδημος ὄνομα αὐτῷ, ἄρχων τῶν Ἰουδαίων· ² οὗτος ἦλθεν πρὸς αὐτὸν νυκτὸς καὶ εἶπεν αὐτῷ· ῥαββί, οἶδαμεν ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐλήλυθας διδάσκαλος· οὐδεὶς γὰρ δύναται ταῦτα τὰ σημεῖα ποιεῖν ἃ σὺ ποιεῖς, ἐὰν μὴ ἢ ὁ θεὸς μετ' αὐτοῦ. ³ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μὴ τις γεννηθῇ ἄνωθεν, οὐ δύναται ἰδεῖν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. ⁴ Λέγει πρὸς αὐτὸν [ὁ] Νικόδημος· πῶς δύναται ἄνθρωπος γεννηθῆναι γέρων ὢν; μὴ δύναται εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ δεύτερον εἰσελθεῖν καὶ γεννηθῆναι; ⁵ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μὴ τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. ⁶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρκὸς σὰρξ ἐστίν, καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ πνεύματος πνεῦμά ἐστιν. ⁷ μὴ θαυμάσης ὅτι εἶπόν σοι· δεῖ ὑμᾶς γεννηθῆναι ἄνωθεν. ⁸ τὸ πνεῦμα ὅπου θέλει πνεῖ καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀκούεις, ἀλλ' οὐκ οἶδας πόθεν ἔρχεται καὶ ποῦ ὑπάγει· οὕτως ἐστὶν πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ πνεύματος. ⁹ Ἀπεκρίθη Νικόδημος καὶ εἶπεν αὐτῷ· πῶς δύναται ταῦτα γενέσθαι; ¹⁰ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· σὺ εἰ ὁ διδάσκαλος τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ταῦτα οὐ γινώσκεις; ¹¹ ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι ὅτι ὁ οἶδαμεν λαλοῦμεν καὶ ὁ ἐωράκαμεν μαρτυροῦμεν, καὶ τὴν μαρτυρίαν ἡμῶν οὐ λαμβάνετε. ¹² εἰ τὰ ἐπίγεια εἶπον ὑμῖν καὶ οὐ πιστεύετε, πῶς ἐὰν εἴπω ὑμῖν τὰ ἐπουράνια πιστεύσετε; ¹³ καὶ οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. ¹⁴ Καὶ καθὼς Μωϋσῆς ὕψωσεν τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὕψωθῆναι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ¹⁵ ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων ἐν αὐτῷ ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. ¹⁶ οὕτως γὰρ ἠγάπησεν ὁ θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. ¹⁷ οὐ γὰρ ἀπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν εἰς τὸν κόσμον ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῇ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ. ¹⁸ ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν οὐ κρίνεται· ὁ δὲ μὴ πιστεύων ἤδη κέκριται, ὅτι μὴ πεπίστευκεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ θεοῦ. ¹⁹ αὕτη δέ ἐστιν ἡ κρίσις ὅτι τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον καὶ ἠγάπησαν οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον τὸ σκότος ἢ τὸ φῶς· ἦν γὰρ αὐτῶν πονηρὰ τὰ ἔργα. ²⁰ πᾶς γὰρ ὁ φαῦλα πράσσων μισεῖ τὸ φῶς καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῇ τὰ ἔργα αὐτοῦ. ²¹ ὁ δὲ ποιῶν τὴν ἀλήθειαν ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα φανερωθῇ αὐτοῦ τὰ ἔργα ὅτι ἐν θεῷ ἐστὶν εἰργασμένα. ²² Μετὰ ταῦτα ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὴν Ἰουδαίαν γῆν καὶ ἐκεῖ διέτριβεν μετ' αὐτῶν καὶ ἐβάπτιζεν. ²³ Ἦν δὲ καὶ ὁ Ἰωάννης βαπτίζων ἐν Αἰνῶν ἐγγὺς τοῦ Σαλείμ, ὅτι ὕδατα πολλὰ ἦν ἐκεῖ, καὶ παρεγίνοντο καὶ ἐβαπτίζοντο. ²⁴ οὕτω γὰρ ἦν βεβλημένος εἰς τὴν φυλακὴν ὁ Ἰωάννης. ²⁵ Ἐγένετο οὖν ζήτησις ἐκ τῶν μαθητῶν Ἰωάννου μετὰ Ἰουδαίου περὶ καθαρισμοῦ. ²⁶ καὶ ἦλθον πρὸς τὸν Ἰωάννην καὶ εἶπαν αὐτῷ· ῥαββί, ὃς ἦν μετὰ σοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ᾧ σὺ μεμαρτύρηκας, ἴδε οὗτος

βαπτίζει καὶ πάντες ἔρχονται πρὸς αὐτόν. ²⁷ Ἀπεκρίθη Ἰωάννης καὶ εἶπεν· οὐ δύναται ἄνθρωπος λαμβάνειν οὐδὲ ἐν ἑνὶ μὴ ἢ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. ²⁸ αὐτοὶ ὑμεῖς μοι μαρτυρεῖτε ὅτι εἶπον [ὅτι] οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ χριστός, ἀλλ' ὅτι ἀπεσταλμένος εἰμὶ ἔμπροσθεν ἐκείνου. ²⁹ ὁ ἔχων τὴν νύμφην νυμφίος ἐστίν· ὁ δὲ φίλος τοῦ νυμφίου ὁ ἐστηκὼς καὶ ἀκούων αὐτοῦ χαρὰ χαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου. αὕτη οὖν ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ πεπλήρωται. ³⁰ ἐκείνον δεῖ αὐξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι. ³¹ Ὁ ἄνωθεν ἐρχόμενος ἐπάνω πάντων ἐστίν· ὁ ὢν ἐκ τῆς γῆς ἐκ τῆς γῆς ἐστὶν καὶ ἐκ τῆς γῆς λαλεῖ. ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐρχόμενος [ἐπάνω πάντων ἐστίν]· ³² ὁ ἐώρακεν καὶ ἤκουσεν τοῦτο μαρτυρεῖ, καὶ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ οὐδεὶς λαμβάνει. ³³ ὁ λαβὼν αὐτοῦ τὴν μαρτυρίαν ἐσφράγισεν ὅτι ὁ θεὸς ἀληθὴς ἐστίν. ³⁴ ὃν γὰρ ἀπέστειλεν ὁ θεὸς τὰ ῥήματα τοῦ θεοῦ λαλεῖ, οὐ γὰρ ἐκ μέτρου δίδωσιν τὸ πνεῦμα. ³⁵ ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ τὸν υἱὸν καὶ πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. ³⁶ ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν ἔχει ζωὴν αἰώνιον· ὁ δὲ ἀπειθῶν τῷ υἱῷ οὐκ ὄψεται ζωὴν, ἀλλ' ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ μένει ἐπ' αὐτόν.

4

Omuciza w'igulu acîmanyîsa emw'Abasamâriya

¹ Erhi Yezu amanya oku Abafarizeyi bayumwîrhe oku akola agwêrhe baganda banji kulusha Yowane n'oku adwîrhe abatiza bantu banji kumulusha, ² n'obwo arhali Yezu yêne wakag'ibatiza, ci baganda bâge, ³ arhenga e Yudeya, acîshubirira e Galileya. ⁴ Kwâli kukwânîne atwîkanye omu Samâriya. ⁵ Anacihika omu cishagala ciguma c'e Samâriya, ciderhwa Sikara, hôfi h'ishwa Yakôbo ahâga omugala Yozefu. ⁶ Ho iriba Iya Yakôbo^w libà aho. Yezu ali amarhama n'enjira; anacitamala oku cikunguzo c'iriba. Zâli nka nsà ndarhu. ⁷ Mukazi muguma w'Omusamâriya ayish'idôma. Yezu anacimubwîra, erhi: «Mpa nâni mîshi nnywe». ⁸ Abaganda bâge bâli bajir'igula ebiryo omu lugo. ⁹ Olya mukazi w'Omusamâriya amubwîra, erhi: «Kurhi we Muyahudi wanka-mpûna amîshi, nie Musamâriya?» Bulya Abayahudi n'Abasamâriya barhabonanakwo. ¹⁰ Yezu amushuza, erhi: «Ocimanyaga enshôkano ya Nnâmahanga okanamanya ndi okubwîzire, erhi: «Mpa nâni nnywe, wakabire we muhûna, naye anakakuhîre amîshi g'obuzîne». ¹¹ Olya mukazi amubwîra, erhi: «Yâgirwa, ci orhagwêrhi eci wankadômera-mwo, n'iriba lirî lirî. Ngahi wankacibona amîshi g'obuzîne? ¹² K'olushirage Larha Yakôbo waruhaga eri iriba, anyweramwo bo n'abâna n'ebintu byâge?» ¹³ Yezu amushubiza, erhi: «Ngasi yêshi onywakwo aga mîshi ashub'iyumva enyôrha; ¹⁴ Ci owanywe oku mîshi namuhà, arhakayumva nyôrha ciru n'eliguma; bulya amîshi namuhà gamuhindukamwo iriba lyakahululamwo amîshi g'obuzîne bw'ensiku n'amango». ¹⁵ Nyamukazi, erhi: «Waliha, mpa nâni kwo ago mîshi, Iyo irhondo ntaciyumva nyôrha, Iyo ntanakaciyish'idôma bano». ¹⁶ Yezu amubwîra, erhi: «Kanya, ohamagale balo, ogal'igaluka». ¹⁷ Olya mukazi amushuza, erhi: «Ntajira mulume». Yezu amushubiza, erhi: «Neci, kwo binali, orhajira mulume. ¹⁸ Bulya wamaja omu mwa balume barhânu, n'oyu oli omu mwâge arhali balo. Neci, o-rhanywesiri». ¹⁹ Nyamukazi, erhi: «Yâgirwa, namabona oku oli mulêbi. ²⁰ Balarha bakag'iharâmya kw'eyi ntondo^y, ninyu mpu Yeruzalemu ho hantu h'okuharâmya». ²¹ Yezu amubwîra, erhi: «We mukazi, nyêmêra, amango gahisire, arhananciri kuli eyi ntondo erhi e Yeruzalemu mwacikaharâmya Larha. ²² Mw'oyomunakaharâmya eci murhishi, rhwehe ruharâmya eci rhuyishi; bulya obucire omu Bayahudi burhenga. ²³ Caba amango gayiruka - ganakola go gano- abahârâmya okunali bakola bakaharâmya Larha omu murhima gwâbo n'okunali; bulya abo bo Larha alonza mpu bamuharâmye. ²⁴ Nyamuzinda aba mûka, n'abamuharâmya kukwânîne bamuharâmye omu murhima n'okunali». ²⁵ Olya mukazi

^w4.6 : Galya mango izûba liyimanga.

^x4.10 : Omu Mandiko matagatifu, amîshi Iyo inema Iya Nnâmahanga.

^y4.20 Ntondo ya Garizimi eyo

anacimubwîra, erhi: «Nyîshi oku Masiha, olya baderha Kri-stu, ayisha. Amango ayisha, ye warhuyigîriza byôshi». ²⁶ Yezu amushuza, erhi: «Nie ono ndwîrhe nakudesâ». ²⁷ Ho n'aho abaganda bâge bayisha, basômerwa erhi babona adwîrhe aganîza omukazi. Ci ntaye washagire mpu amudôsa, erhi: «Ci wamudôsa», erhi: «Carhuma wamuganîza?» ²⁸ Nyamukazi anacisiga akabindi kâge, alibirhira eka, aj'ibwîra abantu, erhi: ²⁹ «Yishi mubone omulume wamambwîra ebinajizire byôshi. K'arhankabâ ye Kristu?» ³⁰ Banacirhenga omu lugo, bajâ emunda âli. ³¹ Ago mango abaganda bâge bakag'imuyinginga banamubwîra, mpu: «Waliha Mwigîriza, ebiryo bino». ³² Naye abashuza, erhi: «Ngwêrhe ebiryomurhi-shi». ³³ Abaganda bâge bakadôsanya, mpu: «Nkaba hali owamudwîrhîre eby'alya^z?» ³⁴ Yezu ababwîra, erhi: «Ebiryo byâni kuli kujira obulonza bw'owantumaga n'okuyûkiriza omukolo gwâge. ³⁵ Ka murhaderha, mpu: «Hasigire myêzi ini emyâka eyêre?» Nâni mmubwîzire: Yinamuli amasû, mubone oku amashwa gakola gayâkirize n'emyâka. ³⁶ Omusârûzi akola ahâbwa oluhembo lwâge; akola adwîrhe alunda emburho oku buzîne bw'ensiku n'amango, na ntyo owarhwêraga naye akola asîma bo n'omusârûzi. ³⁷ Neci aka kanwa kanali k'okuli: orhwêra ali wago, n'osârûla ali wago. ³⁸ Nammurhumire okuj'isârûla^a ebi murhalibukiraga; bandi balibusire ninyu mwalya emyâka y'amalibuko gâbo».

³⁹ Basamâriya banji b'eco cishagala bamuyêmêra erhi kalya kanwa k'olya mukazi karhuma, erhi: «Anambwîzire ebi najizire byôshi». ⁴⁰ Erhi Abasamâriya bamuhikaho, bamuyinginga mpu acumbike. Ajirayo nsiku ibiri zone. ⁴¹ Bandi banji bamuyêmêra erhi nyigîrizo zirhuma. ⁴² Bakâbwîra olya mukazi, mpu: «Arhaciri binwa byâwe birhumire rhuyêmêra; nîrhu rhwêne rhwamuyumvîrhe, rhunakola rhumanyire bwinjâ oku kwo binali, oyu ye Muciza w'igulu».

Yezu afumya mugala wa murhambo muguma (Mt 8, 5-13; Luk 7, 1-11)

⁴³ Erhi ziryâ nsiku ibiri zigera, anacilikûla, aja e Galileya. ⁴⁴ Yezu yêne âli erhi adesire mpu ntâ mulêbi okengwa omu cihugo câbo. ⁴⁵ Erhi ahika e Galileya, Abanya-Galileya bamuyankirira, bulya bâli erhi babwîne ebi ajiraga e Yeruzalemu byôshi oku lusiku lukulu; bulya nabo bâli oku lusiku lukulu. ⁴⁶ Ashub'ija e Kana y'e Galileya, erya ahindulaga amîshi okubâ divayi. Yali murhambo muguma walwazagya omugala e Kafamaumu. ⁴⁷ Oyomulume erhi ayumva oku Yezu ahika e Galileya kurhenga e Yudeya, amuguma omu cirali, anamushenga mpu ayandagalire emwâge, aj'ifumya omugala wali hôfi h'okufâ. ⁴⁸ Yezu amubwîra, erhi: «Ka mukaba murhabwîni ebisômerîne n'ebirhangâzomurhâyêmêre?» ⁴⁹ Naye nyamurhwâli, erhi: «Muhânyi, yandagala embere omwâna anfiere». ⁵⁰ Yezu amubwîra, erhi: «Gendaga, mugala wâwe ali mutaraga». Nyamulume anacyêmêra ako kanwa ka Yezu, alikûla. ⁵¹ Oku aciri omu njira y'okuyandagalira emwâge, abambali bayisha, bamubwîra mpu omugala afumire. ⁵² Abadôsa ensâ yonêne arhondêraga okuyumva amagala. Bamushuza, mpu: «Nnjo aha nsâ nda ishushira lyamurhengagamwo». ⁵³ Îshe abona oku yo na nsâ Yezu amubwîraga, erhi: «Mugala wawe ali mutaraga». Anacyêmêra yê n'ab'omu mwâge bôshi. ⁵⁴ Eco co cisômerîne ca kabiri Yezu âjizire erhi ashubira e Galileya kurhenga e Yudeya.

KATA IQANNHN 4

¹ Ὡς οὖν ἔγνων ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι ὅτι Ἰησοῦς πλείονας μαθητὰς ποιεῖ καὶ

^z4.33 eby'alya: biri binwa bibirhi: «ebi» na «alya». Omu mashi mubâ enshishula binwa amango herufi z'izû zibirhi zirhimânana a abugane a, ahinduke â kwo kuderha a mulîri: mpaga agani mamvu: mpagâgani mamvu a abugane e, a anarhoge omu kuhubula, bihinduke byombi e mulîri: narhenga e bukafu: narhegêBukafu i abugane a, ahinduke y: ebi alya: eby'alya i arhimane o, ahinduke iyu: omukazi oduga budufu: omukazyuduga budufu a arhimana o, a ye mwofi kuli a, anarhoge hasigale: omâna oderha bwenêne: omwanoderha bwenêne o arhimane e, ahinduke we: engoko ekaliwa bânagoko: engokwekaliza bâna goko n'ebindi n'ebindi...

^a4.38 Abasârûzi zo Ntumwa, n'abarhwêraga bo balya balêbi bashokoleraga Entumwa, na kulusha bôshi, Mwâmi Yezu yêne.

βαπτίζει ἢ Ἰωάννης ² – καίτοιγε Ἰησοῦς αὐτὸς οὐκ ἐβάπτισεν ἀλλ' οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ – ³ ἀφῆκεν τὴν Ἰουδαίαν καὶ ἀπῆλθεν πάλιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. ⁴ Ἦδε αὐτὸν διέρχεσθαι διὰ τῆς Σαμαρείας. ⁵ Ἔρχεται οὖν εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας λεγομένην Συχάρ πλησίον τοῦ χωρίου ὃ ἔδωκεν Ἰακώβ [τῷ] Ἰωσήφ τῷ υἱῷ αὐτοῦ. ⁶ Ἦν δὲ ἐκεῖ πηγὴ τοῦ Ἰακώβ. ὁ οὖν Ἰησοῦς κεκοπιακῶς ἐκ τῆς ὁδοιπορίας ἐκαθέζετο οὕτως ἐπὶ τῇ πηγῇ· ὥρα ἦν ὡς ἔκτη. ⁷ Ἔρχεται γυνὴ ἐκ τῆς Σαμαρείας ἀντλήσαι ὕδωρ. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· δός μοι πεῖν. ⁸ οἱ γὰρ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπεληλύθεισαν εἰς τὴν πόλιν ἵνα τροφὰς ἀγοράσωσιν. ⁹ λέγει οὖν αὐτῷ ἡ γυνὴ ἡ Σαμαρίτις· πῶς σὺ Ἰουδαῖος ὢν παρ' ἐμοῦ πεῖν αἰτεῖς γυναικὸς Σαμαρίτιδος οὔσης; οὐ γὰρ συγχρῶνται Ἰουδαῖοι Σαμαρίταις. ¹⁰ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ· εἰ ᾔδεις τὴν δωρεὰν τοῦ θεοῦ καὶ τίς ἐστὶν ὁ λέγων σοι· δός μοι πεῖν, σὺ ἂν ᾔησας αὐτὸν καὶ ἔδωκεν ἅν σοι ὕδωρ ζῶν. ¹¹ Λέγει αὐτῷ [ἡ γυνή]· κύριε, οὔτε ἄντλημα ἔχεις καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶν βαθύ· πόθεν οὖν ἔχεις τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν; ¹² μὴ σὺ μεῖζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἰακώβ, ὃς ἔδωκεν ἡμῖν τὸ φρέαρ καὶ αὐτὸς ἐξ αὐτοῦ ἔπιεν καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ τὰ θρέμματα αὐτοῦ; ¹³ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ· πᾶς ὁ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου διψήσει πάλιν. ¹⁴ ὃς δ' ἂν πίῃ ἐκ τοῦ ὕδατος οὗ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ διψήσει εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλὰ τὸ ὕδωρ ὃ δώσω αὐτῷ γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος ἀλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον. ¹⁵ Λέγει πρὸς αὐτὸν ἡ γυνή· κύριε, δός μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ μηδὲ διέρχωμαι ἐνθάδε ἀντλεῖν. ¹⁶ λέγει αὐτῇ· ὕπαγε φώνησον τὸν ἄνδρα σου καὶ ἔλθε ἐνθάδε. ¹⁷ ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ καὶ εἶπεν αὐτῷ· οὐκ ἔχω ἄνδρα. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· καλῶς εἶπας ὅτι ἄνδρα οὐκ ἔχω. ¹⁸ πέντε γὰρ ἄνδρας ἔσχες καὶ νῦν ὃν ἔχεις οὐκ ἔστιν σου ἀνὴρ· τοῦτο ἀληθὲς εἶρηκας. ¹⁹ Λέγει αὐτῷ ἡ γυνή· κύριε, θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ σύ. ²⁰ οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν τῷ ὄρει τούτῳ προσεκύνησαν· καὶ ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐν Ἱεροσολύμοις ἐστὶν ὁ τόπος ὅπου προσκυνεῖν δεῖ. ²¹ λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· πίστευέ μοι, γύναι, ὅτι ἔρχεται ὥρα ὅτε οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ οὔτε ἐν Ἱεροσολύμοις προσκυνήσετε τῷ πατρί. ²² ὑμεῖς προσκυνεῖτε ὃ οὐκ οἴδατε· ἡμεῖς προσκυνοῦμεν ὃ οἴδαμεν, ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐστίν. ²³ ἀλλ' ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστίν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσκυνήσουσιν τῷ πατρί ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ· καὶ γὰρ ὁ πατὴρ τοιούτους ζητεῖ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν. ²⁴ πνεῦμα ὁ θεός, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν. ²⁵ Λέγει αὐτῷ ἡ γυνή· οἶδα ὅτι Μεσσίας ἔρχεται ὁ λεγόμενος χριστός· ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἀναγγελεῖ ἡμῖν ἅπαντα. ²⁶ λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· ἐγὼ εἰμι, ὁ λαλῶν σοι. ²⁷ Καὶ ἐπὶ τούτῳ ἦλθαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ ἐθαύμαζον ὅτι μετὰ γυναικὸς ἐλάλει· οὐδεὶς μέντοι εἶπεν· τί ζητεῖς ἢ τί λαλεῖς μετ' αὐτῆς; ²⁸ ἀφῆκεν οὖν τὴν ὑδρίαν αὐτῆς ἡ γυνὴ καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν πόλιν καὶ λέγει τοῖς ἀνθρώποις· ²⁹ δεῦτε ἴδετε ἄνθρωπον ὃς εἶπέν μοι πάντα ὅσα ἐποίησα, μὴτι οὗτός ἐστιν ὁ χριστός; ³⁰ ἐξῆλθον ἐκ τῆς πόλεως καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτόν. ³¹ Ἐν τῷ μεταξύ ἡρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ λέγοντες· ῥάββι, φάγε. ³² ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἐγὼ βρῶσιν ἔχω φαγεῖν ἣν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. ³³ ἔλεγον οὖν οἱ μαθηταὶ πρὸς ἀλλήλους· μὴ τις ἦνεγκεν αὐτῷ φαγεῖν; ³⁴ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐμὸν βρῶμά ἐστιν ἵνα ποιήσω τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με καὶ τελειώσω αὐτοῦ τὸ ἔργον. ³⁵ οὐχ ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἔτι τετράμηνός ἐστιν καὶ ὁ θερισμός ἔρχεται; ἴδου λέγω ὑμῖν, ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν καὶ θεάσασθε τὰς χώρας ὅτι λευκαὶ εἰσιν πρὸς θερισμόν. ἤδη ³⁶ ὁ θερίζων μισθὸν λαμβάνει καὶ συνάγει καρπὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἵνα ὁ σπείρων ὁμοῦ χαίρῃ καὶ ὁ θερίζων. ³⁷ ἐν γὰρ τούτῳ ὁ λόγος ἐστὶν ἀληθινὸς ὅτι ἄλλος ἐστὶν ὁ σπείρων καὶ ἄλλος ὁ θερίζων. ³⁸ ἐγὼ ἀπέστειλα ὑμᾶς θερίζειν ὃ οὐχ ὑμεῖς κεκοπιάκατε· ἄλλοι κεκοπιάκασιν καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν κόπον αὐτῶν εἰσεληλύθατε. ³⁹ Ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκείνης πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν τῶν Σαμαριτῶν διὰ τὸν λόγον τῆς γυναικὸς μαρτυροῦσης ὅτι εἶπέν μοι πάντα ὃ ἐποίησα. ⁴⁰ ὡς οὖν ἦλθον πρὸς αὐτόν οἱ Σαμαρίται, ἡρώτων αὐτόν μεῖναι παρ' αὐτοῖς· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ δύο ἡμέρας. ⁴¹ καὶ πολλῶν πλείους ἐπίστευσαν διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ, ⁴² τῇ τε γυναικὶ ἔλεγον ὅτι οὐκέτι διὰ τὴν σὴν λαλίαν πιστεύομεν, αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόαμεν καὶ οἴδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου. ⁴³ Μετὰ δὲ τὰς δύο ἡμέρας ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ⁴⁴ αὐτὸς γὰρ Ἰησοῦς

ἐμαρτύρησεν ὅτι προφήτης ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι τιμὴν οὐκ ἔχει. ⁴⁵ ὅτε οὖν ἦλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐδέξαντο αὐτὸν οἱ Γαλιλαῖοι πάντα ἑωρακότες ὅσα ἐποίησεν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν τῇ ἑορτῇ, καὶ αὐτοὶ γὰρ ἦλθον εἰς τὴν ἑορτήν. ⁴⁶ Ἦλθεν οὖν πάλιν εἰς τὴν Κανὰ τῆς Γαλιλαίας, ὅπου ἐποίησεν τὸ ὕδωρ οἶνον. Καὶ ἦν τις βασιλικὸς οὗ ὁ υἱὸς ἡσθένει ἐν Καφαρναούμ. ⁴⁷ οὗτος ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ἦκει ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν ἀπήλθεν πρὸς αὐτὸν καὶ ἡρώτα ἵνα καταβῇ καὶ ἰάσῃται αὐτοῦ τὸν υἱόν, ἥμελλεν γὰρ ἀποθνήσκειν. ⁴⁸ εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν· ἐὰν μὴ σημεῖα καὶ τέρατα ἴδῃτε, οὐ μὴ πιστεύσητε. ⁴⁹ λέγει πρὸς αὐτόν ὁ βασιλικός· κύριε, κατάβηθι πρὶν ἀποθανεῖν τὸ παιδίον μου. ⁵⁰ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· πορεύου, ὁ υἱός σου ζῇ. Ἐπίστευσεν ὁ ἄνθρωπος τῷ λόγῳ ὃν εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς καὶ ἐπορεύετο. ⁵¹ ἤδη δὲ αὐτοῦ καταβαίνοντος οἱ δοῦλοι αὐτοῦ ὑπήντησαν αὐτῷ λέγοντες ὅτι ὁ παῖς αὐτοῦ ζῇ. ⁵² ἐπύθετο οὖν τὴν ὥραν παρ' αὐτῶν ἐν ᾗ κομπότερον ἔσχεν· εἶπαν οὖν αὐτῷ ὅτι ἐχθὲς ὥραν ἐβδόμην ἀφῆκεν αὐτὸν ὁ πυρετός. ⁵³ ἔγνω οὖν ὁ πατήρ ὅτι [ἐν] ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐν ᾗ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ὁ υἱός σου ζῇ, καὶ ἐπίστευσεν αὐτὸς καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη. ⁵⁴ Τοῦτο [δὲ] πάλιν δευτέρον σημεῖον ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐλθὼν ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

5

Yezu afumya omulwâla ah'iriba Iya Betesta

¹ Enyuma ly'ebyo, Iwanaciba lusiku lukulu lw'Abayahudi, naye Yezu ayi-namukira e Yeruzalemu. ² Aha maziba g'ebibuzi, omu cishagala c'e Yeruzalemu, haba iriba liderhwa Betesta^b omu ciyahudi. Eryo iriba lijira mbaraza irhânu. ³ Balwâla mwandu bakag'igwishira mw'ezo mbaraza: emihûrha, abahinange n'abahozire enjinga bakag'ilingûza oku amîshi gashabagana. ⁴ Bulya liguma liguma malahika wa Nyakasane akâg'iyandagalira omu maziba n'okushabaganya amîshi. N'erhi amîshi gabaga gabirunduka, owarhangag'ikajamwo ye wanakag'ifuma endwâla yâge. ⁵ Hàli muntu muguma, erhi ali myâka makumi asharhu na munâni alwâla. ⁶ Yezu anacimubona agwishîre, erhi anamanyire oku emyâka ekola minji kurhenga ali ntyo. Amubwîra, erhi: «Ka walonza okufuma?» ⁷ Naye olya mulwâla, erhi: «Muhânyi, ntajira owakampira omu maziba nka amîshi gabirunduka; na nkaderha nti mmujâge, erhi mpahika, nnanshimâne owundi mîra antangaga». ⁸ Yezu amubwîra, erhi: «Yimuka, oyanke encingo yâwe, ocigendere». ⁹ Olya mulume anacifuma oku ilindo liguma; ayanka encingo yâge, agenda». Ci olwo lusiku lwâli lwa sabato. ¹⁰ Abayahudi babwîra Oyo muntu wafumaga, mpu: «Ene lwa sabato, orhankabarhula encingo yâwe». ¹¹ Naye abashuza, erhi: «Ci owanfumagya anambwîzire, erhi: Yanka encingo yâwe, ogende!» ¹² Bamudôsa, mpu: «Ye ndi oyo wakubwîraga, erhi: Yanka encingo yâwe, ogende?» ¹³ Ci olya muntu wâfumaga arhâli amumanyire, bulya Yezu àli amazonga omu lubaga lwâli lulundumîne. ¹⁴ Erhi kugera nsiku, Yezu amushimâna omu kâ-Nyamuzinda; anacimubwîra, erhi: «W'oyu wafumire; irhondo orhacijiraga byâha^c, olek'ibà kubî kulusha okurhanzi». ¹⁵ Olya mulume anacigend'ibwîra Abayahudi oku Yezu ye wamufumagya. ¹⁶ Okwo kwarhuma Abayahudi barhondêra okuhivulula Yezu mpu bulya akâg'ijira ntyo olwa sabato. ¹⁷ Ci Yezu yêhe abashuza, erhi: «Oku Larha adwîrhe akola erhi nâni kwo n'okwo». ¹⁸ Okwo kwarhuma Abayahudi bakâlonza okumuyîrha, arhali okwenge akâg'ivuna olwa sabato kwônene, ci bwenene bulya akâg'iderha mpu Nyamuzinda ye Îshe n'okucîyumanyanya na Nnâmahanga.

Omukolo gwa Mugala wa Nyamuzinda

¹⁹ Yezu anacishuza, ababwîra, erhi: «Okuli, okuli, mmubwîre, Mugala wa Nnâmahanga

^b5.2 Omu cihabraniya, Bet-Hêsed, kuli kuderha «nyumpa ya lukogo», nyumpa ya bwonjo bwa Nnâmahanga

^c5.14 : Okufuma kw'omubiri ciri ciman'yiso c'okufûka kw'omûka. Omuntu Mwâmi Yezu a-shimanyire kukwânîne ahinduke muntu muhyâhya, kukwânîne obuzîne bwa Kristu bumujemwo bunamujire mwâna wa Nnâmahanga.

arhankahash'ijira ebi arhabonaga Îshe ajira: ngasi byôshi Îshe ajira, n'Omugala kwo na kuguma abijira. ²⁰ Bulya Nyamuzinda Îshe azigira Omugala, n'ebi ajira byôshi, anamuyêrekebyo; acinamuyêreka ebulushire ebyo, murhangâle. ²¹ Nka oku Îshe afûla abafû anabahe obuzîne, kwo n'okwo Omugala naye abalonzize anabahe obuzîne. ²² Bulya Îshe arhatwîra ndi lubanja: ci ngasi lubanja alufîkira Omugala, ²³ Iyo abantu bôshi bakenga Omugala, nk'oku bakenga Îshe. Orhakenga Omugala, erhi arhanakenga Îshe wamurhumaga. ²⁴ Okuli, okuli, mmubwîre, oyumva akanwa kâni akanayêmêra owantumaga, obuzîne bw'ensiku n'amango erhi bwâge, arhakanahêkwa lubanja, ci ahimire olufû, aja omu buzîne. ²⁵ Neci mmubwîzire: amango gayishire -ganakola go gano- abafire bâyumve izû Iya Mwene Nyamuzinda, n'abaliyumve banalame. ²⁶ Nk'oku Îshe ye nn'obuzîne, kwo anahîre Omugala mpu abè nn'obuzîne, ²⁷ anamuhîre obuhashe bw'okutwa emmanja zôshi, bulya ali Mwene-omuntu. ²⁸ Murhasômeragwa n'okwo: bulya amango gayiruka, abali omu nshinda bôshi bârhengemwo bamâyumva izû Iyâge; ²⁹ abakozire aminja bafûkire obuzîne, n'abajizire amabî bafûkire olubanja. ³⁰ Oku bwâni, ntâco nankahash'ijira niene. Olunyumvîrhe lwo ntwa; n'akanwa kâni kashingânîne, bulya ntajira oku nnonzize, ci oku owantumaga alonzize. ³¹ Akaba nie ncihamîriza niene, obuhamîrizi bwani burhali bwo. ³² Wundi odwîrhe wampamîriza, nnamanyire oku obuhamîrizi bwâge kuli nie buli bw'okuli. ³³ Mwâli murhumire abantu emwa Yowane^d, naye adesire okunali. ³⁴ Nie ono ntalonza buhamîrizi bwa muntu; ci ebyo mbidesire nti Iyo mucunguka. ³⁵ Yowane kâli kamole katwanyire kanalangashîne; mwânali mulonzize okusîma hisanzi hisungunu omu bumoleke bwâge. ³⁶ Niehe ngwêrhe obuhamîrizi bulushire obwa Yowane: emikolo Larha ampâga mpu njire; eyo mikolo njira yo ehamîriza oku Larha ye wantumaga. ³⁷ Na Larha wantumaga, yêne ye muhamîrizi wâni. Mw'oyomurhasig'iyumva izû Iyâge ciru n'eliguma, murhanasag'ibona obusû bwâge, ³⁸ n'ecinwa câge cirhammubamwo, bulya oyu arhumaga murhamuyêmêra. ³⁹ Muhumba Amandiko, bulya mucîkebirwe mpu mwomubâ akalamo karhahwa; ci nago kumpamîriza gampamîriza! ⁴⁰ Ci murhalonza okujâ emunda ndi Iyo mubona obuzîne. ⁴¹ Irengé Iy'abantu, ntalilonza. ⁴² Ci mmanyire oku murhajira buzigire bwa Nnâmahanga. ⁴³ Nayishire oku izîno Iya Larha, murhananyankiriraga; erhi owundi ankacirhuma yenene, oyo mwanamuyankirira. ⁴⁴ Kurhi mwankayêmêra mwe mulonza okukuzibwa ngasi muguma n'abâbo, ci obukuze burhenga emwa Nnâmahanga yêne murhabulonza? ⁴⁵ Murhamanyaga mpu nie nâmmushobeke emwa Larha. Mûsa mucîkubagira ye wâmmushobeke. ⁴⁶ Bulya muciyêmêraga Mûsa, mwankanyemîre nâni; bulya ebi ayandisire nie abiyandikîre. ⁴⁷ Ci mukaba murhayemîri ebi ayandisire, kurhi mwankayêmêra ebinwa byâni?

KATA ΙΩΑΝΝΗΝ 5

¹ Μετὰ ταῦτα ἦν ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων καὶ ἀνέβη Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα. ² Ἔστιν δὲ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐπὶ τῇ προβατικῇ κολυμβήθρα ἡ ἐπιλεγομένη Ἑβραϊστὶ Βηθζαθα πέντε στοὰς ἔχουσα. ³ ἐν ταύταις κατέκειτο πλῆθος τῶν ἀσθενούντων, τυφλῶν, χωλῶν, ξηρῶν. ⁴ ἦν δὲ τις ἄνθρωπος ἐκεῖ τριάκοντα [καὶ] ὀκτὼ ἔτη ἔχων ἐν τῇ ἀσθενείᾳ αὐτοῦ. ⁵ τοῦτον ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς κατακείμενον καὶ γνοὺς ὅτι πολὺν ἤδη χρόνον ἔχει, λέγει αὐτῷ· θέλεις ὑγιῆς γενέσθαι; ⁶ ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀσθενῶν· κύριε, ἄνθρωπον οὐκ ἔχω ἵνα ὅταν ταραχθῇ τὸ ὕδωρ βάλλῃ με εἰς τὴν κολυμβήθραν· ἐν ᾧ δὲ ἔρχομαι ἐγώ, ἄλλος πρὸ ἐμοῦ καταβαίνει. ⁷ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἔγειρε ἄρον τὸν κράβαττόν σου καὶ περιπάτει. ⁸ καὶ εὐθέως ἐγένετο ὑγιῆς ὁ ἄνθρωπος καὶ ἤρεν τὸν κράβαττον αὐτοῦ καὶ περιεπάτει. ⁹ Ἦν δὲ σάββατον ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. ¹⁰ ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ τεθεραπευμένῳ· σάββατόν ἐστιν, καὶ οὐκ ἔξεστίν σοι ἄραι τὸν κράβαττόν σου. ¹¹ ὁ δὲ ἀπεκρίθη αὐτοῖς· ὁ ποιήσας με ὑγιῆ ἐκεῖνός μοι εἶπεν· ἄρον τὸν

^d5.33 Lolà 1, 19-28.

κράβαττόν σου καὶ περιπάτει. ¹² ἠρώτησαν αὐτόν· τίς ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος ὁ εἰπὼν σοι· ἄρον καὶ περιπάτει; ¹³ ὁ δὲ ἰαθεὶς οὐκ ᾔδει τίς ἐστὶν, ὁ γὰρ Ἰησοῦς ἐξένευσεν ὄχλου ὄντος ἐν τῷ τόπῳ. ¹⁴ μετὰ ταῦτα εὐρίσκει αὐτόν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἴδε ὑγιὲς γέγονας, μηκέτι ἀμάρτανε, ἵνα μὴ χεῖρόν σοί τι γένηται. ¹⁵ ἀπηλθεν ὁ ἄνθρωπος καὶ ἀνήγγειλεν τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ ποιήσας αὐτὸν ὑγιῆ. ¹⁶ καὶ διὰ τοῦτο ἐδίωκον οἱ Ἰουδαῖοι τὸν Ἰησοῦν, ὅτι ταῦτα ἐποίει ἐν σαββάτῳ. ¹⁷ Ὁ δὲ [Ἰησοῦς] ἀπεκρίνατο αὐτοῖς· ὁ πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται καὶ ἐγὼ ἐργάζομαι. ¹⁸ διὰ τοῦτο οὖν μάλλον ἐζήτουν αὐτόν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι, ὅτι οὐ μόνον ἔλυεν τὸ σάββατον, ἀλλὰ καὶ πατέρα ἴδιον ἔλεγεν τὸν θεὸν ἴσον ἑαυτὸν ποιῶν τῷ θεῷ. ¹⁹ Ἀπεκρίνατο οὖν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ δύναται ὁ υἱὸς ποιεῖν ἄφ' ἑαυτοῦ οὐδὲν ἐὰν μὴ τι βλέπῃ τὸν πατέρα ποιοῦντα· ἃ γὰρ ἂν ἐκεῖνος ποιῇ, ταῦτα καὶ ὁ υἱὸς ὁμοίως ποιεῖ. ²⁰ ὁ γὰρ πατήρ φιλεῖ τὸν υἱὸν καὶ πάντα δείκνυσιν αὐτῷ ἃ αὐτὸς ποιεῖ, καὶ μείζονα τούτων δείξει αὐτῷ ἔργα, ἵνα ὑμεῖς θαυμάζητε. ²¹ ὥσπερ γὰρ ὁ πατήρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ ζῶοποιεῖ, οὕτως καὶ ὁ υἱὸς οὓς θέλει ζῶοποιεῖ. ²² οὐδὲ γὰρ ὁ πατήρ κρίνει οὐδένα, ἀλλὰ τὴν κρίσιν πᾶσαν δέδωκεν τῷ υἱῷ, ²³ ἵνα πάντες τιμῶσιν τὸν υἱὸν καθὼς τιμῶσιν τὸν πατέρα. ὁ μὴ τιμῶν τὸν υἱὸν οὐ τιμᾷ τὸν πατέρα τὸν πέμψαντα αὐτόν. ²⁴ Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων καὶ πιστεύων τῷ πέμψαντί με ἔχει ζωὴν αἰώνιον καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται, ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν. ²⁵ ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστὶν ὅτε οἱ νεκροὶ ἀκούσουσιν τῆς φωνῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ καὶ οἱ ἀκούσαντες ζήσουσιν. ²⁶ ὥσπερ γὰρ ὁ πατήρ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτως καὶ τῷ υἱῷ ἔδωκεν ζωὴν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ. ²⁷ καὶ ἐξουσίαν ἔδωκεν αὐτῷ κρίσιν ποιεῖν, ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου ἐστίν. ²⁸ μὴ θαυμάζετε τοῦτο, ὅτι ἔρχεται ὥρα ἐν ἣ πάντες οἱ ἐν τοῖς μνημείοις ἀκούσουσιν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ²⁹ καὶ ἐκπορεύσονται οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες εἰς ἀνάστασιν ζωῆς, οἱ δὲ τὰ φαῦλα πράξαντες εἰς ἀνάστασιν κρίσεως. ³⁰ Οὐ δύναμαι ἐγὼ ποιεῖν ἅπ' ἑμαυτοῦ οὐδέν· καθὼς ἀκούω κρίνω, καὶ ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ δικαία ἐστίν, ὅτι οὐ ζητῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με. ³¹ Ἐὰν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἑμαυτοῦ, ἡ μαρτυρία μου οὐκ ἔστιν ἀληθής· ³² ἄλλος ἐστὶν ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμοῦ, καὶ οἶδα ὅτι ἀληθής ἐστὶν ἡ μαρτυρία ἣν μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. ³³ Ὑμεῖς ἀπεστάλκατε πρὸς Ἰωάννην, καὶ μεμαρτύρηκεν τῇ ἀληθείᾳ· ³⁴ ἐγὼ δὲ οὐ παρὰ ἀνθρώπου τὴν μαρτυρίαν λαμβάνω, ἀλλὰ ταῦτα λέγω ἵνα ὑμεῖς σωθῆτε. ³⁵ ἐκεῖνος ἦν ὁ λύχνος ὁ καιόμενος καὶ φαίνων, ὑμεῖς δὲ ἠεληθήσατε ἀγαλλιαθῆναι πρὸς ὥραν ἐν τῷ φωτὶ αὐτοῦ. ³⁶ Ἐγὼ δὲ ἔχω τὴν μαρτυρίαν μείζω τοῦ Ἰωάννου· τὰ γὰρ ἔργα ἃ δέδωκέν μοι ὁ πατήρ ἵνα τελειώσω αὐτά, αὐτὰ τὰ ἔργα ἃ ποιῶ μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὅτι ὁ πατήρ με ἀπέσταλκεν. ³⁷ καὶ ὁ πέμψας με πατήρ ἐκεῖνος μεμαρτύρηκεν περὶ ἐμοῦ. οὔτε φωνὴν αὐτοῦ ὡπποτε ἀκηκόατε οὔτε εἶδος αὐτοῦ ἑωράκατε, ³⁸ καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ οὐκ ἔχετε ἐν ὑμῖν μένοντα, ὅτι ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος, τούτῳ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε. ³⁹ ἔραυνάτε τὰς γραφάς, ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰώνιον ἔχειν· καὶ ἐκεῖναί εἰσιν αἱ μαρτυροῦσαι περὶ ἐμοῦ· ⁴⁰ καὶ οὐ θέλετε ἐλθεῖν πρὸς με ἵνα ζωὴν ἔχητε. ⁴¹ Δόξαν παρὰ ἀνθρώπων οὐ λαμβάνω, ⁴² ἀλλ' ἔγνωκα ὑμᾶς ὅτι τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ οὐκ ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς. ⁴³ ἐγὼ ἐλήλυθα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς μου, καὶ οὐ λαμβάνετε με· ἐὰν ἄλλος ἔλθῃ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἰδίῳ, ἐκεῖνον λήμψεσθε. ⁴⁴ πῶς δύνασθε ὑμεῖς πιστεῦσαι δόξαν παρὰ ἀλλήλων λαμβάνοντες, καὶ τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ μόνου θεοῦ οὐ ζητεῖτε; ⁴⁵ Μὴ δοκεῖτε ὅτι ἐγὼ κατηγορήσω ὑμῶν πρὸς τὸν πατέρα· ἔστιν ὁ κατηγορῶν ὑμῶν Μωϋσῆς, εἰς ὃν ὑμεῖς ἠλπίκατε. ⁴⁶ εἰ γὰρ ἐπιστεύετε Μωϋσεῖ, ἐπιστεύετε ἂν ἐμοί· περὶ γὰρ ἐμοῦ ἐκεῖνος ἔγραψεν. ⁴⁷ εἰ δὲ τοῖς ἐκείνου γράμμασιν οὐ πιστεύετε, πῶς τοῖς ἐμοῖς ῥήμασιν πιστεύετε;

6

Yezu aluza emigati (Mt 14, 13-21; Mrk 6, 32-44; Luk 9, 10-17)

¹ Okuhandi Yezu anacyikirira ishiriza ly'enyanya y'e Galileya, ederhwa Tiberiyadi. ² Abantu

mwandu erhi bamushimbire, bulya bàli bàmapona ebisômerîne akâg'ijirira abalwâla. ³ Yezu anacirheremera oku ntondo, adahalakwo bo n'abaganda bâge. ⁴ Basâka, lwo lusiku lukulu lw'Abayahudi, ali hôfi. ⁵ Erhi ayinamula amasû, Yezu abona olubaga lunji lumushimbire. Anacibwîra Filipino, erhi: «Ngahi rhwankagulira emigati bâlya?» ⁶ Amubwîraga ntyo mpu amurhangule, bulya àli amanyire yêne oku ajira. ⁷ Filipino amushuza, erhi: «Emigati ya magerha ngoyo^e ibiri erhankabalumira, ciru ngasi muntu ankahâbwa hisungunu». ⁸ Muguma omu baganda bâge, ye Andrey, mulumuna wa Simoni Petro, amubwîra, erhi: ⁹ «Hano hali mwâna muguma odwîrhe migati irhanu y'engano na nfi ibiri; ci kwône cirigi cici eco kuli ogu mwandu gw'abantu?» ¹⁰ Yezu anacibabwîra, erhi: «Mubwîre abantu babwâr hale». Obukere bwâli ho bunji. Banacibwâr hala balume nka bihumbi birhânu. ¹¹ Okubundi Yezu ayanka erya migali, n'erhi aba amavuga omunkwa, ayigabîra abantu bàli babwâr hîre, n'enfi kwo na kwo, nk'oku balonzagya. ¹² Erhi babâ bamayigurha, abwîra abaganda bâge, erhi: «Mugushe ebihumbi bisigîre, bilek'isherera busha». ¹³ Babigusha, bayunjuza birhimbiri ikumi na bibiri by'ebisigaliza by'erya migali y'engano irhanu bâlyaga. ¹⁴ Erhi abantu babona eco cisômerîne Yezu ajiraga, bakaderha, mpu: «Neci, y'oyu ye mulêbi wayisha en'igulu». ¹⁵ Yezu erhi amanya oku balonza okumugwârha mpu bamujire mwâmi, acîgendera, ashub'icîfulika oku ntondo yêneyêne.

Yezu alambagira omu nyanja (Mt 14, 22-23; Mrk 6, 45-52)

¹⁶ Erhi bijinga, abaganda bâge bayandagalira oku nyanja, ¹⁷ bashonera omu bwârho, bayikira, bajà e Kafamaumu. Bwayira na Yezu arhabahikakwo; ¹⁸ erhi n'empûsi edwîrhe yashungûrha, enyanja yabîra. ¹⁹ Bàli bamavugama nka stadi^f makumi abiri n'irhanu erhi makumi asharhu, erhi Yezu ayegêra obwârho ayish'agenda omu nyanja. Banacirhemuka. ²⁰ Ci Yezu ababwîra, erhi: «Niene, murhayôbohaga!» ²¹ Bàli bakola bamuyanka omu bwârho, ci aho honêne obwârho bwâhika oku lwimango aha banajaga.

Yezu ayigîriza omu sinagogi y'e Kafamaumu

²² Erhi buca, olubaga lwâli lusigîre ishiriza lwabona oku obwârho bwâli buguma bwônene n'oku Yezu arhâli abujiremwô haguma n'abaganda bâge. ci bône bàli bagenzire. ²³ Ci kwône agandi mârho gâli gayishire, garhenga e Tiberiyadi, halya baliraga omugati omu kuvuga Nyakasane omunkwa. ²⁴ Erhi abantu babona oku Yezu arhali ho n'oku abaganda bâge ntâbo, bashona omu bwârho bagenda e Kafamaumu, bajà balonza Yezu. ²⁵ Erhi bamushimâna ishiriza, bamudôsa, mpu: «Yâgirwa, mangaci wahikaga eno?» ²⁶ Yezu abashuza, erhi: «Okuli, okuli, mmubwîre, mudwîrhe mwanonza arhali bisômerîne mwâbwîne birhumire, ci bulya mwâlîre emigati mwayigurha. ²⁷ Mukâkola, arhali orhulyo-lyo rhuhwa rhurhuma, ci ebiryo biyôrha buzîne ensiku n'amango birhuma. Ebyo biryo Mwene-omuntu wamuhâbyo, bulya ye Îshe Nyamuzinda ahizirekwo ecimanyîso câge». ²⁸ Banacimubwîra, mpu: «Kurhi rhwajiraga lyo rhukola emikolo ya Nnâmahanga?» ²⁹ Naye Yezu abashuza, erhi: «Omukolo gwa Nnâmahanga kwo kuyêmêra oyo arhumaga». ³⁰ Nabo, mpu: «Cimanyîso cici warhuyêrekaga lyo rhukuyêmêra? Bici ojira?» ³¹ Balarha balîre amâna⁹ omu irungu, nka oku biyandisirwe: Abahîre omugati gw'emalunga mpu balye».

³² Yezu anacibashuza, erhi: «Okuli, mmubwîre, arhali Mûsa wammuhâga omugati gw'empingu; Larha ye mmuha omugati gw'empingu, gwomugati gw'okunali. ³³ Bulya omugati gwa Nnâmahanga, gwo gulya guhona empingu gunahâne obuzîne en'igulu». ³⁴ Nabo

^e6.7 ngoyo»: Ngoyo ibiri, go mafundo makumî abiri erhi magerha magana abiri. Igerha lyânkafire idinari liguma, lwo lusingura lw'Abaroma.

^f6.19 : Estadi nguma ziri nka meteri 185.

⁹6.31 : Amâna gâli nka mugati mununu gwâmanukaga emalunga oku kulîsa Abayahudi omu irungu. Lul 77. 24.

bamubwîra, mpu: «Yâgirwa, orhuhè ensiku zôshi kuli ogwo mugati». ³⁵ Yezu abashuza, erhi: «Nie mugati gw'obuzîne; ojîre emunda ndi arhankacishalika, n'onjemîre arhankaciyumva nyôrha. ³⁶ Ci nammubwîzireko: mudwîrhe mwambona ci murhanyemîri. ³⁷ Ebi Larha ampa byôshi byaja emunda ndi, n'ojire emunda^h ndi ntakamukwêba embuga; ³⁸ bulya nahonyire empingu, arhali mpu nkajira oku nalonza, ci oku owantumaga alonza. ³⁹ Naye owantumaga alonza mpu ntarheraga bici muli birya ampaga, ci mpu mbifûle olusiku luzinda. ⁴⁰ Neci, kwo Larha alonza mpu ngasi obona Omugala anamuyêmêre abè n'obuzîne bw'ensiku n'amango, nâni mmufûle olusiku luzinda».

⁴¹ Ci Abayahudi erhi badwîrhe bacîduduma erhi ye rhumire, bulya anadesi-re, erhi: «Nie mugati gwahonaga empingu». ⁴² Bakaderha, mpu: «Ka arhali ye Yezu, ola mugala wa Yozefu? Ka rhuhabire îshe na nnina? Kurhi akolaga aderha, erhi: «Nahonaga empingu?» ⁴³ Yezu abashuza, ababwîra, erhi: «Murhacîdudumaga. ⁴⁴ Ntâye wankaja emunda ndi nka Larha wantumaga arkamukulwiri; nâni nayish'imufûla olusiku luzinda. ⁴⁵ Kuyandisirwe n'abalêbi: Bôshi bayish'iyigîrizibwa na Nnâmahangaⁱ. Ngasi yêshi oyumva enyigîrizo za Larha akanaziyankirira, aja emunda ndi. ⁴⁶ Arhali kwo kuderha oku hali wabwîne Larha, aha nyuma z'olya orhenga emwa Nyamuzinda: oyo ye wabwîne Larha.

⁴⁷ Okuli, okuli, mmubwîzire, oyemîre agwêrhe obuzîne bw'ensiku n'amango. ⁴⁸ Nie mugati gw'obuzîne. ⁴⁹ Basho balire amâna omu irungu, banafa. ⁵⁰ Ogu gwomugati guruhenga empingu: owagulyakwo arhakafa. ⁵¹ Nie mugati guzîne gwahonaga empingu; owalya kuli ogwomugati alama ensiku zôshi; n'omugati nâhâna, gwomubiri gwâni gwalerhera igulu obuzîne». ⁵² Obwo Abayahudi bakaja kadali bône na nnene, mpu: «Kurhi Oyo muntu ankarhuha omubiri gwâge mpu rhugulye?»

⁵³ Yezu anacibabwîra, erhi: «Okuli, okuli, mmubwîre, akaba murhaliri omubiri gwa Mwene-Omuntu murhananywiri omukò gwâge, ntà buzîne bwâba muli mwe. ⁵⁴ Olya omubiri gwâni ananywe omukò gwâni, agwêrhe obuzîne bw'ensiku n'amango, nâni namufûla olusiku luzinda. ⁵⁵ Bulya omubiri gwâni kali kalyo k'okuli n'omukò gwâni ciri cinyôbwa c'okuli. ⁵⁶ Olya omubiri gwâni ananywe omukò gwâni, abêra muli nie nâni muli ye. ⁵⁷ Nk'oku Larha wantumaga azîne, nâni nzîne muli Larha, ondy naye alama nie ntumire. ⁵⁸ Ogwo gwomugati gwamanukaga empingu; gurhali gwomuguma n'ogu basho balyaga banagal'ifà. Olya ogu mugati alama ensiku zôshi». ⁵⁹ Ezo nyigîrizo aziyigîrizagya e Kafamaumu omu sinagogi. ⁶⁰ Erhi bazyumva, banji omu baganda bâge baderha, mpu: «Eci cinwa camazibuha! Ndi wankaciyumva?»

⁶¹ Erhi Yezu amanya oku badwîrhe bacîdu-duma okwo kurhuma, anacibabwîra, erhi: «K'okwo kummusômîre? ⁶² Amango mwâbone mwene-omuntu arheremera aha ayôrhag'aba lyo? ⁶³ Omûka gwo gubamwo obuzîne, omubiri guli gwa busha. Ebinwa mmubwîzire biri mûka, biri buzîneⁱ. ⁶⁴ Ci muli mwe muli abarhayemîri». Kurhenga omurhondêro erhi Yezu ayishi bandi barhayêmêraga na ndi wâmulenganye.

⁶⁵ Anacishub'ibabwîra, erhi: «Co carhumire mmubwîra nti ntâye wankaja emunda ndi nka arhakushobwîri na Larha». ⁶⁶ Kurhenga aho banji omu baganda bâge bacîyegûla, banaleka okukamukulikira.

^h6.37 : Okujà emunda Yezu ali kwo kumuyemera.

ⁱ6.45 : Iz 54. 13.

^j6.63 Ebinwa bya Yezu biyerekire omugati gw'empingu biri binwa byakurhuha obuzîne bwa nnâmahanga, na Mûka Mutagatîfu yêne wakarhuma rhwabiyumva.

Petro amanya oku Yezu ali Nyamuzinda (Mt 16,16)

⁶⁷ Okubundi Yezu anacibwîra balya lkumi-na-babiri, erhi: «Ka ninyu mukòla mwâgenda?»
⁶⁸ Simoni Petro amushuza, erhi: «Yâgirwa, emwandi rhwajà? We gwêrhe ebinwa by'obuzîne bw'ensiku n'amango. ⁶⁹ Rhwehe rhuyemîre rhunamanyire oku we Mutagatîfu wa Nnâmahanga^k». ⁷⁰ Yezu abashuza, erhi: «Ka ntamwîshogaga oku muli lkumi-na-babiri? Ci muguma muli mwe ali shetani». ⁷¹ Yuda, mwene Simoni w'e Keriyoti aderhaga; bulya ye wali ayish'imulenganya, n'obwo âli wa muli balya lkumi-na-babiri.

KATA ΙΩΑΝΝΗΝ 6

¹ Μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν ὁ Ἰησοῦς πέραν τῆς θαλάσσης τῆς Γαλιλαίας τῆς Τιβεριάδος. ² ἤκολούθει δὲ αὐτῷ ὄχλος πολὺς, ὅτι ἐθεώρουν τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει ἐπὶ τῶν ἀσθενούντων. ³ ἀνῆλθεν δὲ εἰς τὸ ὄρος Ἰησοῦς καὶ ἐκεῖ ἐκάθητο μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. ⁴ ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα, ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων. ⁵ Ἐπάρas οὖν τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁ Ἰησοῦς καὶ θεασάμενος ὅτι πολὺς ὄχλος ἔρχεται πρὸς αὐτὸν λέγει πρὸς Φίλιππον· πόθεν ἀγοράσωμεν ἄρτους ἵνα φάγωσιν οὗτοι; ⁶ τοῦτο δὲ ἔλεγεν πειράζων αὐτόν· αὐτὸς γὰρ ᾔδει τί ἔμελλεν ποιεῖν. ⁷ ἀπεκρίθη αὐτῷ [ὁ] Φίλιππος· διακοσίων δηναρίων ἄρτοι οὐκ ἀρκοῦσιν αὐτοῖς ἵνα ἕκαστος βραχύ [τι] λάβῃ. ⁸ λέγει αὐτῷ εἰς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου· ⁹ ἔστιν παιδάριον ὧδε ὃς ἔχει πέντε ἄρτους κριθίνους καὶ δύο ὀψάρια· ἀλλὰ ταῦτα τί ἐστὶν εἰς τοσούτους; ¹⁰ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· ποιήσατε τοὺς ἀνθρώπους ἀναπεσεῖν. ἦν δὲ χόρτος πολὺς ἐν τῷ τόπῳ. ἀνέπεσαν οὖν οἱ ἄνδρες τὸν ἀριθμὸν ὡς πεντακισχίλιοι. ¹¹ ἔλαβεν οὖν τοὺς ἄρτους ὁ Ἰησοῦς καὶ εὐχαριστήσας διέδωκεν τοῖς ἀνακειμένοις ὁμοίως καὶ ἐκ τῶν ὀψαρίων ὅσον ἤθελον. ¹² ὡς δὲ ἐνεπλήσθησαν, λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· συναγάγετε τὰ περισσεύσαντα κλάσματα, ἵνα μὴ τι ἀπόληται. ¹³ συνήγαγον οὖν καὶ ἐγέμισαν δώδεκα κοφίνους κλασμάτων ἐκ τῶν πέντε ἄρτων τῶν κριθίνων ἃ ἐπερίσσευσαν τοῖς βεβρωκόσιν. ¹⁴ Οἱ οὖν ἄνθρωποι ἰδόντες ὃ ἐποίησεν σημεῖον ἔλεγον ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης ὁ ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον. ¹⁵ Ἰησοῦς οὖν γνοὺς ὅτι μέλλουσιν ἔρχεσθαι καὶ ἀρπάξαι αὐτόν ἵνα ποιήσωσιν βασιλέα, ἀνεχώρησεν πάλιν εἰς τὸ ὄρος αὐτὸς μόνος. ¹⁶ Ὡς δὲ ὀψία ἐγένετο κατέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὴν θάλασσαν ¹⁷ καὶ ἐμβάντες εἰς πλοῖον ἤρχοντο πέραν τῆς θαλάσσης εἰς Καφαρναούμ. καὶ σκοτία ἤδη ἐγενόνη καὶ οὐπῶ ἐληλύθει πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, ¹⁸ ἥ τε θάλασσα ἀνέμου μεγάλου πνέοντος διεγείρετο. ¹⁹ ἐληλακότες οὖν ὡς σταδίους εἴκοσι πέντε ἢ τριάκοντα θεωροῦσιν τὸν Ἰησοῦν περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐγγὺς τοῦ πλοίου γινόμενον, καὶ ἐφοβήθησαν. ²⁰ ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς· ἐγὼ εἰμι· μὴ φοβεῖσθε. ²¹ ἤθελον οὖν λαβεῖν αὐτόν εἰς τὸ πλοῖον, καὶ εὐθέως ἐγένετο τὸ πλοῖον ἐπὶ τῆς γῆς εἰς ἣν ὑπῆγον. ²² Τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος ὁ ἐστηκὼς πέραν τῆς θαλάσσης εἶδον ὅτι πλοιάριον ἄλλο οὐκ ἦν ἐκεῖ εἰ μὴ ἓν καὶ ὅτι οὐ συνεισῆλθεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ πλοῖον ἀλλὰ μόνοι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπῆλθον. ²³ ἄλλα ἦλθεν πλοιά [ρια] ἐκ Τιβεριάδος ἐγγὺς τοῦ τόπου ὅπου ἔφαγον τὸν ἄρτον εὐχαριστήσαντος τοῦ κυρίου. ²⁴ ὅτε οὖν εἶδεν ὁ ὄχλος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ἐκεῖ οὐδὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἐνέβησαν αὐτοὶ εἰς τὰ πλοιάρια καὶ ἦλθον εἰς Καφαρναοὺμ ζητοῦντες τὸν Ἰησοῦν. ²⁵ καὶ εὐρόντες αὐτόν πέραν τῆς θαλάσσης εἶπον αὐτῷ· ῥαββί, πότε ὧδε γέγονας; ²⁶ Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ζητεῖτέ με οὐχ ὅτι εἶδετε σημεῖα, ἀλλ' ὅτι ἐφάγετε ἐκ τῶν ἄρτων καὶ ἐχορτάσθητε. ²⁷ ἐργάζεσθε μὴ τὴν βρῶσιν τὴν ἀπολλυμένην ἀλλὰ τὴν βρῶσιν τὴν μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἣν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑμῖν δώσει· τοῦτον γὰρ ὁ πατήρ ἐσφράγισεν ὁ θεός. ²⁸ εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν· τί ποιῶμεν ἵνα ἐργαζώμεθα τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ; ²⁹ ἀπεκρίθη [ὁ] Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τοῦτό ἐστιν τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ, ἵνα πιστεύητε εἰς ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος. ³⁰ εἶπον οὖν αὐτῷ· τί οὖν ποιεῖς σὺ σημεῖον, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμέν σοι; τί ἐργάζῃ; ³¹ οἱ πατέρες ἡμῶν τὸ μάννα ἔφαγον ἐν

^k6.69 : Mutagatîfu wa Nnâmahanga, ye Masiha erhi Kristu.

τῇ ἐρήμῳ, καθὼς ἐστὶν γεγραμμένον· ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν. ³² εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ Μωϋσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλ' ὁ πατήρ μου δίδωσιν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν. ³³ ὁ γὰρ ἄρτος τοῦ θεοῦ ἐστὶν ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ζωὴν διδοὺς τῷ κόσμῳ. ³⁴ εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν· κύριε, πάντοτε δὸς ἡμῖν τὸν ἄρτον τοῦτον. ³⁵ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς· ὁ ἐρχόμενος πρὸς ἐμὲ οὐ μὴ πεινάσῃ, καὶ ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ διψήσῃ πώποτε. ³⁶ Ἀλλ' εἶπον ὑμῖν ὅτι καὶ ἐωράκατέ [με] καὶ οὐ πιστεύετε. ³⁷ πᾶν ὃ δίδωσίν μοι ὁ πατήρ πρὸς ἐμὲ ἥξει, καὶ τὸν ἐρχόμενον πρὸς ἐμὲ οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω, ³⁸ ὅτι καταβέβηκα ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με. ³⁹ τοῦτο δὲ ἐστὶν τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκέν μοι μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ, ἀλλ' ἀναστήσω αὐτὸ [ἐν] τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ⁴⁰ τοῦτο γάρ ἐστὶν τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου, ἵνα πᾶς ὁ θεωρῶν τὸν υἱὸν καὶ πιστεύων εἰς αὐτὸν ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἀναστήσω αὐτὸν ἐγὼ [ἐν] τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ⁴¹ Ἐγόγγυζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ ὅτι εἶπεν· ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ καταβάς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ⁴² καὶ ἔλεγον· οὐχ οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ υἱὸς Ἰωσήφ, οὗ ἡμεῖς οἶδαμεν τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα; πῶς νῦν λέγει ὅτι ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβέβηκα; ⁴³ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· μὴ γογγύζετε μετ' ἀλλήλων. ⁴⁴ οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρὸς με ἐὰν μὴ ὁ πατήρ ὁ πέμψας με ἐλκύσῃ αὐτόν, κἀγὼ ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ⁴⁵ ἔστιν γεγραμμένον ἐν τοῖς προφήταις· καὶ ἔσονται πάντες διδασκοὶ θεοῦ· πᾶς ὁ ἀκούσας παρὰ τοῦ πατρὸς καὶ μαθὼν ἔρχεται πρὸς ἐμὲ. ⁴⁶ οὐχ ὅτι τὸν πατέρα ἐώρακέν τις εἰ μὴ ὁ ὢν παρὰ τοῦ θεοῦ, οὗτος ἐώρακεν τὸν πατέρα. ⁴⁷ Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων ἔχει ζωὴν αἰώνιον. ⁴⁸ Ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς. ⁴⁹ οἱ πατέρες ὑμῶν ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ τὸ μάννα καὶ ἀπέθανον. ⁵⁰ οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνων, ἵνα τις ἐξ αὐτοῦ φάγῃ καὶ μὴ ἀποθάνῃ. ⁵¹ ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ ζῶν ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς· ἐὰν τις φάγῃ ἐκ τούτου τοῦ ἄρτου ζήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ ὁ ἄρτος δὲ ὃν ἐγὼ δώσω ἡ σὰρξ μου ἐστὶν ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς. ⁵² Ἐμάχοντο οὖν πρὸς ἀλλήλους οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες· πῶς δύναται οὗτος ἡμῖν δοῦναι τὴν σάρκα [αὐτοῦ] φαγεῖν; ⁵³ εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ πίνητε αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς. ⁵⁴ ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἔχει ζωὴν αἰώνιον, κἀγὼ ἀναστήσω αὐτὸν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ⁵⁵ ἡ γὰρ σὰρξ μου ἀληθὴς ἐστὶν βρωσίς, καὶ τὸ αἷμά μου ἀληθὴς ἐστὶν πόσις. ⁵⁶ ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἐν ἐμοὶ μένει κἀγὼ ἐν αὐτῷ. ⁵⁷ καθὼς ἀπέστειλén με ὁ ζῶν πατήρ κἀγὼ ζῶ διὰ τὸν πατέρα, καὶ ὁ τρώγων με κἀκεῖνος ζήσῃ δι' ἐμὲ. ⁵⁸ οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐξ οὐρανοῦ καταβάς, οὐ καθὼς ἔφαγον οἱ πατέρες καὶ ἀπέθανον· ὁ τρώγων τοῦτον τὸν ἄρτον ζήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα. ⁵⁹ Ταῦτα εἶπεν ἐν συναγωγῇ διδάσκων ἐν Καφαρναούμ. ⁶⁰ Πολλοὶ οὖν ἀκούσαντες ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπαν· σκληρὸς ἐστὶν ὁ λόγος οὗτος· τίς δύναται αὐτοῦ ἀκούειν; ⁶¹ εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐν ἑαυτῷ ὅτι γογγύζουσιν περὶ τούτου οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῖς· τοῦτο ὑμᾶς σκανδαλίζει; ⁶² ἐὰν οὖν θεωρῇτε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα ὅπου ἦν τὸ πρότερον; ⁶³ τὸ πνεῦμά ἐστὶν τὸ ζωοποιοῦν, ἡ σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ οὐδέν· τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λελάληκα ὑμῖν πνεῦμά ἐστὶν καὶ ζωὴ ἐστὶν. ⁶⁴ ἀλλ' εἰσὶν ἐξ ὑμῶν τινες οἱ οὐ πιστεύουσιν. ἦδει γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὁ Ἰησοῦς τίνες εἰσὶν οἱ μὴ πιστεύοντες καὶ τίς ἐστὶν ὁ παραδώσων αὐτόν. ⁶⁵ καὶ ἔλεγεν· διὰ τοῦτο εἶρηκα ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρὸς με ἐὰν μὴ ᾗ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ πατρός. ⁶⁶ Ἐκ τούτου πολλοὶ [ἐκ] τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀπῆλθον εἰς τὰ ὀπίσω καὶ οὐκέτι μετ' αὐτοῦ περιεπάτουν. ⁶⁷ εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τοῖς δώδεκα· μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν; ⁶⁸ ἀπεκρίθη αὐτῷ Σίμων Πέτρος· κύριε, πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα; ῥήματα ζωῆς αἰωνίου ἔχεις, ⁶⁹ καὶ ἡμεῖς πεπιστεύκαμεν καὶ ἐγνώκαμεν ὅτι σὺ εἶ ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ. ⁷⁰ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· οὐκ ἐγὼ ὑμᾶς τοὺς δώδεκα ἐξελεξάμην; καὶ ἐξ ὑμῶν εἷς διάβολός ἐστιν. ⁷¹ ἔλεγεν δὲ τὸν Ἰούδαν Σίμωνος Ἰσκαριώτου· οὗτος γὰρ ἔμελλεν παραδιδόναι αὐτόν, εἷς ἐκ τῶν δώδεκα.

Yezu arheremera e Yeruzalemu oku lusiku lukulu anayigîriza

¹ Enyuma z'aho, Yezu akageragera omu Galileya; arhankagezire omu Yudeya, bulya Abayahudi bakag'imulonza mpu bamuyîrhe. ² Obwo erhi olusiku lukulu lw'Abayahudi, luderhwa lwa Bihando^l, luli hôfi. ³ Bene wâbo banacimubwîra mpu: «Rhenga eno, oje Yudeya, abaganda bâwe babone ebi odwîrhe wajira. ⁴ Bulya ntâye walonza okucîmanyîsa okola bufundafunda. Obula odwîrhe wajira ebi byôshi, ciyêrekanage omu igulu». ⁵ Ciru na bene- wâbo barhakâg'imuyêmêra. ⁶ Yezu anacibashuza, erhi: «Amango gâni^m ga-rhac'ihika, ci mwêhe amango ginyu gali minjà ensiku zôshi. ⁷ Igulu lirhankahash'immushomba; niehe linshomba, bulya mpamîriza oku emikolo yalyo eri mibî. ⁸ Mw'oyomujê oku lusiku lukulu; niehe ntajakw'olwolusiku lukulu, bulya amango gâni garhac'iyunjula». ⁹ Erhi ayûs'iderha ntyo, acibêrera e Galileya. ¹⁰ Ci erhi bene wâbo babà bamarheremera oku lusiku lukulu, naye ayija bufundafunda, buzira kuciyêrekanaga. ¹¹ Erhi olusiku lukulu lubà, Abayahudi bakamulonza banaderha, mpu: «Ngahi alî?» ¹² Emirhwe y'abantu yakahwe-hwerezanya kuli ye. Baguma, mpu: «Muntu mwinjà». Abandi, mpu: «Nanga, adwîrhe arheba olubaga». ¹³ Ci ntâye wakag'imuderha n'obwâlagale erhi kuyôboha Abayahudi kurhumire. ¹⁴ Ekarhîkarhi k'olusiku lukulu, Yezu anacisokera e kâ-Nyamuzinda, arhondêra ayigîriza. ¹⁵ Abayahudi basômerwa, bakaderha, mpu: «Kurhi amanyire amaruba arhanajaga omu masomo?» ¹⁶ Yezu anacibashuza, erhi: «Enyigîrizo zâni zirhali zâni, ci z'olya wantumaga. ¹⁷ Owalonz'ijira obulonza bwâge, acibo-nera erhi ezi nyigîrizo ziri za Nnâmahanga, nîsi erhi niene ncirhumire. ¹⁸ Oderha ebyage yêne, irenge lyâge alonza; ci olonza irenge ly'owamurhumaga, oyo ye derha eby'okuli, arhanabamwo bunywesî. ¹⁹ Ka Mûsa arhamuhaga Amangorhegeko? Ci ntâye muli mwe oshimba Amarhegeko! Cici mwalongeza okunyîrha?» ²⁰ Olubaga lwashuza, mpu: «Olimwo shetani. Ndi walonza okukuyîrha?» ²¹ Yezu anacibashuza, erhi: «Kantu kagumaⁿ kône njizire, mwanagal'irhangâla mweshi. ²² Mûsa ammuhire irhegeko ly'okukembûlwa, arhali kwo kuderha oku Mûsa walidwîrhe, ci bashakulûza, munakujire olwa-sabato. ²³ Ntyo omuntu anakembûlwe olusiku lwa sabato buzira kuvuna irhegeko^o lya Mûsa. Ci-rhumirage mulungulwa okwenge nafumize omuntu yêshi olwa-sabato? ²⁴ Olubanja murhakâg'iluha ocîshizire, ci mukagemera omuntu oku anakwânîne».

Abantu bajà kadali oku cisisi ca Kristu

²⁵ Obwo baguma omu bantu b'e Yeruzalemu bakaderha, mpu: «K'arhali ye badwîrhe balonza okuyîrha oyu? ²⁶ Ci y'oyu odwîrhe aderha n'obwâlagale na ntâko bamubwîzire! K'abakulu b'ecihugo babwinage okunali oku ye Kristu? ²⁷ Ci kwône oyo rhurhabiri ecisisi câge; Kristu yêhe amango ayisha, ntâye wâmanye ali wa ngahi». ²⁸ Obwo Yezu erhi adwîrhe ayigîriza omu kâ-Nyamuzinda; anaciderha, erhi: «Neci, munyishi munamanyire ndi wa ngahi! Ci cikwônene arhali niene nacîdwîrhe; ci owantumaga ali w'okunali, murhanamuyishi. ²⁹ Niehe mmuyishi, bulya ye cisisi câni, bulya ye wanantumaga». ³⁰ Balonza okumugwârha; ci ntâye wamuhumirekwo, bulya amango gâge garhal'icihika.

^l7.2 : Olwo lusiku lwâli lwa kuvuga Nnâmahanga omunkwa oku myâka n'okuyibuka amango Abayahudi bakag'ihanda omu mahêma omu irungu erhi barhenga e Mîsiri. Lwajiragwa omu nsiku nzinda za Cambase n'omu ntanzi za Muhaho.

^m7.6 : Amango ga Yezu go mango g'okufâ n'okufûka kwâge.

ⁿ7.21 kantu kaguma: Omulwâla afumagya aha iriba lya Betesta (5, 1-9).

^o7.23 : Okukembûla kwâli nka kufumya ecirumhu c'omuntu, kurhânali kuhanzibwe. Kurhi okufumya omuntu-yêshi kwankabâga kubî?

Yezu abwîra Abayahudi oku ali hôfi agende

³¹ Muli eyo ngabo y'abantu, banji bamuyêmêra. Bakacijamwo, mpu: «K'amango Kristu ayisha acîjira ebisômerîne bilushire ebi Oyo muntu ajizire?» ³² Abafarizeyi bayumva oku olubaga ludwîrhe lwamukûnga kungan'aho; burhuma abaganda mpu bamugwârhe. ³³ Lero Yezu anacibabwîra, erhi: «Nciri ninyu hisanzi hisungunu ngal'icigalukira emwa owantumaga. ³⁴ Mwacinnonza munambule^p, n'aha nabà, murhankahahika». ³⁵ Nabo Abayahudi bakabwîrizanya, mpu: «Ngahi aho aja, rhubule kumubona? K'aja omu Bayahudi basha-ndabine emw'abapagani, agend'iyigîriza abapagani? ³⁶ Kwo kurhi okwo adesire, erhi: «Mwacinnonza munambule, n'aha nabà, murhankahahika?»

Yezu alaganya amîshi g'akalamo

³⁷ Oluzinda lw'olusiku lukulu, lwo lulushire ezindi, Yezu anaciyimanga, ayakûza n'izû linene, erhi: «Ngasi ogwêrhwe n'enyôrha, ayishe emunda ndi, anywe; ³⁸ na ngasi onyemîre, nk'oku Amandiko gadesire: «enyishi z'amîshi g'obuzîne zâhulule omu nda yâge». ³⁹ Aderhaga Mûka Mutagatîfu abamuyêmêre bâli bayish'ihâbwa; bulya barhâl'isag'ihâbwa Mûka Mutagatîfu, kulya kubà Yezu arhâli aj'ikuzibwa.

Bashub'ija kadali oku cisisi ca Kristu

⁴⁰ Banji omu bantu bayumvagya okwo omu lubaga, bakaderha, mpu: «Okuli, y'oyu ye mulêbi!» ⁴¹ Abandi, mpu: «Ye Kristu!» Ci abandi bakashuza, mpu: «Ka Kristu ankarheng'e Galileya? ⁴² K' Amandiko garhadesiri mpu omu bûko bwa Daudi, omu lugo lw'e Betelehemu Kristu anârhenge?» ⁴³ Obwo olubaga lwalyâna erhi ye rhuma. ⁴⁴ Baguma balonza okumugwârha, ci ntâye wamuhizirekwo okuboko. ⁴⁵ Abaganda banacishubûka, bajà emw'abajinji b'abadâhwa n'Abafarizeyi. Nabo babadôsa, mpu: «Carhumire murhamulêrha?» ⁴⁶ Abaganda bashuza, mpu: «Ntâ muntu okol'oshambîre aka oyu muntu!» ⁴⁷ Abafarizeyi banacibashubiza, mpu: «Kuziga ninyu mwacîrikirîre ntyo! ⁴⁸ K'omu barhambo erhi omu Bafarizeyi hali omuyemîre? ⁴⁹ Ci obu busò bw'abantu barhishi Marhegeko bali bakagwal» ⁵⁰ Muguma muli bo, ye Nikodemu, olya wali ojîre emwa Yezu, anacibabwîra, erhi: ⁵¹ «K'irhegeko lirhu linatwîre omuntu barhanaj'imuyumva n'okumanyirira eci ajizire?» ⁵² Bamushuza, mpu: «K'oli Mugalileya nâwe? Osome bwinjà, wabona oku e Galileya erharhenga mulêbi». ⁵³ Okubundi ngasi muntu anacigaluka emwâge.

KATA ΙΩΑΝΝΗΝ 7

¹ Καὶ μετὰ ταῦτα περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ· οὐ γὰρ ἤθελεν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ περιπατεῖν, ὅτι ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι. ² Ἦν δὲ ἐγγὺς ἡ ἐορτὴ τῶν Ἰουδαίων ἡ σκηνοπηγία. ³ εἶπον οὖν πρὸς αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ· μετάβηθι ἐντεῦθεν καὶ ὑπαγε εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἵνα καὶ οἱ μαθηταί σου θεωρήσουσιν σοῦ τὰ ἔργα ἃ ποιεῖς· ⁴ οὐδεὶς γάρ τι ἐν κρυπτῷ ποιεῖ καὶ ζητεῖ αὐτὸς ἐν παρρησίᾳ εἶναι. εἰ ταῦτα ποιεῖς, φανέρωσον σεαυτὸν τῷ κόσμῳ. ⁵ οὐδὲ γὰρ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπίστευον εἰς αὐτόν. ⁶ λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὕτω πάρεστιν, ὁ δὲ καιρὸς ὁ ὑμέτερος πάντοτε ἐστὶν ἔτοιμος. ⁷ οὐ δύναται ὁ κόσμος μισεῖν ὑμᾶς, ἐμὲ δὲ μισεῖ, ὅτι ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ αὐτοῦ ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρά ἐστιν. ⁸ ὑμεῖς ἀνάβητε εἰς τὴν ἐορτήν· ἐγὼ οὐκ ἀναβαίνω εἰς τὴν ἐορτὴν ταύτην, ὅτι ὁ ἐμὸς καιρὸς οὕτω πεπλήρωται. ⁹ ταῦτα δὲ εἰπὼν αὐτὸς ἔμεινεν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ. ¹⁰ Ὡς δὲ ἀνέβησαν

^p7.34 : Nnâmahanga alonzibwa amango acibonekana. Owageza ago mango n'oluhînzô, anayi-sh'imulonza anamubule. «Obwenge bwa nyuma nshuzo bufa». Ntyo kwo Abayahudi babîre: amango-ngo gâbo gâgezire.

οἱ ἄδελφοὶ αὐτοῦ εἰς τὴν ἑορτὴν, τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη οὐ φανερώς ἀλλ' [ὥς] ἐν κρυπτῷ. ¹¹ οἱ οὖν Ἰουδαῖοι ἐζήτουν αὐτὸν ἐν τῇ ἑορτῇ καὶ ἔλεγον· ποῦ ἐστὶν ἐκεῖνος; ¹² καὶ γογγυσμὸς περὶ αὐτοῦ ἦν πολλὸς ἐν τοῖς ὄχλοις· οἱ μὲν ἔλεγον ὅτι ἀγαθὸς ἐστὶν, ἄλλοι [δὲ] ἔλεγον· οὐ, ἀλλὰ πλανᾷ τὸν ὄχλον. ¹³ οὐδεὶς μὲντοι παρρησίᾳ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων. ¹⁴ Ἡδὲ δὲ τῆς ἑορτῆς μεσοῦσης ἀνέβη Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν καὶ ἐδίδασκεν. ¹⁵ ἐθαύμαζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες· πῶς οὗτος γράμματα οἶδεν μὴ μεμαθηκώς; ¹⁶ ἀπεκρίθη οὖν αὐτοῖς [ὁ] Ἰησοῦς καὶ εἶπεν· ἡ ἐμὴ διδαχὴ οὐκ ἔστιν ἐμὴ ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με· ¹⁷ ἂν τις θέλῃ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιεῖν, γνώσεται περὶ τῆς διδαχῆς πότερον ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστὶν ἢ ἐγὼ ἀπ' ἐμαυτοῦ λαλῶ. ¹⁸ ὁ ἀπ' ἐαυτοῦ λαλῶν τὴν δόξαν τὴν ἰδίαν ζητεῖ· ὁ δὲ ζητῶν τὴν δόξαν τοῦ πέμψαντος αὐτὸν οὗτος ἀληθὴς ἐστὶν καὶ ἀδικία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. ¹⁹ Οὐ Μωϋσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν νόμον; καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ποιεῖ τὸν νόμον. τί με ζητεῖτε ἀποκτείνει; ²⁰ ἀπεκρίθη ὁ ὄχλος· δαιμόνιον ἔχεις· τίς σε ζητεῖ ἀποκτείνει; ²¹ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ἐν ἔργον ἐποίησα καὶ πάντες θαυμάζετε. ²² διὰ τοῦτο Μωϋσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὴν περιτομὴν— οὐχ ὅτι ἐκ τοῦ Μωϋσέως ἐστὶν ἀλλ' ἐκ τῶν πατέρων— καὶ ἐν σαββάτῳ περιτέμνετε ἄνθρωπον. ²³ εἰ περιτομὴν λαμβάνει ἄνθρωπος ἐν σαββάτῳ ἵνα μὴ λυθῇ ὁ νόμος Μωϋσέως, ἐμοὶ χολᾷτε ὅτι ὅλον ἄνθρωπον ὑγιῇ ἐποίησα ἐν σαββάτῳ; ²⁴ μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνετε. ²⁵ Ἐλεγον οὖν τινες ἐκ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν· οὐχ οὗτός ἐστιν ὃν ζητοῦσιν ἀποκτείνει; ²⁶ καὶ ἴδε παρρησίᾳ λαλεῖ καὶ οὐδὲν αὐτῷ λέγουσιν. μήποτε ἀληθῶς ἔγνωσαν οἱ ἄρχοντες ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ χριστός; ²⁷ ἀλλὰ τοῦτον οἶδαμεν πόθεν ἐστίν· ὁ δὲ χριστὸς ὅταν ἔρχηται οὐδεὶς γινώσκει πόθεν ἐστίν. ²⁸ ἔκραξεν οὖν ἐν τῷ ἱερῷ διδασκων ὁ Ἰησοῦς καὶ λέγων· κάμῃ οἴδατε καὶ οἴδατε πόθεν εἰμὶ· καὶ ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἔστιν ἀληθινὸς ὁ πέμψας με, ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. ²⁹ ἐγὼ οἶδα αὐτόν, ὅτι παρ' αὐτοῦ εἰμι κακεῖνός με ἀπέστειλεν. ³⁰ Ἐζήτουν οὖν αὐτὸν πιάσαι, καὶ οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτόν τὴν χεῖρα, ὅτι οὐπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ. ³¹ Ἐκ τοῦ ὄχλου δὲ πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν καὶ ἔλεγον· ὁ χριστὸς ὅταν ἔλθῃ μὴ πλείονα σημεῖα ποιήσει ὢν οὗτος ἐποίησεν; ³² ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι τοῦ ὄχλου γογγύζοντος περὶ αὐτοῦ ταῦτα, καὶ ἀπέστειλαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ὑπηρέτας ἵνα πιάσωσιν αὐτόν. ³³ Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς· ἔτι χρόνον μικρὸν μεθ' ὑμῶν εἰμι καὶ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με. ³⁴ ζητήσετέ με καὶ οὐχ εὐρήσετέ [με], καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. ³⁵ εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς ἑαυτούς· ποῦ οὗτος μέλλει πορεύεσθαι ὅτι ἡμεῖς οὐχ εὐρήσομεν αὐτόν; μὴ εἰς τὴν διασπορὰν τῶν Ἑλλήνων μέλλει πορεύεσθαι καὶ διδάσκειν τοὺς Ἑλλήνας; ³⁶ τίς ἐστὶν ὁ λόγος οὗτος ὃν εἶπεν· ζητήσετέ με καὶ οὐχ εὐρήσετέ [με], καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν; ³⁷ Ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς ἑορτῆς εἰστήκει ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔκραξεν λέγων· ἂν τις διψᾷ ἐρχέσθω πρὸς με καὶ πινέτω. ³⁸ ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ καθὼς εἶπεν ἡ γραφή, ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ρεύσουσιν ὕδατος ζῶντος. ³⁹ τοῦτο δὲ εἶπεν περὶ τοῦ πνεύματος ὃ ἐμελλον λαμβάνειν οἱ πιστεύσαντες εἰς αὐτόν· οὐπω γὰρ ἦν πνεῦμα, ὅτι Ἰησοῦς οὐδέπω ἐδοξάσθη. ⁴⁰ Ἐκ τοῦ ὄχλου οὖν ἀκούσαντες τῶν λόγων τούτων ἔλεγον· οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης. ⁴¹ ἄλλοι ἔλεγον· οὗτός ἐστιν ὁ χριστός, οἱ δὲ ἔλεγον· μὴ γὰρ ἐκ τῆς Γαλιλαίας ὁ χριστὸς ἔρχεται; ⁴² οὐχ ἡ γραφή εἶπεν ὅτι ἐκ τοῦ σπέρματος Δαυὶδ καὶ ἀπὸ Βηθλέεμ τῆς κώμης ὅπου ἦν Δαυὶδ ἔρχεται ὁ χριστός; ⁴³ σχίσμα οὖν ἐγένετο ἐν τῷ ὄχλῳ δι' αὐτόν. ⁴⁴ τινὲς δὲ ἤθελον ἐξ αὐτῶν πιάσαι αὐτόν, ἀλλ' οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτόν τὰς χεῖρας. ⁴⁵ Ἦλθον οὖν οἱ ὑπηρέται πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ Φαρισαίους, καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐκεῖνοι· διὰ τί οὐκ ἡγάγετε αὐτόν; ⁴⁶ ἀπεκρίθησαν οἱ ὑπηρέται· οὐδέποτε ἐλάλησεν οὕτως ἄνθρωπος. ⁴⁷ ἀπεκρίθησαν οὖν αὐτοῖς οἱ Φαρισαῖοι· μὴ καὶ ὑμεῖς πεπλάνησθε; ⁴⁸ μὴ τις ἐκ τῶν ἀρχόντων ἐπίστευσεν εἰς αὐτόν ἢ ἐκ τῶν Φαρισαίων; ⁴⁹ ἀλλ' ὁ ὄχλος οὗτος ὁ μὴ γινώσκων τὸν νόμον ἐπάρατοί εἰσιν. ⁵⁰ λέγει Νικόδημος πρὸς αὐτούς, ὁ ἐλθὼν πρὸς αὐτόν [τὸ] πρότερον, εἷς ὢν ἐξ αὐτῶν. ⁵¹ μὴ ὁ νόμος ἡμῶν κρίνει τὸν ἄνθρωπον ἂν μὴ ἀκούσῃ πρῶτον παρ' αὐτοῦ καὶ γνῶ τί ποιεῖ; ⁵² ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ· μὴ καὶ σὺ ἐκ τῆς Γαλιλαίας εἶ; ἐραύνησον καὶ ἴδε ὅτι ἐκ τῆς Γαλιλαίας προφήτης οὐκ ἐγείρεται. ⁵³ Καὶ ἐπορεύθησαν ἕκαστος εἰς τὸν οἶκόν αὐτοῦ,

Omukazi w'omugonyi

¹ Yezu yêhe acîjira oku ntondo y'Emizêti. ² Ci erhi gubà mucêracêra, bashub'imubona omu kê-Nyamuzinda, n'olubaga lwôshi lwamukunjûkakwo. Anacibwârhalâ, arhondêra abayigîriza. ³ Abashamuka b'ihano n'Abafarizeyi bamulêhera omukazi wagwârthagwa omu bugonyi, bamuhira ekagarhî k'abantu bôshi, ⁴ babwîra Yezu, mpu: «Waliha Muyigîriza, oyu mukazi agwâsirwe masi-masi omu bugonyi. ⁵ N'omu Marhegeko, Mûsa adesire mpu abakazi ba bene abo mabuye rhwakâbabanda. Nâwe we kurhi obwine?» ⁶ Baderhaga ntyo mpu bamurhege, lyo babona oku bamulega. Ci Yezu aciyunamira, arhondêra ayandika ahanshi n'omunwe gwâge. ⁷ Erhi abona barhamurhengakwo, anaciyi-namuka, ababwîra, erhi: «Olya orhasag'ijira câha muli mwe amubandage ibuye ly'oburbanzi!» ⁸ Anacishub'iyunama, ashub'irhondêra ayandika ahanshi. ⁹ Erhi bayumva ebyo binwa, bakayongoloka muguma muguma, kurhangira oku bashosi; na ntyo Yezu asigala yenene n'olya mukazi wali halya bwimanga. ¹⁰ Okubundi Yezu anaciyinamuka, amubwîra, erhi: «We mukazi, ngahi balî? Ka ntâye wacikutwîre olubanja?» ¹¹ Naye, erhi: «Ntâye, Yâgirwa!» Yezu, erhi: «Nâni ntâko nacikujira. Cigenderage, ci irhondo orhacihîra okahemuka».

Yezu ko kamole k'igulu

¹² Yezu ashub'ibabwîra, erhi: «Nie kamole k'igulu; onkulikire arhankagenda omu mwizimya, ci aba n'obumoleke bw'obuzîne».

Baja kadali oku buhamîriza bwa Yezu

¹³ Abafarizeyi banacimubwîra, mpu: «Obu wêne odwîrhe wacîhamîriza, obuhamîriza bwawe buli ntâbwo». ¹⁴ Yezu abashuza, erhi: «Neci, niene nie ncîhamîriza, ci kwône obuhamîriza bwâni buli bw'okuli, bulya nyîshi aha ntenga n'eyi nyêrekîre; ci mwêhe murhishi aha mpubuka n'aha nâlola. ¹⁵ Mw'oyo, nka mwatwa olubanja, mubiri mulola; nie ono ntatwîra ndi lubanja; ¹⁶ na nka-twa olubanja, olubanja lwâni luli lw'okuli, bulya ntali nienene, ci nie n'olya wantumaga, Larha. ¹⁷ N'omu Marhegeko ginyu kuyandisirwe mpu obuhamîriza bwa bantu babiri buli bw'okuli. ¹⁸ Ncîhamîriza niene, na Larha wantumaga naye ampamîriza». ¹⁹ Banacimudôsa, mpu: «Sho, ngabi aba?» Yezu abashuza, erhi: «Murhanyishi, murhishi na Larha; mucimmanyaga, mwankamanyire na Larha». ²⁰ Ebyo binwa abiderheraga omu kê-Nyamuzinda, aha bwa mucîmba gw'ecibîkiro, erhi adwîrhe ayigîriza. Ntâye wadesire mpu amuhirakwo olunu, bulya amango gâge garhal'icîhika.

Yezu arhonda Abayahudi babula-buyêmêre

²¹ Yezu ashub'ibabwîra, erhi: «Nâcîgendera; mwannonza munafâne ecâha cinyu. Aha najâ murhankahahika». ²² Abayahudi bakadôsanya, mpu: «Ka kucîniga acîniga obu adwîrhe aderha, mpu: «Aha najâ murhankahahika?» ²³ Yezu ashub'iderha, erhi: «Mw'oyomuli b'idako, nâni ndi w'enyanya. Mw'oyomuli b'en'igulu, niehe ntali w'en'igulu. ²⁴ Nammubwîzire nti mwafâna ebyâha binyu. Neci, akaba murhayemîri oku nie Nyamubâho^q, mwafâna ebyâha binyu». ²⁵ Banacimubwîra, mpu: «Oli ndi?» Yezu abashuza, erhi: «Oyo nammubwîzire. ²⁶ Ngwêrhe binji naderha kuli mwe, binji bammutwîrakwo olubanja; ci owantumaga arhaderha ebirhali by'okuli, n'ebi narhenzagya emwâge byo nanderha en'igulu». ²⁷ Bôhe barhumvagya

^q8.24 : Erhi Mûsa adôsa Nyamuzinda izîno lyâge (Lub 3, 13-15), amushuza, erhi: «Nie Nyamubaho», erhi: «O-bwîre abâna b'Abayahudi oku Nyamubâho ye kurhumire». Naye Yezu, bulya ali Nyamuzinda, ye Nyamubâho.

oku Îshe aderhaga. ²⁸Obwo Yezu anacibabwîra, erhi: «Amango mwayinamula Mwene-Omuntu, Iyo muwamanya oku nie Nyamubâho n'oku ntâco njira oku bwâni bwâni; ebi Larha anyigîrize byo nderha, ²⁹n'owantumaga rhwe naye rhuba; arhandekaga nie-ne, bulya ensiku zôshi njira ebimusîmîsa». ³⁰Erhi aba adwîrhe aderha ntyo, banji bàmuyêmêra.

Yezu n'Abrahamu

³¹Okuhandi Yezu anacibwîra balyAbayahudi bali bamuyemire, erhi: «Mukasêra oku binwa byâni, mwâba baganda bâni b'okunali; ³²mwamanya okuli, n'okuli kwammurhenza omu bujâ». ³³Bamushuza, mpu: «Rhuli h'iburha ly'Abrahamu na ntâ mango rhusag'ibâ bajâ b'omuntu. Kurhi wankarhubwîraga, mpu: mwayish'ibâ bantagengwa?» ³⁴Yezu anacibashuza, erhi: «Okuli, mmubwîre, ngasi muntu ojira ecâha ali mujâ. ³⁵N'omujâ arhabêra omu nyumpa ensiku zôshi; omwâna yeki omuba ensiku zôshi. ³⁶Erhi Omugala akammucungula, mwanarhenga omu bujâ lwôshi. ³⁷Neci, mmanyire oku muli iburha ly'Abrahamu; kurharhuma murhalonza okunyîrha, bulya ecinwa câni cirhammujâ emurhima. ³⁸Nie ono nderha ebi na-bwine emwa Larha, ninyu mujira ebi mwayumvîrhe emwa sho». ³⁹Bamushuza, mpu: «Ci Abrahamu ye Larha!» Yezu ababwîra, erhi: «Mucibâga bene-Abrahamu, singa kwomujira ak' Abrahamu. ⁴⁰Ci mw'abo mwalonza okunyîrha okwenge namammubwîra ebinali nayumvîrhe emwa Nnâmahanga. Okwo Abrahamu arhakujiraga! ⁴¹Mw'oyo bijiro bya shomujira». Banacimubwîra, mpu: «Rhurhaburhagwa omu bugonyi'; Larha ali muguma: ye Nnâmahanga». ⁴²Yezu anacibabwîra, erhi: «Nnâmahanga acibâga Sho, singa munzigira, bulya muli Nyamuzinda mpubuka n'emwâge narhengaga. Arhali niene nacîdwîrhe, ci ye wantumaga. ⁴³Cici cirhuma murhayumva enderho zâni? Bulya murha-nkahash'iyumva ebinwa byâni^s. ⁴⁴Sho ye shetani, na nyifinjo za shomulonza okujira. Kurhenga omurhondêro erhi ali mwîsi wa bantu; arhali wa kuderha okuli, bulya okuli kurhamubamwo. Nk'aderha eby'obunywesi, omu murhima gwâge abikûla, bulya ali munywesi ye n'îshe w'obunywesi. ⁴⁵Nîehe murha-nyêmêra, bulya nderha okunali. ⁴⁶Ndi muli mwe wankanyagîriza oku câha? Akaba nderha okunali, cirhuma murhanyêmêra? ⁴⁷Oli wa Nnâmahanga ayu-mva ebinwa bya Nnâmahanga; akaba murhabiyumva, kwo kuderha oku mu-rhali ba Nnâmahanga». ⁴⁸Abayahudi bamushuza, mpu: «Rhurhababaga erhi: rhuderha nti obâ Musamâriya n'oku shetani akubamwo». ⁴⁹Yezu abashuza erhi: «Ntalimwo shetani, ci ndwîrhe nâhâ Larha obukuze, ninyu mudwîrhe mwangayaguza. ⁵⁰Nie ono, ntalonza irenge lyâni; hali olinnongeza, ye wanayish'itwa olubanja. ⁵¹Okuli, okuli, mmubwîzire, oshimba ebinwa byâni arhakabona lufû ciru n'eliguma». ⁵²Abayahudi bamubwîra, mpu: «Iero rhwamamanya bwinjâ oku shetani akulimwo. Abrahamu afîre, n'abalêbi nabo bafâ; nâwe, mpu: «Oshimba ebinwa byâni arhakabona lufû ciru n'eliguma!» ⁵³K'olushirage Larha Abrahamu wafîre? N'abalêbi nabo bafîre. Oligi ndi we?» ⁵⁴Yezu abashuza, erhi: «Ncicîkuzagya niene, irenge lyâni lyali lyabâ busha; Larha ye nkuza, olya muderha mpu ye Nyamuzinda winyu, ⁵⁵n'obwo murhamuyishi. Nîehe mmuyishi, n'erhi nakaderha nti ntamuyishi, nanaba munywesi akinyu. Ci mmuyishi nansimba akanwa kâge. ⁵⁶Sho Abrahamu acîshingiraga okuyish'ibona Olusiku lwâni^t; alubwîne anacîshinga bwenêne». ⁵⁷Abayahudi banacimubwîra, mpu: «Ci orhac'ibona myâka makumi arhânu; ngahi waciboneraga Abrahamu?» ⁵⁸Yezu abashuza, erhi: «Okuli, okuli, mmubwîzire, erhi Abrahamu arhac'ibâ, erhi ho mbâ». ⁵⁹Banaciyanka amango-buye mpu bamubandego, ci Yezu aciyongolokera, arhenga omu kâ-Nyamuzinda.

KATA IQANNHN 8

^{8.41} Obugonyi: Omu kanwa k'Abalêbi, obugonyi kwo kugomera Nnâmahanga.

^{8.43} : Barhakayemêra ebinwa by'okuli, co cirhumire ulya bali bantu ba shetani, ye mushombanyi w'eby'okuli.

^{8.56} : Olusiku Iwa Yezu, Iwo lusiku aciyêrekana omu irenge lyâge. Olwo lusiku Iwa Kristu, Abrahamu alubwîne omu bulêbi.

¹ Ἰησοῦς δὲ ἐπορεύθη εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν. ² Ὁρθρου δὲ πάλιν παρεγένετο εἰς τὸ ἱερὸν καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἤρχετο πρὸς αὐτόν, καὶ καθίσας ἐδίδασκεν αὐτούς. ³ Ἄγουσιν δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι γυναῖκα ἐπὶ μοιχείᾳ κατειλημμένην καὶ στήσαντες αὐτὴν ἐν μέσῳ ⁴ λέγουσιν αὐτῷ· διδάσκαλε, αὕτη ἡ γυνὴ κατειληπτὰ ἐπ' αὐτοφώρῳ μοιχευομένη· ⁵ ἐν δὲ τῷ νόμῳ ἡμῖν Μωϋσῆς ἐνετείλατο τὰς τοιαύτας λιθάζειν. σὺ οὖν τί λέγεις; ⁶ τοῦτο δὲ ἔλεγον πειράζοντες αὐτόν, ἵνα ἔχωσιν κατηγορεῖν αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἰησοῦς κάτω κύψας τῷ δακτύλῳ κατέγραφεν εἰς τὴν γῆν. ⁷ ὥς δὲ ἐπέμενον ἐρωτῶντες αὐτόν, ἀνέκυψεν καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ὁ ἀναμάρτητος ὑμῶν πρῶτος ἐπ' αὐτὴν βαλέτω λίθον. ⁸ καὶ πάλιν κατακύψας ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν. ⁹ οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐξήρχοντο εἰς καθ' εἷς ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ κατελείφθη μόνος καὶ ἡ γυνὴ ἐν μέσῳ οὔσα. ¹⁰ ἀνακύψας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ· γύναι, ποῦ εἰσιν; οὐδεὶς σε κατέκρινεν; ¹¹ ἡ δὲ εἶπεν· οὐδεὶς, κύριε. εἶπεν δὲ ὁ Ἰησοῦς· οὐδὲ ἐγὼ σε κατακρίνω· πορεύου, [καὶ] ἀπὸ τοῦ νῦν μηκέτι ἀμάρτανε. ¹² Πάλιν οὖν αὐτοῖς ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς λέγων· ἐγὼ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ οὐ μὴ περιπατήσει ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἔξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς. ¹³ Εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι· σὺ περὶ σεαυτοῦ μαρτυρεῖς· ἡ μαρτυρία σου οὐκ ἔστιν ἀληθής. ¹⁴ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· κὰν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἑμαυτοῦ, ἀληθὴς ἐστίν ἡ μαρτυρία μου, ὅτι οἶδα πόθεν ἦλθον καὶ ποῦ ὑπάγω· ὑμεῖς δὲ οὐκ οἴδατε πόθεν ἔρχομαι ἢ ποῦ ὑπάγω. ¹⁵ ὑμεῖς κατὰ τὴν σάρκα κρίνετε, ἐγὼ οὐ κρίνω οὐδένα. ¹⁶ καὶ ἐὰν κρίνω δὲ ἐγὼ, ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ ἀληθινή ἐστίν, ὅτι μόνος οὐκ εἰμί, ἀλλ' ἐγὼ καὶ ὁ πέμψας με πατήρ. ¹⁷ καὶ ἐν τῷ νόμῳ δὲ τῷ ὑμετέρῳ γέγραπται ὅτι δύο ἀνθρώπων ἡ μαρτυρία ἀληθὴς ἐστίν. ¹⁸ ἐγὼ εἰμι ὁ μαρτυρῶν περὶ ἑμαυτοῦ καὶ μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὁ πέμψας με πατήρ. ¹⁹ ἔλεγον οὖν αὐτῷ· ποῦ ἐστίν ὁ πατήρ σου; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· οὔτε ἐμὲ οἴδατε οὔτε τὸν πατέρα μου· εἰ ἐμὲ ᾔδειτε, καὶ τὸν πατέρα μου ἂν ᾔδειτε. ²⁰ Ταῦτα τὰ ῥήματα ἐλάλησεν ἐν τῷ γαζοφυλακίῳ διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ οὐδεὶς ἐπίασεν αὐτόν, ὅτι οὔπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ. ²¹ Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς· ἐγὼ ὑπάγω καὶ ζητήσετέ με, καὶ ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ ὑμῶν ἀποθανεῖσθε· ὅπου ἐγὼ ὑπάγω ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. ²² ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· μήτι ἀποκτενεῖ ἑαυτόν, ὅτι λέγει· ὅπου ἐγὼ ὑπάγω ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν; ²³ καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· ὑμεῖς ἐκ τῶν κάτω ἐστέ, ἐγὼ ἐκ τῶν ἄνω εἰμί· ὑμεῖς ἐκ τούτου τοῦ κόσμου ἐστέ, ἐγὼ οὐκ εἰμί ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. ²⁴ εἶπον οὖν ὑμῖν ὅτι ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν· ἐὰν γὰρ μὴ πιστεύσητε ὅτι ἐγὼ εἰμι, ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν. ²⁵ ἔλεγον οὖν αὐτῷ· σὺ τίς εἶ; εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· τὴν ἀρχὴν ὃ τι καὶ λαλῶ ὑμῖν; ²⁶ πολλὰ ἔχω περὶ ὑμῶν λαλεῖν καὶ κρίνειν, ἀλλ' ὁ πέμψας με ἀληθὴς ἐστίν, κἀγὼ ἃ ἤκουσα παρ' αὐτοῦ ταῦτα λαλῶ εἰς τὸν κόσμον. ²⁷ οὐκ ἔγνωσαν ὅτι τὸν πατέρα αὐτοῖς ἔλεγεν. ²⁸ εἶπεν οὖν [αὐτοῖς] ὁ Ἰησοῦς· ὅταν ὑψώσητε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, τότε γνώσεσθε ὅτι ἐγὼ εἰμι, καὶ ἀπ' ἑμαυτοῦ ποιῶ οὐδέν, ἀλλὰ καθὼς ἐδίδαξέν με ὁ πατήρ ταῦτα λαλῶ. ²⁹ καὶ ὁ πέμψας με μετ' ἐμοῦ ἐστίν· οὐκ ἀφῆκέν με μόνον, ὅτι ἐγὼ τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ ποιῶ πάντοτε. ³⁰ Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν. ³¹ ἔλεγεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς πεπιστευκότας αὐτῷ Ἰουδαίους· ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ, ἀληθῶς μαθηταὶ μου ἐστέ ³² καὶ γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς. ³³ ἀπεκρίθησαν πρὸς αὐτόν· σπέρμα Ἀβραάμ ἐσμεν καὶ οὐδενὶ δεδουλεύκαμεν πώποτε· πῶς σὺ λέγεις ὅτι ἐλεύθεροι γενήσεσθε; ³⁴ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν δοῦλός ἐστιν τῆς ἁμαρτίας. ³⁵ ὁ δὲ δοῦλος οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς τὸν αἰῶνα, ὁ υἱὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα. ³⁶ ἐὰν οὖν ὁ υἱὸς ὑμᾶς ἐλευθερώσῃ, ὅντως ἐλεύθεροι ἔσεσθε. ³⁷ Οἶδα ὅτι σπέρμα Ἀβραάμ ἐστέ· ἀλλὰ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι, ὅτι ὁ λόγος ὁ ἐμὸς οὐ χωρεῖ ἐν ὑμῖν. ³⁸ ἃ ἐγὼ ἐώρακα παρὰ τῷ πατρὶ λαλῶ· καὶ ὑμεῖς οὖν ἃ ἠκούσατε παρὰ τοῦ πατρὸς ποιεῖτε. ³⁹ Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ· ὁ πατήρ ἡμῶν Ἀβραάμ ἐστίν. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· εἰ τέκνα τοῦ Ἀβραάμ ἐστέ, τὰ ἔργα τοῦ Ἀβραάμ ἐποιεῖτε· ⁴⁰ νῦν δὲ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι ἄνθρωπον ὃς τὴν ἀλήθειαν ὑμῖν λελάληκα ἣν ἤκουσα παρὰ τοῦ θεοῦ· τοῦτο Ἀβραάμ οὐκ ἐποίησεν. ⁴¹ ὑμεῖς ποιεῖτε τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς ὑμῶν. Εἶπαν [οὖν] αὐτῷ· ἡμεῖς ἐκ πορνείας οὐ γεγεννήμεθα,

ἓνα πατέρα ἔχομεν τὸν θεόν. ⁴² εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· εἰ ὁ θεὸς πατὴρ ὑμῶν ἦν ἡγαπᾶτε ἄν ἐμέ, ἐγὼ γὰρ ἐκ τοῦ θεοῦ ἐξῆλθον καὶ ἤκω· οὐδὲ γὰρ ἀπ' ἐμαυτοῦ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἐκεῖνός με ἀπέστειλεν. ⁴³ διὰ τί τὴν λαλίαν τὴν ἐμὴν οὐ γινώσκετε; ὅτι οὐ δύνασθε ἀκούειν τὸν λόγον τὸν ἐμόν. ⁴⁴ ὑμεῖς ἐκ τοῦ πατρὸς τοῦ διαβόλου ἐστὲ καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ πατρὸς ὑμῶν θέλετε ποιεῖν. ἐκεῖνος ἀνθρωποκτόνος ἦν ἀπ' ἀρχῆς καὶ ἐν τῇ ἀληθείᾳ οὐκ ἔστηκεν, ὅτι οὐκ ἔστιν ἀλήθεια ἐν αὐτῷ. ὅταν λαλῇ τὸ ψεῦδος, ἐκ τῶν ἰδίων λαλεῖ, ὅτι ψεύστης ἐστὶν καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ. ⁴⁵ ἐγὼ δὲ ὅτι τὴν ἀλήθειαν λέγω, οὐ πιστεύετε μοι. ⁴⁶ τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ ἁμαρτίας; εἰ ἀλήθειαν λέγω, διὰ τί ὑμεῖς οὐ πιστεύετε μοι; ⁴⁷ ὁ ὢν ἐκ τοῦ θεοῦ τὰ ῥήματα τοῦ θεοῦ ἀκούει· διὰ τοῦτο ὑμεῖς οὐκ ἀκούετε, ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἐστέ. ⁴⁸ Ἀπεκρίθησαν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ εἶπαν αὐτῷ· οὐ καλῶς λέγομεν ἡμεῖς ὅτι Σαμαρίτης εἶ σὺ καὶ δαιμόνιον ἔχεις; ⁴⁹ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· ἐγὼ δαιμόνιον οὐκ ἔχω, ἀλλὰ τιμῶ τὸν πατέρα μου, καὶ ὑμεῖς ἀτιμάζετέ με. ⁵⁰ ἐγὼ δὲ οὐ ζητῶ τὴν δόξαν μου· ἔστιν ὁ ζητῶν καὶ κρίνων. ⁵¹ ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐάν τις τὸν ἐμὸν λόγον τηρήσῃ, θάνατον οὐ μὴ θεωρήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα. ⁵² Εἶπον [οὖν] αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· νῦν ἐγνώκαμεν ὅτι δαιμόνιον ἔχεις. Ἀβραὰμ ἀπέθανεν καὶ οἱ προφῆται, καὶ σὺ λέγεις· ἐάν τις τὸν λόγον μου τηρήσῃ, οὐ μὴ γεύσῃται θανάτου εἰς τὸν αἰῶνα. ⁵³ μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ, ὅστις ἀπέθανεν; καὶ οἱ προφῆται ἀπέθανον. τίνα σεαυτὸν ποιεῖς; ⁵⁴ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· ἐάν ἐγὼ δοξάσω ἐμαυτόν, ἡ δόξα μου οὐδὲν ἐστίν· ἔστιν ὁ πατὴρ μου ὁ δοξάζων με, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι θεὸς ἡμῶν ἐστίν, ⁵⁵ καὶ οὐκ ἐγνώκατε αὐτόν, ἐγὼ δὲ οἶδα αὐτόν. κἂν εἴπω ὅτι οὐκ οἶδα αὐτόν, ἔσομαι ὅμοιος ὑμῖν ψεύστης· ἀλλ' οἶδα αὐτόν καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ τηρῶ. ⁵⁶ Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἡγαλλιάσατο ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν τὴν ἐμὴν, καὶ εἶδεν καὶ ἐχάρη. ⁵⁷ εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς αὐτόν· πεντήκοντα ἔτη οὕτως ἔχεις καὶ Ἀβραὰμ ἐώρακας; ⁵⁸ εἶπεν αὐτοῖς Ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, πρὶν Ἀβραὰμ γενέσθαι ἐγὼ εἰμί. ⁵⁹ Ἦραν οὖν λίθους ἵνα βάλωσιν ἐπ' αὐτόν. Ἰησοῦς δὲ ἐκρύβη καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ.

9

Yezu afumya omuhûrha kurhenga okuburhwa

¹ Erhi agera, abona omuntu waburhagwa ali muhûrha. ² Abaganda bâge bamudôsa, mpu: «Waliha Muyigiriza, ndi wajizire ecâha, oyu muntu erhi ababusi bâge, obûla abusirwe muhûrha?» ³ Yezu, erhi: «Oli ye oli ababusi bâge ntà câha bajizire, ci mpu lyo obuhashe bwa Nnâmahanga bubonekana kuli ye. ⁴ Obûla bwacibona, kukwânîne njire emikolo y'owantumaga: obudufu buyiru-ka^u, n'obudufu burhakola. ⁵ Obu nciri en'igulu, ndi bumoleke bw'igulu». ⁶ Erhi aba amaderha ntyo, anacitwîra ahanshi, ajira orhujondo n'amarhi gâge, arhushîga oku masû ga gulya muhûrha. ⁷ Okubundi amubwîra, erhi: «Jaga ocishuke omu iriba lya Silowe» kwo kuderha: orhumirwe. Gulya muhûrha gwagenda, gwacishuka gwanagaluka erhi gukola gwabona n'obwâlagale. ⁸ Abalungu bâge n'abantu bakag'iyôrha bamubona aja ahûnahûna, baderha, mpu: «K'arhali olya wakag'iyôrha ahûnahûna oyu?» ⁹ Baguma, mpu: «Yenêne». Abandi, mpu: «Arhali ye, ci wundi omushushire». Naye, erhi: «Nie nêne». ¹⁰ Bamudôsa, mpu: «Kurhi amasû gâwe gabungûsire?» ¹¹ Abashuza, erhi: «Olya baderha mpu ye Yezu, ye wajiraga orhujondo, arhunshîga oku masû, anambwîra, erhi: «Jaga ocishuke omu iriba lya Silowe». Nayija, nacîshuka, nanabona». ¹² Bamudôsa, mpu: «Ngahi ali?» Naye, erhi: «Ntishi». ¹³ Banacikanyanya olya muntu wali muhûrha

^u9.4 : Ensiku Kristu agezize en'igulu, kwo zâlî nka mulegerege gwa mukolo. Ebijingo by'ogo mulegerege n'obudufu, lwo lusiku lw'amababale n'okufâ kwa Yezu. Co carhumaga abwira abaganda olusiku ahânagwa mpu «bukola bwâmi bwa mwizimya» (Luk 22,53).

emw'Abafarizeyi. ¹⁴ Olusiku Yezu ajiraga orhujondo anamuzibûla amasû lwàli lwa sabato^v. ¹⁵ Abafarizeyi nabo bashub'imudôsa kurhi amasû gâge gabungûkaga. Naye, erhi: «Anshîga orhujo-ndo oku masû, nagend'icishuka, nankola ndwîrhe nabona». ¹⁶ Bafarizeyi bagu-ma, mpu: «Oyo muntu arharhenga emwa Nnâmahanga, bulya arhakenga Sabato». Abandi, mpu: Kurhi omunya-byâha ankajira ebisômerîne biri nk'ebi?» Bacigabamwo bonene na bonene. ¹⁷ Banacishub'idôsa olya wâli muhûrha, mpu: «Nâwe kurhi odesire kuli oyo wakuzibûlaga amasû?» Naye, erhi: «Ali mulêbi». ¹⁸ Ci Abayahudi barhalonzagya okuyêmêra oku Oyo muntu ali muhûrha n'oku akol'adwîrhe abona. Kwo kuhamagala ababusi bâge. ¹⁹ Babadôsa, mpu: «Ka mugala winyu oyu, olya muderha mpu aburhagwa muhûrha? Kurhi akolaga adwîrhe abona?» ²⁰ Ababusi bâge bashuza, mpu: «Rhuyishi oku rhwe rhwamuburhaga n'oku aburhagwa erhi afîre amasû. ²¹ Ci oku akola adwîrhe abona n'owamuzibûlaga amasû, rhurhishi. Mumudôse; akola mulume, yêne acîderhera». ²² Bwôba bwAbayahudi bwarhumaga ababusi bâge baderha ntyo; bulya bâli erhi bahizire mpu owaderhe oku Yezu ye Kristu anakagwe omu sinagogi. ²³ Co carhumaga ababusi bâge baderha, mpu: «Akola mulume; mu-mudôse yêne». ²⁴ Abayahudi bashub'imuhmagala obwa kabiri, bamubwîra, mpu: «Okuze Nnâmahanga! Rhwehe rhuyishi oku ola muntu ali munyabyâha». ²⁵ Naye, erhi: «Akaba ali munya-byâha, ntishi; kantu kaguma kône mmanyire: nâli muhûrha na buno nkola ndwîrhe nabona». ²⁶ Banacimudôsa, mpu: «Kurhi kulya akujizire? Kurhi akuzibwîre amasû?» ²⁷ Abashuza, erhi: «Nammubwîzire mîra, mu-rhanayumvîrhe. Carhuma mwalonza nshub'immubwîra? Nkaba ninyu mwalonza okubâ baganda bâge?» ²⁸ Banacirhondêra bamujâcira, mpu: «Okaba muganda wâge! Rhwehe rhuli baganda ba Mûsa. ²⁹ Rhwehe rhuyishi oku Mûsa ye Nnâmahanga abwîzire ebinwa byâge; ci oyo rhurhishi ali wa ngahi?» ³⁰ Olya mulume abashuza, erhi: «Lero namasômerwa! Murhishi ali wa ngahi omuntu onfumize obuhûrha! ³¹ Rhuyishi oku Nyamuzinda arhayumvîrhiza banya-byâha, ci omuntu omurhumikira n'ojira oku alonza ye ayumvîrhiza. ³² Ka mukola muyumvîrhe omuntu azibwîre amasû gw'owaburhagwa muhûrha? ³³ Acibaga arhali emwa Nnâmahanga arhenga, ntâco anankajirîre». ³⁴ Bamushuza, mpu: «Kurhenga omu nda ya nyoko erhi oyunjwîre byâha, onakola mpu warhuyigîriza!». Banacimulibirhakwo. ³⁵ Yezu ayumva oku bamulibisirekwo. Erhi bacishimânana, amubwîra, erhi: «K'oyemîre Mwene-omuntu?» ³⁶ Naye, erhi: «Ye ndi, Nyakasane, mmuyêmêre?» ³⁷ Yezu amubwîra, erhi: «Omubwîne, ye dwîrhe akudesâ». ³⁸ Naye, erhi: «Nyemîre, Nyakasane!» Anacifukama embere zâge. ³⁹ Okuhandi Yezu anaciderha, erhi: «Kucîranula kwandwîrhe en'igulu: Iyo abarhabona babona, n'ababona babè mihûrha». ⁴⁰ Abafarizeyi bahali erhi bayumva, bamudôsa, mpu: «Ka rhuligi mihûrha nîrhu?» ⁴¹ Yezu ababwîra, erhi: «Mucibaga mihûrha, rhinga ntâ câha mugwêrhe^w. Ci mwêhe, mpu: Kubona rhubona! Co cirhumire ecâha cinyu ho cinaciri».

KATA IΩANNHN 9

¹ Καὶ παράγων εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενετῆς. ² καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες· ῥαββί, τίς ἥμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς γεννηθῇ; ³ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· οὔτε οὗτος ἥμαρτεν οὔτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ ἐν αὐτῷ. ⁴ ἡμᾶς δεῖ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ πέμψαντός με ἕως ἡμέρας ἐστίν· ἔρχεται νῦν ὅτε οὐδεὶς δύναται ἐργάζεσθαι. ⁵ ὅταν ἐν τῷ κόσμῳ ᾤ, φῶς εἰμι τοῦ κόσμου. ⁶ Ταῦτα εἰπὼν ἔπτυσεν χαμαὶ καὶ ἐποίησεν πηλὸν ἐκ τοῦ πτύσματος καὶ ἐπέχρισεν αὐτοῦ τὸν πηλὸν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς. ⁷ καὶ εἶπεν αὐτῷ· ὕπαγε νίψαι εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ(ὃ ἐρμηνεύεται ἀπεσταλμένος). ἀπῆλθεν οὖν καὶ ἐνίψατο καὶ ἦλθεν βλέπων. ⁸ Οἱ οὖν γείτονες

^v9.14 : Okujira orhujondo gwâli mukolo guhanzibwe olwa-sabato.

^w9.41 : Balya Bayahudi barhayemiri Yezu bali muhûrha, ci barhalonz'imanya oku bali yo; na ntyo barhankafuma.

καὶ οἱ θεωροῦντες αὐτὸν τὸ πρότερον ὅτι προσαίτης ἦν ἔλεγον· οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ καθήμενος καὶ προσαιπῶν; ⁹ ἄλλοι ἔλεγον ὅτι οὗτός ἐστιν, ἄλλοι ἔλεγον· οὐχί, ἀλλ' ὁμοιος αὐτῷ ἐστιν. ἐκεῖνος ἔλεγεν ὅτι ἐγὼ εἰμι. ¹⁰ ἔλεγον οὖν αὐτῷ· πῶς [οὖν] ἠνεώχθησάν σου οἱ ὀφθαλμοί; ¹¹ ἀπεκρίθη ἐκεῖνος· ὁ ἄνθρωπος ὁ λεγόμενος Ἰησοῦς πηλὸν ἐποίησεν καὶ ἐπέχρισέν μου τοὺς ὀφθαλμούς καὶ εἶπέν μοι ὅτι ὕπαγε εἰς τὸν Σιλωὰμ καὶ νίψαι· ἀπελθὼν οὖν καὶ νιψάμενος ἀνέβλεψα. ¹² καὶ εἶπαν αὐτῷ· ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος; λέγει· οὐκ οἶδα. ¹³ Ἄγουσιν αὐτὸν πρὸς τοὺς Φαρισαίους τὸν ποτε τυφλόν. ¹⁴ ἦν δὲ σάββατον ἐν ἡ ἡμέρᾳ τὸν πηλὸν ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἀνέωξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς. ¹⁵ πάλιν οὖν ἡρώτων αὐτὸν καὶ οἱ Φαρισαῖοι πῶς ἀνέβλεψεν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· πηλὸν ἐπέθηκέν μου ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς καὶ ἐνιψάμην καὶ βλέπω. ¹⁶ ἔλεγον οὖν ἐκ τῶν Φαρισαίων τινές· οὐκ ἔστιν οὗτος παρὰ θεοῦ ὁ ἄνθρωπος, ὅτι τὸ σάββατον οὐ τηρεῖ. ἄλλοι [δὲ] ἔλεγον· πῶς δύναται ἄνθρωπος ἀμαρτωλὸς τοιαῦτα σημεῖα ποιεῖν; καὶ σχίσμα ἦν ἐν αὐτοῖς. ¹⁷ λέγουσιν οὖν τῷ τυφλῷ πάλιν· τί σὺ λέγεις περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἠνέωξέν σου τοὺς ὀφθαλμούς; ὁ δὲ εἶπεν ὅτι προφήτης ἐστίν. ¹⁸ Οὐκ ἐπίστευσαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ ὅτι ἦν τυφλὸς καὶ ἀνέβλεψεν ἕως ὅτου ἐφώνησαν τοὺς γονεῖς αὐτοῦ τοῦ ἀναβλέψαντος ¹⁹ καὶ ἠρώτησαν αὐτοὺς λέγοντες· οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ὑμῶν, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη; πῶς οὖν βλέπει ἄρτι; ²⁰ ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ γονεῖς αὐτοῦ καὶ εἶπαν· οἶδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ἡμῶν καὶ ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη. ²¹ πῶς δὲ νῦν βλέπει οὐκ οἶδαμεν, ἢ τίς ἥνοιξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς ἡμεῖς οὐκ οἶδαμεν· αὐτὸν ἐρωτήσατε, ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸς περὶ ἑαυτοῦ λαλήσει. ²² ταῦτα εἶπαν οἱ γονεῖς αὐτοῦ ὅτι ἐφοβοῦντο τοὺς Ἰουδαίους· ἥδη γὰρ συνετέθειντο οἱ Ἰουδαῖοι ἵνα ἐάν τις αὐτὸν ὁμολογήσῃ χριστόν, ἀποσυνάγωγος γένηται. ²³ διὰ τοῦτο οἱ γονεῖς αὐτοῦ εἶπαν ὅτι ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸν ἐπερωτήσατε. ²⁴ Ἐφώνησαν οὖν τὸν ἄνθρωπον ἐκ δευτέρου ὃς ἦν τυφλὸς καὶ εἶπαν αὐτῷ· δὸς δόξαν τῷ θεῷ· ἡμεῖς οἶδαμεν ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἀμαρτωλὸς ἐστιν. ²⁵ ἀπεκρίθη οὖν ἐκεῖνος· εἰ ἀμαρτωλὸς ἐστιν οὐκ οἶδα· ἐν οἶδ᾽ ὅτι τυφλὸς ὦν ἄρτι βλέπω. ²⁶ εἶπον οὖν αὐτῷ· τί ἐποίησέν σοι; πῶς ἥνοιξέν σου τοὺς ὀφθαλμούς; ²⁷ ἀπεκρίθη αὐτοῖς· εἶπον ὑμῖν ἥδη καὶ οὐκ ἠκούσατε· τί πάλιν θέλετε ἀκοῦειν; μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε αὐτοῦ μαθηταὶ γενέσθαι; ²⁸ καὶ ἐλοιδόρησαν αὐτὸν καὶ εἶπον· σὺ μαθητῆς εἶ ἐκείνου, ἡμεῖς δὲ τοῦ Μωϋσέως ἐσμὲν μαθηταί· ²⁹ ἡμεῖς οἶδαμεν ὅτι Μωϋσεῖ λελάληκεν ὁ θεός, τοῦτον δὲ οὐκ οἶδαμεν πόθεν ἐστίν. ³⁰ ἀπεκρίθη ὁ ἄνθρωπος καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ἐν τούτῳ γὰρ τὸ θαυμαστόν ἐστιν, ὅτι ὑμεῖς οὐκ οἴδατε πόθεν ἐστίν, καὶ ἥνοιξέν μου τοὺς ὀφθαλμούς. ³¹ οἶδαμεν ὅτι ἀμαρτωλῶν ὁ θεὸς οὐκ ἀκούει, ἀλλ' ἐάν τις θεοσεβῆς ἦ καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῇ τούτου ἀκούει. ³² ἐκ τοῦ αἰῶνος οὐκ ἠκούσθη ὅτι ἠνέωξέν τις ὀφθαλμούς τυφλοῦ γεγεννημένου. ³³ εἰ μὴ ἦν οὗτος παρὰ θεοῦ, οὐκ ἠδύνατο ποιεῖν οὐδέν. ³⁴ ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ· ἐν ἀμαρτίαις σὺ ἐγεννήθης ὁλος καὶ σὺ διδάσκεις ἡμᾶς; καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω. ³⁵ Ἦκουσεν Ἰησοῦς ὅτι ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω καὶ εὐρὼν αὐτὸν εἶπεν· σὺ πιστεύεις εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; ³⁶ ἀπεκρίθη ἐκεῖνος καὶ εἶπεν· καὶ τίς ἐστιν, κύριε, ἵνα πιστεύσω εἰς αὐτόν; ³⁷ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἐώρακας αὐτὸν καὶ ὁ λαλῶν μετὰ σοῦ ἐκεῖνός ἐστιν. ³⁸ ὁ δὲ ἔφη· πιστεύω, κύριε· καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ. ³⁹ Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· εἰς κρίμα ἐγὼ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ἦλθον, ἵνα οἱ μὴ βλέποντες βλέπωσιν καὶ οἱ βλέποντες τυφλοὶ γένωνται. ⁴⁰ ἤκουσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων ταῦτα οἱ μετ' αὐτοῦ ὄντες καὶ εἶπον αὐτῷ· μὴ καὶ ἡμεῖς τυφλοὶ ἐσμεν; ⁴¹ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· εἰ τυφλοὶ ἦτε, οὐκ ἂν εἴχετε ἀμαρτίαν· νῦν δὲ λέγετε ὅτι βλέπομεν, ἡ ἀμαρτία ὑμῶν μένει.

10

Lungere mwinjā

¹ «Okuli, okuli, mmubwîre, orhayishiba emuhanda omu lugo lw'ebibuzi, ci ayishe muli yindi

njira, erhi ciri cishambo na cishumûsi. ² Naye oyisha emuhanda, ye mungere w'ebibuzi. ³ Oli oku lumvi anamuyigulire, n'ebibuzi binayumve izù lyâge. Anahamagale ebibuzi byâge ciguma ciguma, anabihulu-se. ⁴ Nka bikola biri emuhanda, anabilongolera nnabyo, n'ebibuzi binamuyishe omu nyuma, bulya biyishi izù lyâge. ⁵ Ci ecigolo, birhankacikulikira; byanaciyâka, bulya birhamanyiri izù ly'ebigolo». ⁶ Yezu abatwa ogwomugani, ci barhamanyaga ebi alonzagya okuderha. ⁷ Lero Yezu anacibabwîra, erhi: «Okuli, okuli, mmubwîzire: nie muhango gw'ebibuzi. ⁸ Abâli bayishire embere zâni bôshi, biri bishambo na bishumûsi; n'ebibuzi birhabayumvagya. ⁹ Nie muhango; ongeramwo, kucira acira; anagera anahuluke, agal'ishigâna obwâsi akera. ¹⁰ Ecishambo cikîsha, erhi kuzimba ciri n'okuyîrha n'okushereza. Niehe ecandwîrhe, nti ebibuzi bibone akalamo, akalamo kanene. ¹¹ Ndi lungere mwinjâ. Lungere mwinjâ anahâne obuzîne bwâge erhi bibuzi byâge birhuma. ¹² Omulimya, orhali lungere n'orhali nn'ebibuzi, akabona eciryanyi, analeke ebibuzi, aciyâkire, n'eciryanyi canabiyâbukamwo, cibishandâze. ¹³ Ajira ntyo bulya ali mulimya na ntâ buzigire ajira oku bibuzi. ¹⁴ Ndi lungere mwinjâ; nyîshi ebibuzi byâni, nabyo ebibuzi byâni binyishi, ¹⁵ nka kulya Larha anyishi nâni nyîshi Larha; nampâne obuzîne bwâni ebibuzi byâni birhuma. ¹⁶ Ngwêrhe ebindi bibuzi birhali muno lugo^x; nabyo kukwânîne mbilerhe; byayumva izù lyâni, na ntyo habe busò buguma na lungere muguma. ¹⁷ Eci Larha antonyeza kuli kubâ bulya mpâna obuzîne bwâni lyo nshub'ibuga-lukana. ¹⁸ Ntâye wankabunyanka, ciniene mbuhâna. Njira obuhashe bw'oku-buhâna n'okushub'ibuyanka: lyo irhegeko Larha ampîre». ¹⁹ Abayahudi bacigabamwo erhi ebyo binwa birhuma. ²⁰ Banji muli bo bakaderha, mpu: «Shetani omulimwo, adwîrhe ahahabuka. Okumuyumvîrhiza kuli kurhamira busha». ²¹ Abandi, mpu: «Ebyo binwa birhali bya muntu oli-mwo shetani. Ka shetani ankazibûla amasû g'omuhûrha?»

Yezu amanyîsa Abayahudi oku ye Mwene-Nnâmahanga

²² Byanacibâ ntyo! Bajira olusiku lukulu lw'akâ-Nyamuzinda^y e Yeruzalemu. Gali mango ga mpondo. ²³ Yezu akageragera omu kâ-Nyamuzinda omu mbaraza ya Salomoni. ²⁴ »Abayahudi banacimuzunguluka, mpu: «Mangaci wa-rhurhûza emirhima eleke okumanana? Akaba we Kristu, rhubwîre n'obwâlagale». ²⁵ Yezu abashuza, erhi: «Nammubwîzire, ci murhayêmêra. Ebi njira oku izîno lya Larha^z byo bimpamîriza; ²⁶ ci murhayêmêra bulya murhali b'omu bibuzi byâni. ²⁷ Ebibuzi byâni binayumve izù lyâni; mbiyishi, nabyo binankulikire. ²⁸ Mbiha obuzîne bw'ensiku n'amango; ntâ mango byâhere na ntâye wankabinkûla omu maboko. ²⁹ Larha wabimpaga ali mukulu kulusha bôshi, na ntâye wankakûla akantu omu nfune za Larha. ³⁰ Larha na nâni rhuli muguma». ³¹ Abayahudi balêrha amabuye mpu bamubandego. ³² Yezu anacibabwîra, erhi: «Nammuyêresire minjâ manji garhenga emwa Larha; muli go lihi mwaâmbandira amabuye?» ³³ Abayahudi bamushuza, mpu: «Garhali minjâ wajizire garhuma rhwakubanda amabuye, ci bulya walogosire ene ocijira Nnâmahanga n'obwo oli muntu». ³⁴ Yezu anacibashuza, erhi: «Ka kurhayandisirwi omu Marhegeko ginyu: Nadesire nti: muli ba-Nyamuzinda^a. ³⁵ Ecitabu c'Amarhegeko cidesirage oku balya ebinwa bya Nyamuzinda bibwirwa bali ba-Nyamuzinda n'Amandiko garhankazâzibwa; ³⁶ ninyu oyu Nyamuzinda îshe ayimikaga anamurhuma en'igulu, mpu: «Wamalogorha», okwenge nadesire, nti: «Nie Mwene-Nyamuzinda!» ³⁷ Akaba

^x10.16 Bindi bibuzi birhali omu lugo: Ebyo bibuzi birhali omu lugo, bo balya hôshi barhali omu Ekleziya ya Kristu, lwo lugo lw'ebibuzi byayumvîrhe izù lyâge.

^y10.22 : Olwo lusiku lwakengezagya okuyûbakwa n'okugishwa kw'akâ-Nyamuzinda.

^z10.25 Larha Kwo Mwâmi Yezu ayôrhaga aderha Nyamuzinda ntyo

^a10.34 : Ako kanwa kayêrekire abatwi b'emmanja bakag'iderhwa «ba-nyamuzinda», bulya oku- twa emmanja kuli kwa Nyamuzinda. Kuziga ntâ kulogorha Mwâni Yezu alogosire ene aciderha Nyamuzinda, bulya abantu kwône banaderhwe «banyamuzinda» (Lul 81[82],6).

ntakola emikolo ya Larha, murhanyêmêraga; ³⁸ci akaba nyijira, mukalahira kwanyêmêra, nyêmêreri ciru ebyo bijiro, munayôrhe mumanyire oku Larha andimwo n'oku nâni ndi muli Larha». ³⁹Baderha mpu bamugwârhe, ci abafuma.

Yezu aja ishiriza Iya Yordani

⁴⁰Ashub'icîjîra ishiriza Iya Yordani, emunda Yowane akâg'ibatiziza, anayi-bêra. ⁴¹Bantu banji bakâja emunda ali. Bakâbwîrana, mpu: «Yowane ntâ cisômerîne ciru n'eciguma ajizire; ci ngasi ebi adesire kuli Oyo muntu byôshi byâli by'okunali». ⁴²Na ntyo, banji bàmuyêmêra.

KATA ΙΩΑΝΝΗΝ 10

¹ Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ μὴ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας εἰς τὴν αὐλήν τῶν προβάτων ἀλλ' ἀναβαίνων ἀλλαχόθεν ἐκεῖνος κλέπτῃς ἐστὶν καὶ ληστής. ² ὁ δὲ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας ποιμὴν ἐστὶν τῶν προβάτων. ³ τούτῳ ὁ θυρωρὸς ἀνοίγει καὶ τὰ πρόβατα τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούει καὶ τὰ ἴδια πρόβατα φωνεῖ κατ' ὄνομα καὶ ἐξάγει αὐτά. ⁴ ὅταν τὰ ἴδια πάντα ἐκβάλῃ, ἔμπροσθεν αὐτῶν πορεύεται καὶ τὰ πρόβατα αὐτῷ ἀκολουθεῖ, ὅτι οἶδασιν τὴν φωνὴν αὐτοῦ. ⁵ ἄλλοτρίῳ δὲ οὐ μὴ ἀκολουθήσουσιν, ἀλλὰ φεύξονται ἀπ' αὐτοῦ, ὅτι οὐκ οἶδασιν τῶν ἀλλοτρίων τὴν φωνήν. ⁶ Ταύτην τὴν παροιμίαν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, ἐκεῖνοι δὲ οὐκ ἔγνωσαν τίνα ἦν ἢ ἐλάλει αὐτοῖς. ⁷ Εἶπεν οὖν πάλιν ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα τῶν προβάτων. ⁸ πάντες ὅσοι ἤλθον [πρὸ ἐμοῦ] κλέπται εἰσὶν καὶ λησταί, ἀλλ' οὐκ ἤκουσαν αὐτῶν τὰ πρόβατα. ⁹ ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα· δι' ἐμοῦ ἐάν τις εἰσέλθῃ σωθήσεται καὶ εἰσελεύσεται καὶ ἐξελεύσεται καὶ νομὴν εὐρήσει. ¹⁰ ὁ κλέπτῃς οὐκ ἔρχεται εἰ μὴ ἵνα κλέψῃ καὶ θύσῃ καὶ ἀπολέσῃ· ἐγὼ ἤλθον ἵνα ζωὴν ἔχωσιν καὶ περισσὸν ἔχωσιν. ¹¹ Ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός. ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων. ¹² ὁ μισθωτὸς καὶ οὐκ ὢν ποιμὴν, οὗ οὐκ ἔστιν τὰ πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύκον ἐρχόμενον καὶ ἀφήσιν τὰ πρόβατα καὶ φεύγει— καὶ ὁ λύκος ἀρπάξει αὐτὰ καὶ σκορπίζει— ¹³ ὅτι μισθωτὸς ἐστὶν καὶ οὐ μέλει αὐτῷ περὶ τῶν προβάτων. ¹⁴ Ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς καὶ γινώσκω τὰ ἐμὰ καὶ γινώσκουσίν με τὰ ἐμὰ, ¹⁵ καθὼς γινώσκει με ὁ πατὴρ καγὼ γινώσκω τὸν πατέρα, καὶ τὴν ψυχὴν μου τίθημι ὑπὲρ τῶν προβάτων. ¹⁶ καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης· κάκεῖνα δεῖ με ἀγαγεῖν καὶ τῆς φωνῆς μου ἀκούσουσιν, καὶ γενήσονται μία ποίμνη, εἰς ποιμὴν. ¹⁷ Διὰ τοῦτό με ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ ὅτι ἐγὼ τίθημι τὴν ψυχὴν μου, ἵνα πάλιν λάβω αὐτήν. ¹⁸ οὐδεὶς αἶρει αὐτὴν ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλ' ἐγὼ τίθημι αὐτὴν ἀπ' ἑμαυτοῦ. ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτήν, καὶ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν· ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔλαβον παρὰ τοῦ πατρὸς μου. ¹⁹ Σχίσμα πάλιν ἐγένετο ἐν τοῖς Ἰουδαίοις διὰ τοὺς λόγους τούτους. ²⁰ ἔλεγον δὲ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν· δαιμόνιον ἔχει καὶ μαίνεται· τί αὐτοῦ ἀκούετε; ²¹ ἄλλοι ἔλεγον· ταῦτα τὰ ῥήματα οὐκ ἔστιν δαιμονιζομένου· μὴ δαιμόνιον δύναται τυφλῶν ὀφθαλμοὺς ἀνοῖξαι; ²² Ἐγένετο τότε τὰ ἐγκαίνια ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις, χειμῶν ἦν, ²³ καὶ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ ἐν τῇ στοᾷ τοῦ Σολομῶνος. ²⁴ ἐκύκλωσαν οὖν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ ἔλεγον αὐτῷ· ἕως πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἶρεις; εἰ σὺ εἶ ὁ χριστός, εἰπὲ ἡμῖν παρρησίᾳ. ²⁵ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· εἶπον ὑμῖν καὶ οὐ πιστεύετε· τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς μου ταῦτα μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. ²⁶ ἀλλ' ὑμεῖς οὐ πιστεύετε, ὅτι οὐκ ἐστὲ ἐκ τῶν προβάτων τῶν ἐμῶν. ²⁷ τὰ πρόβατα τὰ ἐμὰ τῆς φωνῆς μου ἀκούουσιν, καγὼ γινώσκω αὐτὰ καὶ ἀκολουθοῦσίν μοι, ²⁸ καγὼ δίδωμι αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον καὶ οὐ μὴ ἀπόλυνται εἰς τὸν αἰῶνα καὶ οὐχ ἀρπάσει τις αὐτὰ ἐκ τῆς χειρὸς μου. ²⁹ ὁ πατὴρ μου ὁ δέδωκέν μοι πάντων μεϊζὼν ἐστὶν, καὶ οὐδεὶς δύναται ἀρπάξαι ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ πατρὸς. ³⁰ ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ ἓν ἐσμεν. ³¹ Ἐβάστασαν πάλιν λίθους οἱ Ἰουδαῖοι ἵνα λιθάσωσιν αὐτόν. ³² ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· πολλὰ ἔργα καλὰ ἔδειξα ὑμῖν ἐκ τοῦ πατρὸς· διὰ ποῖον αὐτῶν ἔργον ἐμὲ λιθάζετε; ³³ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· περὶ καλοῦ ἔργου οὐ λιθάζομέν σε ἀλλὰ περὶ βλασφημίας, καὶ ὅτι σὺ ἄνθρωπος ὢν ποιεῖς σεαυτὸν θεόν.

³⁴ ἀπεκρίθη αὐτοῖς [ὁ] Ἰησοῦς· οὐκ ἔστιν γεγραμμένον ἐν τῷ νόμῳ ὑμῶν ὅτι ἐγὼ εἶπα· θεοὶ ἐστε; ³⁵ εἰ ἐκείνους εἶπεν θεοὺς πρὸς οὓς ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐγένετο, καὶ οὐ δύναται λυθῆναι ἡ γραφή, ³⁶ ὃν ὁ πατὴρ ἡγάσεν καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὸν κόσμον ὑμεῖς λέγετε ὅτι βλασφημεῖς, ὅτι εἶπον· υἱὸς τοῦ θεοῦ εἰμι; ³⁷ εἰ οὐ ποιοῦ τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς μου, μὴ πιστεύετε μοι· ³⁸ εἰ δὲ ποιοῦ, κὰν ἐμοὶ μὴ πιστεύητε, τοῖς ἔργοις πιστεύετε, ἵνα γνῶτε καὶ γινώσκητε ὅτι ἐν ἐμοὶ ὁ πατὴρ κἀγὼ ἐν τῷ πατρί. ³⁹ Ἐζήτουν [οὗν] αὐτὸν πάλιν πιάσαι, καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν. ⁴⁰ Καὶ ἀπῆλθεν πάλιν πέραν τοῦ Ἰορδάνου εἰς τὸν τόπον ὅπου ἦν Ἰωάννης τὸ πρῶτον βαπτίζων καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ. ⁴¹ καὶ πολλοὶ ἦλθον πρὸς αὐτὸν καὶ ἔλεγον ὅτι Ἰωάννης μὲν σημεῖον ἐποίησεν οὐδέν, πάντα δὲ ὅσα εἶπεν Ἰωάννης περὶ τούτου ἀληθῆ ἦν. ⁴² καὶ πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν ἐκεῖ.

11

Yezu afûla Lazaro.

¹ E Betaniya, emwâbo Mariya na mwene wâbo Marta yali omulume mulwâla, mpu ye Lazaro. ² Mariya y'olya washîgaga Nyakasane Yezu omugavu anamuhôrholâ amagulu n'emvîri zâge. Mushinja wâbo Lazaro ye wâli mulwâla. ³ Bâli bâbo bombi barhumizagya emwa Yezu, mpu: «Yâgirwa, olya ozigira, alwâla». ⁴ Erhi Yezu akuyumva aderha, erhi: «Eyo ndwâla erhali ya kufâ; ci eri ya kumanyîsa irenge Iya Nnâmahanga, Iyo mugala wa Nnâmahanga akuzibwa». ⁵ Yezu azigiraga Marta n'omulumuna na Lazaro. ⁶ Erhi ayumva oku Lazaro alwâla, ageza zindi nsiku ibiri aho ali. ⁷ Okubu- ndi abwîra abaganda bâge, erhi: «Rhujè e Yudeya». ⁸ Abaganda bâge bamushuza, mpu: «Waliha Muyigîriza, kurhi washubîrira e Yudeya n'obwo ku-rhaz'igera nsiku Abayahudi balonzagya okukubanda amabuye?» ⁹ Yezu abashuza, erhi: «Ka omu lusiku ensâ zirhaba ikumi n'ibiri? Ogenda mûshi arhasârhalâ, bulya adwîrhe abona obumoleke bw'igulu; ¹⁰ ci ogenda budufu ye sârhalâ, bulya arhacibona». ¹¹ Erhi aba amababwîra ntyo, ayûshûla, erhi: «Omwîra wîrhu Lazaro ali îro; nagend'imutula». ¹² Nabo abaganda bâge, mpu: «Nyakasane, akaba îro ali, afuma». ¹³ Yezu alonzagya okuderha oku anafîre, ci bôhe bamanya mpu îro Iya kurhamuka. ¹⁴ Lero Yezu ahumanula, erhi: «Lazaro anafîre; ¹⁵ nansîmire bulya ntâhali, Iyo muyêmêra. Ci rhujage emunda ali». ¹⁶ Naye Toma, oderhwa Didimu, abwîra abâbo baganda, erhi: «Kanyi nîrhu rhujeyo, rhugend'ifâ rhwe naye!» ¹⁷ Erhi Yezu ahika, ashimâna Lazaro ali nsiku ini abishirwe. ¹⁸ Kurhenga e Betaniya kuhika e Yeruzalemu ziri stadi^b ikumi n'irhanu zône. ¹⁹ Bayahudi banji bâli bayishire aho mwâbo Marta na Mariya mpu babarhulirize oku lufû Iwa mushinja wâbo. ²⁰ Erhi Marta ayumva oku Yezu ayiruka, agend'imulinga, naye Mariya asigala abwârîre omu nyumpa. ²¹ Marta abwîra Yezu, erhi: «Waliha, ocibâga hano, mushinja wâni arhankafîre. ²² Ci kwône manyire oku na buno ngasi côshi wankahûna Nnâmahanga-anakuhaco». ²³ Yezu amubwîra, erhi: «Mushinja waâwe âfûka», ²⁴ Marta, erhi: «Manyire oku afûka omu bufûke bw'olusiku luzinda». ²⁵ Yezu amubwîra, erhi: «Nie bufûke. Onyemire, ciru akafa, alama; ²⁶ na ngasi yêshi olama muli nie onanyêmêra, arhakafâ ciru n'eliguma. Okwo, ka okuyemîre?» ²⁷ Naye, erhi: «Neci, Yâgirwa, nyemîre oku we Kristu, Mugala wa Nyamuzinda wayishire en'igulu». ²⁸ Erhi ayûs'iderha ebyo binwa, aj'ihamagala mwene wâbo Mariya. Amuhwehwerheza, erhi: «Omuyigîriza kwo ali kuno, akuhamagire». ²⁹ Mariya erhi ayumva okwo, anacibaduka ho na halya, aja emunda Yezu âli». ³⁰ Yezu arhâli acîja omu lugo; aciri halya Marta amu-shimânaga. ³¹ Abayahudi bâli omu nyumpa na Mariya banakag'imurhûliriza, erhi babona abaduka anahuluka bulibirha, bamukulikira, bamanya mpu aj'ilaki-ra ebwa

^b11.18 : Stadi nguma zo nka metere 185.

cûsho. ³² Erhi Mariya ahika aha Yezu ali n'erhi amubona, acîkwêba aha magulu gâge, erhi: «Nyakasane, ocibaga hano, mushinja wâni arhakafîre!» ³³ Yezu erhi abona agwîra emirenge haguma n'Abayahudi bàli naye, ecifufu camugwârha anayumva oburhè. ³⁴ Anacidôsa, erhi: «Ngahi mwamuhizire?» Bamushuza, mpu: «Waliha, yishaga ohabone». ³⁵ Yezu anacirhondêra arhoza emirenge. ³⁶ Obwo Abayahudi banaciderha, mpu: «Neci amusîmaga wa!» ³⁷ Ci abandi muli bo baderha, mpu: «Ci ye wazibûlaga amasû ga gulya muhûrha! Ka arhankahashire okurhegeka oyu arhafa?» ³⁸ Yezu ashub'igwârha n'ecifufu, ajà ebwa cûsho. Gwâli mwîna gufûnisirwe n'ibuye. ³⁹ Yezu anacibabwîra, erhi: «Kûli eri ibuye!» Marta, mwâli wâbo, erhi: «Waliha, akola adwîrhe abaya» bulya ene lwo lusiku lwa kani». ⁴⁰ Yezu amushuza, erhi: «Ka ntakubwîzire nti akaba oyemîre, wabona irenge lya Nnâmahanga?» ⁴¹ Banacikûla liry ibuye. Okuhandi Yezu ayinamula amasû, aderha, erhi: «Larha, nkuvuzire omunkwa, kulya kubà wayumvîrhîze. ⁴² Nyôrha nyîshi oku onyumvîrhiza ensiku zôshi; ci abantu bazungulusire bo barhumire naderha ntyo, lwo bayêmêra oku we wantumaga». ⁴³ Erhi ayûs'iderha ntyo, ayakûza n'izû linene, erhi: «Lazaro huluka, ojà eno mbuga!» ⁴⁴ Nyakufa ahuluka, amagulu n'amaboko mashwêke n'orhutambara, n'obusu bubwîke n'omwenda. Yezu ababwîra, erhi: «Shwêkûliye, mumuleke agende».

Abarhambo b'Abayahudi bajà ihano ly'okuyîrha Yezu

⁴⁵ Erhi babona eco cirhangâzo Yezu ajiraga, Bayahudi banji bàli emwâbo Mariya bamuyêmêra. ⁴⁶ Ci bayish'irhengamwo n'abaj'ibombolera Abafarizeyi ebi Yezu ajizire. ⁴⁷ Abajinji b'abadâhwa n'Abafarizeyi kwo kujà ihano, mpu: «Cici rhwâjira obu Oyo muntu adwîrhe ajira ebisômerîne binji? ⁴⁸ Rhukamuleka, abantu bôshi bamuyêmêra, n'Abaroma bayish'irhuyôkera akâ-Nyamuzinda n'obûko bwîrhu». ⁴⁹ Muguma muli bo, Kayifa, ye wâli mudâhwa mukulu ogwo mwâka, ababwîra, erhi: «Murhabona! ⁵⁰ Ka murhishi mwêki oku kukwânîne muntu muguma afîre olubaga lwo ecihugo côshi cirek'ihera?» ⁵¹ Arhali yêne wacibwîraga ebyo binwa, ci bulya ali mudâhwa mukulu, alêba oku Yezu ali akwânîne afîre ecihugo câge, ⁵² arhanali cihugo câge cône, ci mpu lwo ashûbûza abâna ba Nnâmahanga bàli bashandabîne. ⁵³ Kurhenga olwo lusiku, bahiga là mpu kuhika bamuyîrhe. ⁵⁴ Naye Yezu aleka okucîmoleka Abayahudi. Aciyegûla, aja hôfi n'abaciga, omu cishagala ciderhwa Efrayimu, acibêrerayo bo n'abaganda bâge.

Hôfi ha Basâka

⁵⁵ Basâka w'Abayahudi àli hôfi, n'abantu banji bayinamukira e Yeruzalemu mpu bagend'icicêsa. ⁵⁶ Bakalongereza Yezu n'okudôsanya omu kâ-Nyamuzinda, mpu: «Kurhi mukengîre? K'ayisha oku lusiku lukulu erhi nanga?» ⁵⁷ Abajinji b'abadâhwa n'Abafarizeyi bàli erhi bàrhegesire mpu owamanye ah'ali anababwîre, bagend'imugwârha.

KATA ΙΩΑΝΝΗΝ 11

¹ Ἦν δὲ τις ἀσθενῶν, Λάζαρος ἀπὸ Βηθανίας, ἐκ τῆς κώμης Μαρίας καὶ Μάρθας τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς. ² Ἦν δὲ Μαριὰμ ἡ ἀλείψασα τὸν κύριον μύρω καὶ ἐκμάξασα τοὺς πόδας αὐτοῦ ταῖς θριξίν αὐτῆς, ἧς ὁ ἀδελφὸς Λάζαρος ἠσθένει. ³ Ἀπέστειλαν οὖν αἱ ἀδελφαὶ πρὸς αὐτὸν λέγουσαι· κύριε, ἴδε ὃν φιλεῖς ἀσθενεῖ. ⁴ Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· αὕτη ἡ ἀσθένεια οὐκ ἔστιν πρὸς θάνατον ἀλλ' ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ δι' αὐτῆς. ⁵ Ἠγάπα δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν Μάρθαν καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς καὶ τὸν Λάζαρον. ⁶ Ὡς οὖν ἤκουσεν ὅτι ἀσθενεῖ, τότε μὲν ἔμεινεν ἐν ᾧ ἦν τόπω δύο ἡμέρας, ⁷ ἔπειτα μετὰ τοῦτο λέγει τοῖς μαθηταῖς· ἄγωμεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν πάλιν. ⁸ Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί· ῥαββί, νῦν ἐξήτουν σε λιθάσαι οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ πάλιν ὑπάγεις ἐκεῖ; ⁹ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· οὐχὶ δώδεκα ὥραι

είσιν τῆς ἡμέρας· ἐάν τις περιπατῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ, οὐ προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς τοῦ κόσμου τούτου βλέπει· ¹⁰ ἐὰν δέ τις περιπατῇ ἐν τῇ νυκτί, προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ.

¹¹ Ταῦτα εἶπεν, καὶ μετὰ τοῦτο λέγει αὐτοῖς· Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται· ἀλλὰ πορεύομαι ἵνα ἐξυπνίσω αὐτόν. ¹² εἶπαν οὖν οἱ μαθηταὶ αὐτῷ· κύριε, εἰ κεκοίμηται σωθήσεται.

¹³ εἰρήκει δὲ ὁ Ἰησοῦς περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἐκεῖνοι δὲ ἔδοξαν ὅτι περὶ τῆς κοιμήσεως τοῦ ὑπνου λέγει. ¹⁴ τότε οὖν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς παρρησίᾳ· Λάζαρος ἀπέθανεν, ¹⁵ καὶ χαίρω δι' ὑμᾶς ἵνα πιστεύσητε, ὅτι οὐκ ἤμην ἐκεῖ· ἀλλ' ἄγωμεν πρὸς αὐτόν. ¹⁶ εἶπεν οὖν Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος τοῖς συμμαθηταῖς· ἄγωμεν καὶ ἡμεῖς ἵνα ἀποθάνωμεν μετ' αὐτοῦ.

¹⁷ Ἐλθὼν οὖν ὁ Ἰησοῦς εὗρεν αὐτὸν τέσσαρας ἡδὴ ἡμέρας ἔχοντα ἐν τῷ μνημείῳ. ¹⁸ ἦν δὲ ἡ Βηθανία ἐγγὺς τῶν Ἱεροσολύμων ὡς ἀπὸ σταδίων δεκαπέντε. ¹⁹ πολλοὶ δὲ ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐληλύθεισαν πρὸς τὴν Μάρθαν καὶ Μαριάμ ἵνα παραμυθῇσωνται αὐτὰς περὶ τοῦ ἀδελφοῦ.

²⁰ Ἡ οὖν Μάρθα ὡς ἤκουσεν ὅτι Ἰησοῦς ἔρχεται ὑπήντησεν αὐτῷ· Μαριάμ δὲ ἐν τῷ οἴκῳ ἐκαθέζετο. ²¹ εἶπεν οὖν ἡ Μάρθα πρὸς τὸν Ἰησοῦν· κύριε, εἰ ἦς ὥδε οὐκ ἂν ἀπέθανεν ὁ ἀδελφός μου. ²² [ἀλλὰ] καὶ νῦν οἶδα ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσῃ τὸν θεὸν δώσει σοι ὁ θεός. ²³ λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· ἀναστήσεται ὁ ἀδελφός σου. ²⁴ λέγει αὐτῷ ἡ Μάρθα· οἶδα ὅτι ἀναστήσεται ἐν τῇ ἀναστάσει ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ²⁵ εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· ἐγὼ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωή· ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ κἂν ἀποθάνῃ ζήσεται, ²⁶ καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα. πιστεύεις τοῦτο; ²⁷ λέγει αὐτῷ· ναὶ κύριε, ἐγὼ πεπίστευκα ὅτι σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ὁ εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενος. ²⁸ Καὶ τοῦτο εἰποῦσα ἀπῆλθεν καὶ ἐφώνησεν Μαριάμ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς λάθρᾳ εἰποῦσα· ὁ διδάσκαλος πάρεστιν καὶ φωνεῖ σε. ²⁹ ἐκείνη δὲ ὡς ἤκουσεν ἠγέρθη ταχὺ καὶ ἦρχετο πρὸς αὐτόν. ³⁰ οὕτω δὲ ἐληλύθει ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν κώμην, ἀλλ' ἦν ἔτι ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ὑπήντησεν αὐτῷ ἡ Μάρθα. ³¹ οἱ οὖν Ἰουδαῖοι οἱ ὄντες μετ' αὐτῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ παραμυθούμενοι αὐτήν, ἰδόντες τὴν Μαριάμ ὅτι ταχέως ἀνέστη καὶ ἐξῆλθεν, ἠκολούθησαν αὐτῇ δόξαντες ὅτι ὑπάγει εἰς τὸ μνημεῖον ἵνα κλαύσῃ ἐκεῖ. ³² Ἡ οὖν Μαριάμ ὡς ἦλθεν ὅπου ἦν Ἰησοῦς ἰδοῦσα αὐτὸν ἔπεσεν αὐτοῦ πρὸς τοὺς πόδας λέγουσα αὐτῷ· κύριε, εἰ ἦς ὥδε οὐκ ἂν μου ἀπέθανεν ὁ ἀδελφός. ³³ Ἰησοῦς οὖν ὡς εἶδεν αὐτὴν κλαίουσαν καὶ τοὺς συνελθόντας αὐτῇ Ἰουδαίους κλαίοντας, ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύματι καὶ ἐτάραξεν ἑαυτὸν ³⁴ καὶ εἶπεν· ποῦ θεεῖκατε αὐτόν; λέγουσιν αὐτῷ· κύριε, ἔρχου καὶ ἴδε.

³⁵ ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς. ³⁶ ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· ἴδε πῶς ἐφίλει αὐτόν. ³⁷ τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπαν· οὐκ ἐδύνατο οὗτος ὁ ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ ποιῆσαι ἵνα καὶ οὗτος μὴ ἀποθάνῃ; ³⁸ Ἰησοῦς οὖν πάλιν ἐμβριμώμενος ἐν ἑαυτῷ ἔρχεται εἰς τὸ μνημεῖον· ἦν δὲ σπήλαιον καὶ λίθος ἐπέκειτο ἐπ' αὐτῷ. ³⁹ λέγει ὁ Ἰησοῦς· ἄρατε τὸν λίθον. λέγει αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ τοῦ τετελευτηκότος Μάρθα· κύριε, ἥδη ὄζει, τεταρταῖος γάρ ἐστιν. ⁴⁰ λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· οὐκ εἶπόν σοι ὅτι ἐὰν πιστεύσῃς ὁψῇ τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ; ⁴¹ ἦραν οὖν τὸν λίθον. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἤρεν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἄνω καὶ εἶπεν· πάτερ, εὐχαριστῶ σοι ὅτι ἤκουσάς μου. ⁴² ἐγὼ δὲ ᾔδειν ὅτι πάντοτέ μου ἀκούεις, ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον τὸν περιεστῶτα εἶπον, ἵνα πιστεύσωσιν ὅτι σὺ με ἀπέστειλας. ⁴³ καὶ ταῦτα εἰπὼν φωνῇ μεγάλῃ ἐκραύγασεν· Λάζαρε, δεῦρο ἔξω.

⁴⁴ ἐξῆλθεν ὁ τεθνηκὼς δεδεμένος τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας κειρίαις καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ σουδαρίῳ περιεδέδετο. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· λύσατε αὐτόν καὶ ἄφετε αὐτόν ὑπάγειν.

⁴⁵ Πολλοὶ οὖν ἐκ τῶν Ἰουδαίων οἱ ἐλθόντες πρὸς τὴν Μαριάμ καὶ θεασάμενοι ἃ ἐποίησεν ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν. ⁴⁶ τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπῆλθον πρὸς τοὺς Φαρισαίους καὶ εἶπαν αὐτοῖς ἃ ἐποίησεν Ἰησοῦς. ⁴⁷ Συνήγαγον οὖν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι συνέδριον καὶ ἔλεγον· τί ποιοῦμεν ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος πολλὰ ποιεῖ σημεῖα; ⁴⁸ ἐὰν ἀφώμεν αὐτόν οὕτως, πάντες πιστεύσουσιν εἰς αὐτόν, καὶ ἐλεύσονται οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ἀροῦσιν ἡμῶν καὶ τὸν τόπον καὶ τὸ ἔθνος. ⁴⁹ εἷς δὲ τις ἐξ αὐτῶν Καϊάφας, ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, εἶπεν αὐτοῖς· ὑμεῖς οὐκ οἴδατε οὐδέν, ⁵⁰ οὐδὲ λογίζεσθε ὅτι συμφέρει ὑμῖν ἵνα εἷς ἄνθρωπος ἀποθάνῃ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ καὶ μὴ ὅλον τὸ ἔθνος ἀπόληται. ⁵¹ τοῦτο δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ οὐκ εἶπεν, ἀλλ' ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου ἐπροφήτευσεν ὅτι ἔμελλεν Ἰησοῦς ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους, ⁵² καὶ οὐχ

ὕπὲρ τοῦ ἔθνους μόνον ἀλλ' ἵνα καὶ τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ τὰ διεσκορπισμένα συναγάγῃ εἰς ἓν. ⁵³ ἅπ' ἐκείνης οὖν τῆς ἡμέρας ἐβουλεύσαντο ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν. ⁵⁴ Ὁ οὖν Ἰησοῦς οὐκέτι παρρησίᾳ περιεπάτει ἐν τοῖς Ἰουδαίοις, ἀλλ' ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν χώραν ἐγγὺς τῆς ἐρήμου, εἰς Ἐφραὶμ λεγομένην πόλιν, κάκει ἔμεινεν μετὰ τῶν μαθητῶν. ⁵⁵ Ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πᾶσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβησαν πολλοὶ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐκ τῆς χώρας πρὸ τοῦ πᾶσχα ἵνα ἀγνίσωσιν ἑαυτούς. ⁵⁶ ἐζήτουν οὖν τὸν Ἰησοῦν καὶ ἔλεγον μετ' ἀλλήλων ἐν τῷ ἱερῷ ἐστηκότες· τί δοκεῖ ὑμῖν; ὅτι οὐ μὴ ἔλθῃ εἰς τὴν ἑορτήν; ⁵⁷ δεδώκεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἐντολὰς ἵνα ἐάν τις γνῶ ποῦ ἐστὶν μηνύσῃ, ὅπως πιάσωσιν αὐτόν.

12

Yezu ashîgwa amavurha g'omugavu (Mt 26, 6-13; Mrk 14, 3-9)

¹ Erhi hasigala nsiku ndarhu embere za Basâka, Yezu aja e Betaniya, emunda Lazaro afûlaga àbâga. ² Bamushêgera, na Marta akamurhumikira. Lazaro naye àli omu bàli oku cîbo bo naye. ³ Mariya anaciyanka enjebe y'amavurha nkana g'omugavu g'engulo ndârhi, arhondêra agashîga Yezu oku magulu anagahôrholo n'emvîri zâge; enyumpa yôshi yayunjula kîsûnunu. ⁴ Yuda w'e Keriyoti, muguma w'omu baganda bâge, olya wali ayish'imuhâna, aderha, erhi: ⁵ «Owaguzagya ogu mugavu dinari^c bihumbi bisharhu, akaziha abakenyi!» ⁶ Lurhàli lukogo lwa bakenyi aderheraga ntyo, ci bulya càli cishambo na bulya ye wabîkaga enshoho, akazâg'izimba ebyàlimwo. ⁷ Yezu, erhi: «Mumuleke». Ogu mugavu àli agubîkire olusiku lw'okubishwa kwâni^d. ⁸ Bulya abakenyi, ensiku zôshi muli haguma nabo, ci niehe arhali ensiku zôshi mwâmbona». ⁹ Bayahudi banji bamanya oku ho ali aho, banayisha, arhali Yezu yenene orhumire, ci mpu babone na Lazaro afûlaga. ¹⁰ Abajinji b'abadâhwa bahiga okuyîrha Lazaro naye, ¹¹ bulyAbayahudi banji bakag'ibaleka erhi ye ruma, bakayêmêra Yezu.

Yezu aja omu Yeruzalemu (Mt 21, 1-9; Mrk 11, 11-10; Luk 19, 28-38)

¹² Erhi buca, erya ngabo y'abantu bàli oku lukulu bayumva oku Yezu ali omu njira y'okujâ e Yeruzalemu. ¹³ Bahagula amashami g'emishugushugu, bagend'imulinga n'okukayakûza, mpu: «Hozana! Agishwe oyu oyishire oku izîno lya Nyakasane, ye Mwâmi w'Israheli!» ¹⁴ Yezu abona omucukà gw'endogomi, agushonakwo nk'oku byàli biyandisirwe, mpu: ¹⁵ «Orhayôbohaga, mwâli wa Siyoni^e; Mwâmi wâwe oyo oyishire, ashonyire oku mucukà gw'endogomi». ¹⁶ Abaganda bage barhayirukiraga bayumva; ci erhi Yezu aba amakuzibwa, bakengcra oku ebyo byàli biyandisirwe kuli ye n'oku byo bânali bamujirire. ¹⁷ Balya bôshi bàli ah'akûlaga Lazaro omu nshinda anamufûla omu bafû, bakâg'ihamîriza. ¹⁸ Kwo kwanarhumire olubaga lugend'imulinga: bulya bàli bayumvîrhe oku ajizire eco cisômezo. ¹⁹ Obwo Abafarizeyi bakabwîrana, mpu: «Ka murhabwini oku murhamuhashe! Obu Olubaga lwôshi lumushi-mbire!»

Yezu alêba oku kukwânîne afe lyo akuzibwa

²⁰ Omu bantu baliy'ishir'iharâmya oku lusiku lukulu, mwâli Abagereki. ²¹ Banaciyegera Filipino wâli w'e Betisayida omu Galileya, bamubwîra, mpu: «Waliha, rhwankasîmire nîrhu okubona Yezu». ²² Filipino abwîra Andrey; Andrey na Filipino bajîbwîra Yezu. ²³ Yezu abashuza, erhi:

^c12.5 : Idinari lwo lwâli lusinga lw'Abaroma.

^d12.7 olusiku lw'okubishwa kwâni: Eco cijiro ca Mariya ciri nka kulya abantu bashîga omubiri gw'ofire mpu bamuyereke obukenge.

^e12.15 : Mwâli wa Siyoni, kwo kuderha abantu b'e Yeruzalemu.

«Amango Mwene-Omuntu akuzibwa gayishire. ²⁴ Okuli, okuli, mmubwîzire, nka mbeke y'engano erharhogîri omu budaka ekanafâ, enayôrhe yône; ci ekafâ, lyo eburha mburho nyinjî.^f ²⁵ Osîma obuzîne bwâge, anaburhêre; naye oshomba obuziîne bwâge hano igulu, anabulange omu kalamo k'ensiku n'amango. ²⁶ Olonza okunshiga, anshimbe; n'aha ndi, ho n'omwambali wâni ayish'ibâ. Omuntu o-nshizire, Larha ayish'imukuza. ²⁷ Bunôla omurhima gwâni gwamafuduka. Kurhi naderhaga? Larha, oncize kuli aga mango. Câbâ co carhumaga mpika muli aga mango. ²⁸ Larha, kuza izîno lyâwe!» Izû lyanacirhenga emalunga, erhi: «Nalikuzize nanacîlikuza kandi». ²⁹ Engabo y'abantu yahali, erhi eyumva, yaderha mpu mulazo; abandi, mpu: «Malahika washambâлага bo naye». ³⁰ Yezu ashuza, erhi: «Arhali nie nâ-rhumaga eryo izû lyayumvîka, ci mwe mwârhumaga. ³¹ Ganola go mango igulu lyatwîrwa olubanja^g; ganola go mango omuluzi wa lino igulu ajugucirwa embuga. ³² Nâni bano nyînamulwa^h, nânakululira abantu b'igulu bôshi emunda ndi». ³³ Aderha ntyo mpu ayêrekane lufû luci ayish'ifâ. ³⁴ Olubaga lwamushuza, mpu: «Ci rhwâyumvîrhe omu Citabu c' Amarhegekoⁱ oku Kristu âbâho ensiku zôshi. Kurhi w'oyo ocidesirage, mpu: «Kukwânîne Mwene-omuntu ayînamulwe?» Yerigi ndi oyo Mwene-omuntu?» ³⁵ Yezu abashuza, erhi: «Obulangale burhaciri ninyu kasanzi kanene. Kaz'imugende obu bwacibona, lyo omwizimya gulek'immugwanyanya. Ogenda omu mwizimya, arhamanya ah'aja. ³⁶ Obu mucigwêrhe obulangale, yêmêri obulangale, lyo muhinduka bâna b'obulangale». Erhi Yezu ayûs'iderha ntyo, acîgendera, abarhêreka.

Yezu afundika enyigîrizo: okubula obuyêmêre kw'Abayahudi

³⁷ Ali ajizire bisômerîne binji omu masû gâbo, barhanamuyêmêrâga, ³⁸ lyo aka kanwa k'omulêbi Izaya kayunjula, erhi: «Nyakasane, ndi wayemîre ebinwa bîrhu? N'okuboko kwa Nyakasane, ndi kwamanyîsîbwe?» ³⁹ Câbâ barhankanayêmîre, bulya Izaya ashubir'iderha, erhi: ⁴⁰ «Amasû gâbo agahunyize n'emirhima yâbo ayiziba, mpu lyo amasû gâbo galek'ibona n'emirhima yâbo erek'iyumva, lyo barhahinduka binjâ, lyo ntanabafumya^j». ⁴¹ Izaya aderha ntyo erhi abona irenge lya Yezu, ye anaderhaga erhi alêba ntyo. ⁴² Ci kwône banji, ciru n'omu bagula, bamuyêmêra; ci barhakâg'iciyêrekana erhi kuyôboha Abafarizeyi kurhuma, mpu balek'ikagwa omu sinagogi. ⁴³ Ntyo basîma irenge lirhenga emwa abantu ahâli h'irenge lirhenga emwa Nnâmahanga. ⁴⁴ Yezu anacyakûza n'izû linene, erhi: «Onyêmêra, arhali nie ayêmêra, ci olya wantumaga, ⁴⁵ n'ombwîne erhi owantumaga ye abwîne. ⁴⁶ Nie bulangale najire en'igulu, mpu lyo ngasi onyemîre alek'ibêra omu mwizimya. ⁴⁷ Oyumva ebinwa byâni arhanabishimbe, arhali nie nâmutwîre olubanja, bulya ntayishig'itwa manja, ci nti ncize igulu. ⁴⁸ Ongayaguza n'okurhayumva ebinwa byâni agwêrhe owamutwîra olubanja: ebinwa nadesire byo byâmutwîre olubanja olusiku luzinda. ⁴⁹ Bulya arhali byâni nâdesire, ci Larha wantumaga ye wantegesire eby'okuderha n'eby'okuyigîriza. ⁵⁰ Nanyishi oku irhegeko lyâge liri kalamo k'ensiku n'amango. Ebinwa nderha, oku Larha abimbwîzire kwo mbiderha».

KATA IQANNHN 12

¹ Ὁ οὖν Ἰησοῦς πρὸ ἐξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα ἦλθεν εἰς Βηθανίαν, ὅπου ἦν Λάζαρος, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν Ἰησοῦς. ² Ἐποίησαν οὖν αὐτῷ δεῖπνον ἐκεῖ, καὶ ἡ Μάρθα διηκόνει, ὃ δὲ

^f12.24 Nka mbeke ya ngano: Naye Yezu afâ lyo acungula abantu, lyo baburhwa omu buzîne buhyâhya.

^g12.31 : Okufâ kwa Yezu n'okufûka kwâge kwarhenza abantu omu bujâ bwa shetani, ye wali muluzi w'igulu embere Kristu arhucize.

^h12.32 Omu cigereki «hupsôo», kuli kuyînamulwa na kukuzibwa: Yezu ayînamulwa olusiku abambwa oku musalaba. Obwo abantu bôshi babone oku ye Muciza w'igulu. Ntyo kwo ashuzize Abagereki balonzagya okumubona.

ⁱ12.34 : Ecitabu c'Amarhegeko, go Mandiko matagatîfu, kandi erhi ecigabi cirhanwi ca Bibliya, bitabu birhanu birhanzi: Murh; Lub; Lev; Mib; Lush.

^j12.40 : Nnâmahanga alonza okuciza abantu bôshi, ci arhasêza ndi. Omuntu akalahira inêma lya Nnâmahanga, nalyo linamulahire.

Λάζαρος εἷς ἦν ἐκ τῶν ἀνακειμένων σὺν αὐτῷ. ³ Ἡ οὖν Μαριάμ λαβοῦσα λίτρον μύρου νάρδου πιστικῆς πολυτίμου ἡλείψεν τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἐξέμαξεν ταῖς θριξὶν αὐτῆς τοὺς πόδας αὐτοῦ· ἡ δὲ οἰκία ἐπληρώθη ἐκ τῆς ὀσμῆς τοῦ μύρου. ⁴ Λέγει δὲ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης εἷς [ἐκ] τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ὁ μέλλων αὐτὸν παραδιδόναι· ⁵ διὰ τί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ ἐπράθη τριακοσίων δηναρίων καὶ ἐδόθη πτωχοῖς; ⁶ εἶπεν δὲ τοῦτο οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν ἔμελεν αὐτῷ, ἀλλ' ὅτι κλέπτης ἦν καὶ τὸ γλωσσόκομον ἔχων τὰ βαλλόμενα ἐβάσταζεν. ⁷ εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς· ἄφες αὐτήν, ἵνα εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ μου τηρήσῃ αὐτό· ⁸ τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. ⁹ Ἐγὼ οὖν [ὁ] ὄχλος πολὺς ἐκ τῶν Ἰουδαίων ὅτι ἐκεῖ ἐστὶν καὶ ἦλθον οὐ διὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἴδωσιν ὃν ἡγείρεν ἐκ νεκρῶν. ¹⁰ ἐβουλεύσαντο δὲ οἱ ἀρχιερεῖς ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἀποκτείνωσιν, ¹¹ ὅτι πολλοὶ δι' αὐτὸν ὑπῆγον τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐπίστευον εἰς τὸν Ἰησοῦν. ¹² Τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος πολὺς ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορτήν, ἀκούσαντες ὅτι ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα ¹³ ἔλαβον τὰ βαῖα τῶν φοινίκων καὶ ἐξῆλθον εἰς ὑπάντησιν αὐτῷ καὶ ἐκραύγαζον· ὡσαννά· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου, [καὶ] ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ. ¹⁴ εὐρὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὀνάριον ἐκάθισεν ἐπ' αὐτό, καθὼς ἐστὶν γεγραμμένον· ¹⁵ μὴ φοβοῦ, θυγάτηρ Σιών· ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς σου ἔρχεται, καθήμενος ἐπὶ πῶλον ὄνου. ¹⁶ ταῦτα οὐκ ἔγνωσαν αὐτοῦ οἱ μαθηταὶ τὸ πρῶτον, ἀλλ' ὅτε ἐδοξάσθη Ἰησοῦς τότε ἐμνήσθησαν ὅτι ταῦτα ἦν ἐπ' αὐτῷ γεγραμμένα καὶ ταῦτα ἐποίησαν αὐτῷ. ¹⁷ Ἐμαρτύρει οὖν ὁ ὄχλος ὁ ὢν μετ' αὐτοῦ ὅτε τὸν Λάζαρον ἐφώνησεν ἐκ τοῦ μνημείου καὶ ἡγείρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. ¹⁸ διὰ τοῦτο [καὶ] ὑπήντησεν αὐτῷ ὁ ὄχλος, ὅτι ἤκουσαν τοῦτο αὐτὸν πεποιηκέναι τὸ σημεῖον. ¹⁹ οἱ οὖν Φαρισαῖοι εἶπαν πρὸς αὐτούς· θεωρεῖτε ὅτι οὐκ ὠφελεῖτε οὐδέν· ἴδε ὁ κόσμος ὀπίσω αὐτοῦ ἀπῆλθεν. ²⁰ Ἦσαν δὲ Ἑλληνές τινες ἐκ τῶν ἀναβαινόντων ἵνα προσκυνήσωσιν ἐν τῇ ἑορτῇ· ²¹ οὗτοι οὖν προσῆλθον Φίλιππῳ τῷ ἀπὸ Βηθσαϊδᾶ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἡρώτων αὐτὸν λέγοντες· κύριε, θέλομεν τὸν Ἰησοῦν ἰδεῖν. ²² ἔρχεται ὁ Φίλιππος καὶ λέγει τῷ Ἀνδρέᾳ, ἔρχεται Ἀνδρέας καὶ Φίλιππος καὶ λέγουσιν τῷ Ἰησοῦ. ²³ Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκρίνεται αὐτοῖς λέγων· ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. ²⁴ ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ ὁ κόκκος τοῦ σίτου πεσὼν εἰς τὴν γῆν ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος μένει· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ, πολὺν καρπὸν φέρει. ²⁵ ὁ φιλῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολλύει αὐτήν, καὶ ὁ μισῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ εἰς ζωὴν αἰώνιον φυλάξει αὐτήν. ²⁶ ἐὰν ἐμοί τις διακονῇ, ἐμοὶ ἀκολουθεῖτω, καὶ ὅπου εἰμι ἐγὼ ἐκεῖ καὶ ὁ διάκονος ὁ ἐμὸς ἔσται· ἐὰν τις ἐμοὶ διακονῇ τιμήσει αὐτὸν ὁ πατήρ. ²⁷ Νῦν ἡ ψυχὴ μου τετάρακται, καὶ τί εἶπω; πάτερ, σῶσόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης; ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἦλθον εἰς τὴν ὥραν ταύτην. ²⁸ πάτερ, δόξασόν σου τὸ ὄνομα. ἦλθεν οὖν φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· καὶ ἐδόξασα καὶ πάλιν δοξάσω. ²⁹ ὁ οὖν ὄχλος ὁ ἐστὼς καὶ ἀκούσας ἔλεγεν βροντὴν γεγονέναι, ἄλλοι ἔλεγον· ἄγγελος αὐτῷ λελάληκεν. ³⁰ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν· οὐ δι' ἐμὲ ἡ φωνὴ αὕτη γέγονεν ἀλλὰ δι' ὑμᾶς. ³¹ νῦν κρίσις ἐστὶν τοῦ κόσμου τούτου, νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου ἐκβληθήσεται ἔξω· ³² κἀγὼ ἐὰν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς, πάντας ἐλκύσω πρὸς ἐμαυτόν. ³³ τοῦτο δὲ ἔλεγεν σημαίνων ποίῳ θανάτῳ ἤμελλεν ἀποθνήσκειν. ³⁴ Ἀπεκρίθη οὖν αὐτῷ ὁ ὄχλος· ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐκ τοῦ νόμου ὅτι ὁ χριστὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ πῶς λέγεις σὺ ὅτι δεῖ ὑψωθῆναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; τίς ἐστὶν οὗτος ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου; ³⁵ εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἔτι μικρὸν χρόνον τὸ φῶς ἐν ὑμῖν ἐστίν. περιπατεῖτε ὡς τὸ φῶς ἔχετε, ἵνα μὴ σκοτία ὑμᾶς καταλάβῃ· καὶ ὁ περιπατῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ οὐκ οἶδεν ποῦ ὑπάγει. ³⁶ ὡς τὸ φῶς ἔχετε, πιστεύετε εἰς τὸ φῶς, ἵνα υἱοὶ φωτὸς γέννησθε. ταῦτα ἐλάλησεν Ἰησοῦς, καὶ ἀπελθὼν ἐκρύβη ἀπ' αὐτῶν. ³⁷ Τοσαῦτα δὲ αὐτοῦ σημεῖα πεποιηκότος ἔμπροσθεν αὐτῶν οὐκ ἐπίστευον εἰς αὐτόν, ³⁸ ἵνα ὁ λόγος Ἡσαΐου τοῦ προφήτου πληρωθῇ ὃν εἶπεν· κύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; καὶ ὁ βραχίων κυρίου τίني ἀπεκαλύφθη; ³⁹ διὰ τοῦτο οὐκ ἠδύναντο πιστεῦειν, ὅτι πάλιν εἶπεν Ἡσαΐας· ⁴⁰ τετύφλωκεν αὐτῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἐπώρρωσεν αὐτῶν τὴν καρδίαν, ἵνα μὴ ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ νοήσωσιν τῇ καρδίᾳ καὶ στραφῶσιν, καὶ ἰάσομαι αὐτούς. ⁴¹ ταῦτα εἶπεν Ἡσαΐας ὅτι εἶδεν τὴν

δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐλάλησεν περὶ αὐτοῦ. ⁴² ὅμως μέντοι καὶ ἐκ τῶν ἀρχόντων πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν, ἀλλὰ διὰ τοὺς Φαρισαίους οὐχ ὡμολόγουν ἵνα μὴ ἀποσυνάγωγοι γένωνται. ⁴³ ἡγάπησαν γὰρ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ἢ περὶ τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ. ⁴⁴ Ἰησοῦς δὲ ἔκραξεν καὶ εἶπεν· ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ πιστεύει εἰς ἐμὲ ἀλλ' εἰς τὸν πέμψαντά με, ⁴⁵ καὶ ὁ θεωρῶν ἐμὲ θεωρεῖ τὸν πέμψαντά με. ⁴⁶ ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ ἐν τῇ σκοτίᾳ μὴ μείνῃ. ⁴⁷ καὶ ἐάν τις μου ἀκούσῃ τῶν ῥημάτων καὶ μὴ φυλάξῃ, ἐγὼ οὐ κρίνω αὐτόν· οὐ γὰρ ἦλθον ἵνα κρίνω τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σώσω τὸν κόσμον. ⁴⁸ ὁ ἀθετῶν ἐμὲ καὶ μὴ λαμβάνων τὰ ῥήματά μου ἔχει τὸν κρίνοντα αὐτόν· ὁ λόγος ὃν ἐλάλησα ἐκεῖνος κρινεῖ αὐτόν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ⁴⁹ ὅτι ἐγὼ ἐξ ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλάλησα, ἀλλ' ὁ πέμψας με πατήρ αὐτός μοι ἐντολὴν δέδωκεν τί εἵπω καὶ τί λαλήσω. ⁵⁰ καὶ οἶδα ὅτι ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ ζωὴ αἰώνιος ἐστίν. ἃ οὖν ἐγὼ λαλῶ, καθὼς εἶρηκέν μοι ὁ πατήρ, οὕτως λαλῶ.

13

II. Amango ga Yezu na Basâka w'Omwâna-buzi wa Nnâmahanga

Yezu ashuk'Entumwa amagulu

¹ Embere z'olusiku lukulu lwa Basâka, Yezu erhi amanyire oku amango gâge gahisire g'okurhenga en'igulu n'okushubira emwâshe; n'erhi aba amazigira abâge bâl'igulu, abazigira lwôshi. ² Erhi babâ bakola badwîrhe balya, erhi na shetani ahîrage Yuda w'e Keriyoti mwene Simoni, omu murhima, ihano ly'okumuhâna, ³ erhi amanyire oku îshe ahizire obuhashe bwôshi omu maboko gâge n'oku emwa Nnâmahanga arhengaga n'emwa Nnâmahanga ashubira, ⁴ ayimuka oku cîbo, ahogola ecishûli câge, arhola ecitambara, acikobeka. ⁵ Okuhandi anacidubulira amîshi omu ibakuli, arhondêr'ashuka amagulu g'abaganda bâge^k n'okugahôrhola na cîrya citambara ali akobesire. ⁶ Anacihika hali Simoni Petro. Petro amubwîra, erhi: «Nyakasane, ka we wanshuka amagulu?» ⁷ Yezu ashuza, erhi: «Oku nâjira, orhakumanyiri bunô; wâcikumva». ⁸ Petro, erhi: «Nanga, ntâ mango wankanshuka amagulu!» Yezu amushuza, erhi: «Nkaba ntakushusiri, orhakacishangîra nâni». ⁹ Naye Simoni Petro, erhi: «Nyakasane, akaba ntyo, arhali magulu gône, ci n'enfune n'irhwe!» ¹⁰ Yezu amubwîra, erhi: «Owamayus'icikalaba, ntâ kundi ankacicêsibwa; acîre lwôshi. Ninyu mukola mucîre, ci arhali mweshi». ¹¹ Bulya ali amango-nyire ndi wâmuhanâ; co carhumaga aderha, erhi: «Murhali mweshi mucîre». ¹² Erhi ayûs'ibashuka amagulu n'erhi aba amashub'iyambala emyambalo yâge amaNashub'ibwârhalâ oku cîbo, ababwîra, erhi: «Ka muyumvîrhe okwo mmujirîre?» ¹³ Kwomunderha mpu Muyigîriza na Nyakasane, n'okwomunderha kwo binali, bulya odi ye. ¹⁴ Obûla nie Nyakasane na Muyigîriza namammu-shuka amagulu, ninyu mukwânîne okukashukana amagulu. ¹⁵ Nammuhîre olwiganyo, nti ninyu mukajira oku mmujirîre. ¹⁶ Okuli, okuli, mmubwîre, omu-shizi arhalusha nnawâbo, n'omuganda arhalusha owamurhumaga. ¹⁷ Mukamanya ebyomukanabijira, mwâba bany'iragi. ¹⁸ Arhali mweshi ndesire; mma-nyire abanacîshozire; ci kwônene kuhika akanwa kayandisirwe kabe, mpu: Oyu rhushangîre omugati rhwe naye, ayimusize omwigegere mpu agunshenye^l. ¹⁹ Mbîre nammubwîrakwo bunô kurhaciba, lyo hano kubâ muyêmêra oku nie Nyamubâho. ²⁰ Okuli, okuli, mmubwîzire, oyankirîre omuntu ntumire, erhi anyankirîre, n'onyankirîre, erhi owantumaga ye anyankirîre».

Yezu amanyîsa obulyâlya bwa Yuda (Mt 26, 21-25; Mrk 14, 18-21; Luk 22, 21-23)

²¹ Erhi Yezu ayûs'iderha ntyo, ecifufu camugwârha, ahamîriza, anaciderha, erhi: «Okuli,

^k13.5 : Okushuka omuntu amagulu gwâli mukolo gwa bajâ.

^l13.18 Alengezize omwigegere agunshenye: Lul 40, 10.

okuli, mmubwîre, muguma muli mwe ampâna». ²² Abaganda bâge bakalolanakwo, bulya barhâli bamanyire ndi akâg'iderha. ²³ Muguma w'omu baganda bâge, olya Yezu azigiraga, âli oku cîbo ashegemize irhwe oku cifuba ca Yezu. ²⁴ Simoni Petro anacimukema, erhi: «Dôsa ndi oyo adwîrhe aderha». ²⁵ Naye ayunamiza irhwe oku cifuba ca Yezu, amubwîra, erhi: «Ndi oyo, Nyakasane?» ²⁶ Yezu ashuza, erhi: «Oyu nankaha ecihimbi c'omugati nârhobeza erhi ye. Anacirhobeza ecihimbi c'omugati, aciyanka, acihêreza Yuda mwene Simoni w'e Keriyoti. ²⁷ Erhi ayûs'imira eco cihimbi c'omugati, Shetani amujâmwo. Okuhandi Yezu anacimubwîra, erhi: «Okuwalonza okujira, okujirage duba». ²⁸ Ci muli abâli oku cîbo ntâye wayumvîrhe ecarhumaga amubwîra ako kanwa. ²⁹ Bulya Yuda ye wakâg'ibîka oluhago, banji bacîkêbwa mpu Yezu alonzagya okumubwîra, erhi: «Gula ebirhukwânîne oku lusiku lukulu», nîsi erhi amurhegekaga mpu ahè abakenyi akantu. ³⁰ Oku anayus'imira cîrya cihimbi c'omugati, kwo na kuhuluka. Bwâli budufu. ³¹ Erhi aba amahuluka, Yezu anaciderha, erhi: «Bunôla Mwene-omuntu amakuzibwa, na Nnâmahanga akuzîbwe muli ye. ³² Akaba Nnâmahanga akuzîbwe muli ye, naye Nnâmahanga amuhâ obukuze, arhanaciyimang'imukuza.

Yezu asêzera abaganda bâge

³³ «Rhwana rhwâni, nciri ninyu hisanzi hisungunu. Mwayish'innonza... na kulya nabwîraga Abayahudi, nti: «Aha najâ murhankahahika», ninyu mmubwîzireko buno. ³⁴ Mmuhîre irhegeko lihyâhya: muzigirane; nk'oku na-mmuzigîre, kwo ninyu mukâg'izigirana. ³⁵ Ecimanyîso abantu bôshi babonerekwo oku muli baganda bâni, bwo buzigire mwâzigirane». ³⁶ Simoni Petro amubwîra, erhi: «Yâgirwa, ngahi aho wâja?» Yezu amushuza, erhi: «Aha nâja, orhankashub'inkulikiraho buno; wâcinshimbe buzinda». ³⁷ Petro amudôsa, erhi: «Yâgirwa, cirhumire ntakakushimba buno? Nahâna obuzîne bwâni we rhumire!» ³⁸ Yezu amushuza, erhi: «Wahâna obuzîne bwâwe nie ntumire? Okuli, okuli, nkubwîre, oluhazi lurhabike orhaj'indahira kasharhu^m».

KATA IOANNHN 13

¹ Πρὸ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ πάσχα εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἤλθεν αὐτοῦ ἡ ὥρα ἵνα μεταβῇ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου πρὸς τὸν πατέρα, ἀγαπήσας τοὺς ἰδίους τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ εἰς τέλος ἠγάπησεν αὐτούς. ² Καὶ δεῖπνου γινομένου, τοῦ διαβόλου ἥδη βεβληκότος εἰς τὴν καρδίαν ἵνα παραδοῖ αὐτὸν Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτου, ³ εἰδὼς ὅτι πάντα ἔδωκεν αὐτῷ ὁ πατήρ εἰς τὰς χεῖρας καὶ ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐξηλθεν καὶ πρὸς τὸν θεὸν ὑπάγει, ⁴ ἐγείρεται ἐκ τοῦ δεῖπνου καὶ τίθησιν τὰ ἱμάτια καὶ λαβὼν λέντιον διέζωσεν ἑαυτόν. ⁵ Εἶτα βάλλει ὕδωρ εἰς τὸν νιπτῆρα καὶ ἤρξατο νίπτειν τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν καὶ ἐκμάσσειν τῷ λεντίῳ ὃ ἦν διεζωσμένος. ⁶ Ἔρχεται οὖν πρὸς Σίμωνα Πέτρον· λέγει αὐτῷ· κύριε, σύ μου νίπτεις τοὺς πόδας; ⁷ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· ὁ ἐγὼ ποιῶ σὺ οὐκ οἶδας ἄρτι, γνώσῃ δὲ μετὰ ταῦτα. ⁸ λέγει αὐτῷ Πέτρος· οὐ μὴ νίψῃς μου τοὺς πόδας εἰς τὸν αἰῶνα. ἀπεκρίθη Ἰησοῦς αὐτῷ· ἐὰν μὴ νίψω σε, οὐκ ἔχεις μέρος μετ' ἐμοῦ. ⁹ λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος· κύριε, μὴ τοὺς πόδας μου μόνον ἀλλὰ καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν κεφαλὴν. ¹⁰ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ὁ λελουμένος οὐκ ἔχει χρεῖαν εἰ μὴ τοὺς πόδας νίψασθαι, ἀλλ' ἔστιν καθαρὸς ὅλος· καὶ ὑμεῖς καθαροὶ ἐστε, ἀλλ' οὐχὶ πάντες. ¹¹ Ἥκει γὰρ τὸν παραδιδόντα αὐτόν· διὰ τοῦτο εἶπεν ὅτι οὐχὶ πάντες καθαροὶ ἐστε. ¹² Ὅτε οὖν ἔνιψεν τοὺς πόδας αὐτῶν [καὶ] ἔλαβεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ ἀνέπεσεν πάλιν εἶπεν αὐτοῖς· γινώσκετε τί πεποίηκα ὑμῖν; ¹³ ὑμεῖς φωνεῖτέ με· ὁ διδάσκαλος, καί· ὁ κύριος, καὶ καλῶς λέγετε· εἰμὶ γάρ. ¹⁴ εἰ οὖν ἐγὼ ἔνιψα ὑμῶν τοὺς πόδας ὁ κύριος καὶ ὁ διδάσκαλος, καὶ ὑμεῖς ὀφείλετε ἀλλήλων νίπτειν τοὺς πόδας· ¹⁵ ὑπόδειγμα γὰρ ἔδωκα ὑμῖν ἵνα καθὼς ἐγὼ ἐποίησα ὑμῖν καὶ ὑμεῖς ποιῇτε. ¹⁶ ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἔστιν δοῦλος μεῖζων τοῦ κυρίου

^m13.36-38 : Ebyo binwa biyerekîre amababale ga Petro Mutagatifu (21, 18-20).

αὐτοῦ οὐδὲ ἀπόστολος μεῖζων τοῦ πέμψαντος αὐτόν. ¹⁷ εἰ ταῦτα οἴδατε, μακάριοί ἐστε ἐὰν ποιῇτε αὐτά. ¹⁸ Οὐ περὶ πάντων ὑμῶν λέγω· ἐγὼ οἶδα τίνας ἐξελεξάμην· ἀλλ' ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ· ὁ τρώγων μου τὸν ἄρτον ἐπῆρεν ἐπ' ἐμὲ τὴν πτέρναν αὐτοῦ. ¹⁹ ἅπ' ἄρτι λέγω ὑμῖν πρὸ τοῦ γενέσθαι, ἵνα πιστεύσητε ὅταν γένηται ὅτι ἐγὼ εἰμι. ²⁰ ἄμην ἄμην λέγω ὑμῖν, ὁ λαμβάνων ἂν τινα πέμψω ἐμὲ λαμβάνει, ὁ δὲ ἐμὲ λαμβάνων λαμβάνει τὸν πέμψαντά με. ²¹ Ταῦτα εἰπὼν [ὁ] Ἰησοῦς ἐταράχθη τῷ πνεύματι καὶ ἐμαρτύρησεν καὶ εἶπεν· ἄμην ἄμην λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με. ²² ἔβλεπον εἰς ἀλλήλους οἱ μαθηταὶ ἀπορούμενοι περὶ τίνος λέγει. ²³ ἦν ἀνακείμενος εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ Ἰησοῦ, ὃν ἡγάπα ὁ Ἰησοῦς. ²⁴ νεύει οὖν τούτῳ Σίμων Πέτρος πυθέσθαι τίς ἂν εἴη περὶ οὗ λέγει. ²⁵ ἀναπεσὼν οὖν ἐκεῖνος οὕτως ἐπὶ τὸ στῆθος τοῦ Ἰησοῦ λέγει αὐτῷ· κύριε, τίς ἐστίν; ²⁶ ἀποκρίνεται [ὁ] Ἰησοῦς· ἐκεῖνός ἐστιν ὃς ἐγὼ βάψω τὸ ψωμίον καὶ δώσω αὐτῷ. βάψας οὖν τὸ ψωμίον [λαμβάνει καὶ] δίδωσιν Ἰούδα Σίμωνος Ἰσκαριώτου. ²⁷ καὶ μετὰ τὸ ψωμίον τότε εἰσῆλθεν εἰς ἐκεῖνον ὁ σατανᾶς. λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ὃ ποιεῖς ποίησον τάχιον. ²⁸ τοῦτο [δὲ] οὐδεὶς ἔγνω τῶν ἀνακειμένων πρὸς τί εἶπεν αὐτῷ. ²⁹ τινὲς γὰρ ἐδόκουν, ἐπεὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχεν Ἰούδας, ὅτι λέγει αὐτῷ [ὁ] Ἰησοῦς· ἀγόρασον ὧν χρεῖαν ἔχομεν εἰς τὴν ἑορτήν, ἢ τοῖς πτωχοῖς ἵνα τι δῶ. ³⁰ λαβὼν οὖν τὸ ψωμίον ἐκεῖνος ἐξῆλθεν εὐθύς. ἦν δὲ νύξ. ³¹ Ὅτε οὖν ἐξῆλθεν, λέγει Ἰησοῦς· νῦν ἐδοξάσθη ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ. ³² [εἰ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ], καὶ ὁ θεὸς δοξάσει αὐτὸν ἐν αὐτῷ, καὶ εὐθύς δοξάσει αὐτόν. ³³ τέκνια, ἔτι μικρὸν μεθ' ὑμῶν εἰμι· ζητήσετέ με, καὶ καθὼς εἶπον τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι ὅπου ἐγὼ ὑπάγω ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν, καὶ ὑμῖν λέγω ἄρτι. ³⁴ Ἐντολὴν καινὴν δίδωμι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καθὼς ἡγάπησα ὑμᾶς ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. ³⁵ ἐν τούτῳ γινώσκονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἐστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις. ³⁶ Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος· κύριε, ποῦ ὑπάγεις; ἀπεκρίθη [αὐτῷ] Ἰησοῦς· ὅπου ὑπάγω οὐ δύνασαί μοι νῦν ἀκολουθῆσαι, ἀκολουθήσεις δὲ ὕστερον. ³⁷ λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος· κύριε, διὰ τί οὐ δύναμαί σοι ἀκολουθῆσαι ἄρτι; τὴν ψυχὴν μου ὑπὲρ σοῦ θήσω. ³⁸ ἀποκρίνεται Ἰησοῦς· τὴν ψυχὴν σου ὑπὲρ ἐμοῦ θήσεις; ἄμην ἄμην λέγω σοι, οὐ μὴ ἀλέκτωρ φωνήσῃ ἕως οὗ ἄρνήσῃ με τρίς.

14

¹ «Omurhima gwinyu guruhakangukaga! Muyemîre Nnâmahanga, mu-nyêmêre nâni. ² Omu mwa Larha mubà ntebe nyinji. Acibaga arhàli ntyo, nali nammubwîra; nâj'immurheganyiza entebe. ³ Na hano mba najir'immurheganyiza entebe, nacyish'immuyanka, mmuhêke aha ndi, Iyo ninyu mubêra aha ndi. ⁴ N'enjira y'emunda nâja muyimanyire». ⁵ Toma amubwîra, erhi: «Yâgirwa, rhurhamanyiri ngahi wâja. Kurhi rhwankacimanyaga enjira?» ⁶ Yezu amushuza, erhi: Nie Njira, nie n'Okuli, nie na Buzîne. Ntâye wankaja emwa Larha arhanangezirihô. ⁷ Mukammanya, mwanamanya na Larha. Kurhenga bunomukôla mumumanyire mwanamubwîne». ⁸ Filipino amubwîra, erhi: «Yâgirwa, orhuyêreke Sho, rhurhimûkwe». ⁹ Yezu amushuza, erhi: «Filipo, aga mango gôshi ndi ninyu orhanasag'immunya? Ombwîne erhi abwîne na Larha. Kurhi wankaciderhaga, erhi: «Rhuyêreke Sho?» ¹⁰ K'orhayemîri oku ndi muli Larha, n'oku Larha andimwo? Ebinwa ndwîrhe nammubwîra, ntabiderha oku buhashe bwâni: ci Larha ombâmwo ye dwîrhe akola ebyo byôshi. ¹¹ Nyêmêre! Ndi muli Larha na Larha andimwo. Akaba murhayemîri, muyêmêre ebijiro byâni birhumire.

¹² Okuli, okuli, mmubwîre, onyemîre, naye ayajire ebijiro ndwîrhe najira. Anayajire ciru ebilushire, bulya najà emwa Larha. ¹³ Na ngasi kantu mwâhûne Larha oku izîno lyâni, nâmmujirireko, Iyo Larha akuzibwa n'Omugala. ¹⁴ Eci mwâhûne oku izîno lyâni, nâmmujirireko. ¹⁵ Akaba munzigira, mushimbe amarhegeko gâni.

¹⁶ Nâni nayish'ishenga Larha ammuhe owundi murhûlirizi wabêra ninyu ensiku zôshi. ¹⁷ Ye Mûka gw'okuli, n'igulu lirhankahash'imuyankirira, bulya lirhamubona lirhanamuyishi. Mwêhe mumuyishi, bulya ali haguma ninyu anammulimwo. ¹⁸ Ntâmmuleke bufuzi.

Nâcigaluka emunda muli. ¹⁹ Kandi kasanzi kasungunu igulu lirhacimbone. Ci mwêhe mwâmbona, bulya nzîne ninyu mwâba n'obuzîne. ²⁰ Olwo lusikuⁿ mwâmanyè oku ndi muli Larha, n'oku ninyu muli muli nie, n'oku nâni ndi muli mwe.

²¹ Omanyire amarhegeko gâni akanagashimba, oyo ye onzigira, na ngasi onzigira, ayish'izigirwa na Larha, nâni namuzigira nanciyêrekeye». ²² Yuda arhali olya w'e Keriyoti, amudôsa, erhi: «Yâgirwa, kurhi wankacîyêrekana kuli rhwe okaleka kucîyêreka igulu?» ²³ Yezu amushuza, erhi: «Omuntu onzigîre, anabikirire akanwa kâni, naye Larha anamuzigira, rhwanaja omu mwâge, rhunagwîkemwo entebe yîrhu. ²⁴ Orhanzigira arhabîkirira ebinwa byâni. N'ebyo binwa mwayumvîrhe birhali byâni, ci biri bya Larha wantumaga.

²⁵ Mmubwîzire ebyo byôshi nciri ekarhî kinyu. ²⁶ Ci Omurhûlirizi, Mûka Mutagatîfu, Larha ârhuma oku izîno lyâni, ye wayish'immuyigîriza byôshi anammukengeze ebinammubwîzire byôshi. ²⁷ Mmusigîre omurhûla, mmuhîre omurhûla gwâni. Ci ntammuhîrigwo kulyala igulu liguhâna. Muhire omurhima omu nda, mu-rhanayôbohaga.

²⁸ Mwayumvîrhe oku nammubwîrize, nti: Nkola, ci nâgaluka emunda muli. Mucibâga munzigira, rhinga mudwîrhe mwacîshinga, kulya kubà nâja emwa Larha, bulya Larha ye mukulu kundusha. ²⁹ Ntyo nammubwîzire ebyo embere bibè, nti irhondo byamaba lyo muyêmêra.

³⁰ Ntacimmubwîra binji, bulya Omurhwâli w'er'igulu^o ayiruka. Cinta buhashe agwêrhe kuli nie. ³¹ Ci kukwânîne igulu limanye oku nzigira Larha n'oku ebi Larha antegesire byo njira. Yimuki! rhurhenge hano!

KATA IOANNHN 14

¹ Μὴ ταρασέσθω ὑμῶν ἡ καρδία· πιστεύετε εἰς τὸν θεὸν καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύετε. ² ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρὸς μου μοναὶ πολλαὶ εἰσιν· εἰ δὲ μὴ, εἶπον ἂν ὑμῖν ὅτι πορεύομαι ἐτοιμάσαι τόπον ὑμῖν; ³ καὶ ἐὰν πορευθῶ καὶ ἐτοιμάσω τόπον ὑμῖν, πάλιν ἔρχομαι καὶ παραλήψομαι ὑμᾶς πρὸς ἑμαυτόν, ἵνα ὅπου εἰμι ἐγὼ καὶ ὑμεῖς ᾗτε. ⁴ καὶ ὅπου [ἐγὼ] ὑπάγω οἴδατε τὴν ὁδόν. ⁵ Λέγει αὐτῷ Θωμᾶς· κύριε, οὐκ οἶδμεν ποῦ ὑπάγεις· πῶς δυνάμεθα τὴν ὁδὸν εἰδέναι; ⁶ λέγει αὐτῷ [ὁ] Ἰησοῦς· ἐγὼ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ· οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα εἰ μὴ δι' ἐμοῦ. ⁷ εἰ ἐγνώκατέ με, καὶ τὸν πατέρα μου γνώσεσθε. καὶ ἀπ' ἄρτι γινώσκετε αὐτὸν καὶ ἐωράκατε αὐτόν. ⁸ Λέγει αὐτῷ Φίλιππος· κύριε, δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα, καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν. ⁹ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· τοσοῦτω χρόνῳ μεθ' ὑμῶν εἰμι καὶ οὐκ ἔγνωκάς με, Φίλιππε; ὁ ἐωρακὼς ἐμὲ ἐώρακεν τὸν πατέρα· πῶς σὺ λέγεις· δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα; ¹⁰ οὐ πιστεύεις ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί ἐστιν; τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἀπ' ἑμαυτοῦ οὐ λαλῶ, ὁ δὲ πατὴρ ἐν ἐμοί μένων ποιεῖ τὰ ἔργα αὐτοῦ. ¹¹ πιστεύετε μοι ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί· εἰ δὲ μὴ, διὰ τὰ ἔργα αὐτὰ πιστεύετε. ¹² Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ κάκεινος ποιήσει καὶ μείζονα τούτων ποιήσει, ὅτι ἐγὼ πρὸς τὸν πατέρα πορεύομαι. ¹³ καὶ ὃ τι ἂν αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου τοῦτο ποιήσω, ἵνα δοξασθῇ ὁ πατὴρ ἐν τῷ υἱῷ. ¹⁴ ἐὰν τι αἰτήσητέ με ἐν τῷ ὀνόματί μου ἐγὼ ποιήσω. ¹⁵ Ἐὰν ἀγαπᾷτέ με, τὰς ἐντολὰς

ⁿ14.20 : Olwo lusiku: amango gakulikira okufûka kwa Yezu.

^o14.30 : Omurhwâli w'eri igulu, ye shetani odwîrhe akolêsa Yuda n'Abayahudi.

τὰς ἐμὰς τηρήσετε· ¹⁶ κἀγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα καὶ ἄλλον παράκλητον δώσει ὑμῖν, ἵνα μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα ᾦ, ¹⁷ τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ ὁ κόσμος οὐ δύναται λαβεῖν, ὅτι οὐ θεωρεῖ αὐτὸ οὐδὲ γινώσκει· ὑμεῖς γινώσκετε αὐτό, ὅτι παρ' ὑμῖν μένει καὶ ἐν ὑμῖν ἔσται. ¹⁸ Οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὀρφανούς, ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. ¹⁹ ἔτι μικρὸν καὶ ὁ κόσμος με οὐκέτι θεωρεῖ, ὑμεῖς δὲ θεωρεῖτέ με, ὅτι ἐγὼ ζῶ καὶ ὑμεῖς ζήσετε. ²⁰ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ γνώσεσθε ὑμεῖς ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ μου καὶ ὑμεῖς ἐν ἐμοὶ κἀγὼ ἐν ὑμῖν. ²¹ ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς μου καὶ τηρῶν αὐτάς ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με· ὁ δὲ ἀγαπῶν με ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ πατρός μου, κἀγὼ ἀγαπήσω αὐτὸν καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυτόν. ²² Λέγει αὐτῷ Ἰούδας, οὐχ ὁ Ἰσκαριώτης· κύριε, [καὶ] τί γέγονεν ὅτι ἡμῖν μέλλεις ἐμφανίζειν σεαυτὸν καὶ οὐχὶ τῷ κόσμῳ; ²³ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἐάν τις ἀγαπᾷ με τὸν λόγον μου τηρήσει, καὶ ὁ πατήρ μου ἀγαπήσει αὐτὸν καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλευσόμεθα καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιησόμεθα. ²⁴ ὁ μὴ ἀγαπῶν με τοὺς λόγους μου οὐ τηρεῖ· καὶ ὁ λόγος ὃν ἀκούετε οὐκ ἔστιν ἐμὸς ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με πατρός. ²⁵ Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν παρ' ὑμῖν μένων· ²⁶ ὁ δὲ παράκλητος, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὃ πέμψει ὁ πατήρ ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐκεῖνος ὑμᾶς διδάξει πάντα καὶ ὑπομνήσει ὑμᾶς πάντα ἃ εἶπον ὑμῖν [ἐγὼ]. ²⁷ Εἰρήνην ἀφήμι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν· οὐ καθὼς ὁ κόσμος δίδωσιν ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν. μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδιά μηδὲ δειλιάτω. ²⁸ ἠκούσατε ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν· ὑπάγω καὶ ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. εἰ ἠγαπᾷτέ με ἐχάρητε ἂν ὅτι πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα, ὅτι ὁ πατήρ μεῖζων μου ἐστιν. ²⁹ καὶ νῦν εἴρηκα ὑμῖν πρὶν γενέσθαι, ἵνα ὅταν γένηται πιστεύσητε. ³⁰ Οὐκέτι πολλὰ λαλήσω μεθ' ὑμῶν, ἔρχεται γὰρ ὁ τοῦ κόσμου ἄρχων· καὶ ἐν ἐμοὶ οὐκ ἔχει οὐδέν, ³¹ ἀλλ' ἵνα γινῶ ὁ κόσμος ὅτι ἀγαπῶ τὸν πατέρα, καὶ καθὼς ἐνετείλατό μοι ὁ πατήρ, οὕτως ποιῶ. ἐγείρεσθε, ἄγωμεν ἐντεῦθεν.

15

Yezu ye cigundu c'omuzâbîbu

¹ «Nie cigundu c'omuzâbîbu c'okunali, na larha ye muhinzi. ² Ngasi ishami lindikwo lirhayâna malehe analihagule, na ngasi ishami liyâna amalehe analishogolere mpu lyo liyâna kulusha. ³ Okuca, mîra mwâcâga, ecinwa nammubwîzire cirhumire. ⁴ Mumbêremwo, nâni nâmmubêramwo. Kulya ishami lirhankayâna lyône lirhanasêziri oku cigundu c'omuzâbîbu, kwo n'okwo ninyu akaba murhansêzirikwo. ⁵ Nie cigundu c'omuzâbîbu, ninyu mwe mashami. Obêra muli nie nâni muli ye, oyo ye yâna malehe manji; bulya buzira nie, ntâco mwankahash'ijira. ⁶ Orhambêzirimwo, anakabulirwa embuga nk'ishami, ayûme; n'amashami mûmu banagarhôle, bagajugunje omu cibêye, gasingônoke. ⁷ Mukambêramwo n'ebinwa byâni bikasêra omu mirhima yinyu, muhûne ngasi cōshi mulonzize, mwâcibona. ⁸ Liri irenge lya Larha mukayâna malehe manji, na ntyo kwo mwâba baganda bâni. ⁹ Oku Larha anzigira, kwo nâni mmuzigira. Mubêre omu buzigire bwâni. ¹⁰ Mukashimba amarhegeko gâni, mwâbêra omu buzigire bwâni, nk'oku nâni nashimbire amarhegeko ga Larha, nambêra omu buzigire bwâge. ¹¹ Mmubwîzire ebyo byôshi, nti lyo obushagaluke bwâni bummubâmwo, lyo n'obushagaluke bwinyu buba bwimâna. ¹² Irhegeko lyâni ly'eri: muzigirane nk'oku nammuzigire. ¹³ Ntâye wankajira obuzigire bulushire okuhâna obuzîne abîra bâge barhumire. ¹⁴ Muli bîra bâni mukajira ebi mmurhegesire. ¹⁵ Ntakacimmuderha bambali bâni, bulya omushizi arhishi eci Nnawâbo ajira; mmudesire bîra, bulya ngasi byôshi Larha amanyîsize, nâmmuyigîrizebyo. ¹⁶ Arhali mwe mwacînyishogaga, ci nie nacîmmwishogaga, nâmmuyimanza nti mugende, muyâne amalehe, n'amalehe ginyu gabêreho, lyo Larha ammushobôza ngasi kantu mwâmusengere oku izîno lyâni. ¹⁷ Mmurhegesire nti muzigirane mwene na nnene.

Igulu lishomba Yezu n'abaganda bâge

¹⁸ «Igulu likammushomba, mukengêre oku nie lyarhangag'ishomba. ¹⁹ Mucibâga b'igulu, igulu lyankasîmire ecalyo; ci kulya kubà murhali b'igulu, bulya erhi ncîmmwîshoga nammuyegûla n'igulu, igulu likola limmushomba. ²⁰ Kengêri akanwa nammubwîraga: Omushizi arhankalusha nnawâbo. Erhi bantindibuza, ninyu bâmmurhindibuze; akaba bayumvîrhîze akanwa kâni, n'akinyu bâkayumvîrhize. ²¹ Ci ebyo byôshi bammujiirebyo izîno lyâni lirhuma, bulya barhishi owantumaga. ²² Ncibulaga buyisha na ncibâga ntabayigîrizagya, rhinga ntà câha bagwêrhe; ci lero buno ntà bulyo bacigwêrhe oku câha câbo. ²³ Onshomba erhi ashomba Larha. ²⁴ Ntâcijiraga ekarhî kâbo ebijiro birhasag'ijirwa na wundi muntu, barhankabîre na câha; ci buno bâbwîne, bagal'irhushomba rhwe na Larha. ²⁵ Ci okwo kwôshi mpw lyo encinwa ciyandisirwe omu Marhegeko gâbo ciyunjula: Banshombire buzira igwârhiro^p. ²⁶ Mango Omurhûlirizi nâmmurhumira kurhenga emwa Larha ayisha, ye Mûka gw'okunali, ohubuka kuli Larha, ayish'impamîriza. ²⁷ Ninyu mwayish'impamîriza, kulya kubà mubâ nâni kurhenga omurhondêro.

KATA IQANNHN 15

¹ Ἐγὼ εἰμι ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινὴ καὶ ὁ πατήρ μου ὁ γεωργὸς ἐστίν. ² πᾶν κλῆμα ἐν ἐμοὶ μὴ φέρον καρπὸν αἶρει αὐτό, καὶ πᾶν τὸ καρπὸν φέρον καθαίρει αὐτὸ ἵνα καρπὸν πλείονα φέρῃ. ³ ἤδη ὑμεῖς καθαροὶ ἐστε διὰ τὸν λόγον ὃν λελάληκα ὑμῖν· ⁴ μέναιτε ἐν ἐμοί, κἀγὼ ἐν ὑμῖν. καθὼς τὸ κλῆμα οὐ δύναται καρπὸν φέρειν ἄφ' ἑαυτοῦ ἐὰν μὴ μένῃ ἐν τῇ ἀμπέλῳ, οὕτως οὐδὲ ὑμεῖς ἐὰν μὴ ἐν ἐμοὶ μένητε. ⁵ ἐγὼ εἰμι ἡ ἄμπελος, ὑμεῖς τὰ κλήματα. ὁ μένων ἐν ἐμοί κἀγὼ ἐν αὐτῷ οὗτος φέρει καρπὸν πολὺν, ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν. ⁶ ἐὰν μὴ τις μένῃ ἐν ἐμοί, ἐβλήθη ἔξω ὡς τὸ κλῆμα καὶ ἐξηράνθη καὶ συνάγουσιν αὐτὰ καὶ εἰς τὸ πῦρ βάλλουσιν καὶ καίεται. ⁷ ἐὰν μένητε ἐν ἐμοί καὶ τὰ ῥήματά μου ἐν ὑμῖν μένῃ, ὁ ἐὰν θέλῃτε αἰτήσασθε, καὶ γενήσεται ὑμῖν. ⁸ ἐν τούτῳ ἐδοξάσθη ὁ πατήρ μου, ἵνα καρπὸν πολὺν φέρητε καὶ γένησθε ἐμοὶ μαθηταί. ⁹ Καθὼς ἠγάπησέν με ὁ πατήρ, κἀγὼ ὑμᾶς ἠγάπησα· μέναιτε ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ. ¹⁰ ἐὰν τὰς ἐντολάς μου τηρήσητε, μενεῖτε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου, καθὼς ἐγὼ τὰς ἐντολάς τοῦ πατρός μου τετήρηκα καὶ μένω αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ. ¹¹ Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ ἐν ὑμῖν ᾗ καὶ ἡ χαρὰ ὑμῶν πληρωθῇ. ¹² Αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ ἡ ἐμὴ, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς. ¹³ μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ. ¹⁴ ὑμεῖς φίλοι μου ἐστε ἐὰν ποιῇτε ἃ ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν. ¹⁵ οὐκέτι λέγω ὑμᾶς δούλους, ὅτι ὁ δοῦλος οὐκ οἶδεν τί ποιεῖ αὐτοῦ ὁ κύριος· ὑμᾶς δὲ εἶρηκα φίλους, ὅτι πάντα ἃ ἤκουσα παρὰ τοῦ πατρός μου ἐγνώρισα ὑμῖν. ¹⁶ οὐχ ὑμεῖς με ἐξελέξασθε, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς καὶ ἔθηκα ὑμᾶς ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε καὶ καρπὸν φέρητε καὶ ὁ καρπὸς ὑμῶν μένῃ, ἵνα ὃ τὶ ἂν αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου δῶ ὑμῖν. ¹⁷ Ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. ¹⁸ Εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώσκετε ὅτι ἐμὲ πρῶτον ὑμῶν μεμίσηκεν. ¹⁹ εἰ ἐκ τοῦ κόσμου ἦτε, ὁ κόσμος ἂν τὸ ἴδιον ἐφίλει· ὅτι δὲ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ ἐστέ, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ κόσμου, διὰ τοῦτο μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος. ²⁰ μνημονεύετε τοῦ λόγου οὗ ἐγὼ εἶπον ὑμῖν· οὐκ ἔστιν δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ. εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ ὑμᾶς διώξουσιν· εἰ τὸν λόγον μου ἐτήρησαν, καὶ τὸν ὑμέτερον τηρήσουσιν. ²¹ ἀλλὰ ταῦτα πάντα ποιήσουσιν εἰς ὑμᾶς διὰ τὸ ὄνομά μου, ὅτι οὐκ οἶδασιν τὸν πέμψαντά με. ²² Εἰ μὴ ἦλθον καὶ ἐλάλησα αὐτοῖς, ἀμαρτίαν οὐκ εἶχον· νῦν δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχουσιν περὶ τῆς ἀμαρτίας αὐτῶν. ²³ ὁ ἐμὲ μισῶν καὶ τὸν πατέρα μου μισεῖ. ²⁴ εἰ τὰ ἔργα μὴ ἐποίησα ἐν αὐτοῖς ἃ οὐδεὶς ἄλλος ἐποίησεν, ἀμαρτίαν οὐκ εἶχον· νῦν δὲ καὶ ἐωράκασιν καὶ μεμισήκασιν καὶ ἐμὲ καὶ τὸν πατέρα μου. ²⁵ ἀλλ' ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὁ ἐν τῷ νόμῳ αὐτῶν γεγραμμένος ὅτι ἐμίσησάν με δωρεάν. ²⁶ Ὅταν ἔλθῃ ὁ παράκλητος ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ τοῦ πατρός, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας ὃ παρὰ τοῦ πατρός ἐκπορεύεται, ἐκεῖνος μαρτυρήσει

περὶ ἐμοῦ· ²⁷ καὶ ὑμεῖς δὲ μαρτυρεῖτε, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς μετ' ἐμοῦ ἐστε.

16

¹ Mmubwîzire ebyo nti lyo mulek'isârhalâ. ² Baci'yish'immuhulusa omu masinagogi, ciru amango gayiruka, ngasi owâmmuyîrhe amanye mpu kuli kukolera Nnâmahanga. ³ Bâmmujirire okwo kwôshi bulya barharhumanyaga rhwe na Larha. ⁴ Ci mmubwîzire ebyo, nti lyo hano amango gâbyo gayisha, mukengêra oku nali erhi nammubwîzire. Ntammubwîragabyo kurhenga omurhondêro, bulya naciri ekarhî kinyu.

Okuyisha kw'Omurhûlirizi

⁵ «Lero buno nkola nâja emwa owantumaga, na ntâye muli mwe wandôsa, mpu: «Ngahi wâja?» ⁶ Ci bulya nammubwîzire okwo, oburhê buyunjwîre emirhima yinyu. ⁷ N'obwo ndesire okunali: kummukwânîne ngende; bulya nkaba ntagenziri, Omurhûlirizi arhammuyishire; ci nkagenda, nâmmurhumiraye. ⁸ N'irhondo ayisha, ayagîriza igulu oku câha, oku bushinganyanya n'oku lubâ-nja. ⁹ Oku câha, bulya barhanyemîri. ¹⁰ Oku bushinganyanya, bulya nkola nâja emwa Larha^q, murhakanacimbona. ¹¹ Oku lubanja, bulya omurhambo w'er'igulu atwîrîrwe olubanja. ¹² Ncigwêrhe binji by'okummubwîra, ci murhankashub'ibihasha. ¹³ Irhondo olya Mûka w'okuli ayisha, ammayigîriza okuli kwoshi; bulya arhali byâge anaderhe, ci ayish'iderha ngasi ebi ayumvîrhe byôshi, n'ebyacyisha, ayish'immubwîrabyo. ¹⁴ Ayish'inkuza, bulya oku byâni ayish'ihuma, ammubwîre. ¹⁵ Ebya Larha byôshi biri byâni. Co cirhumire nderha nti: Oku byâni ayish'ihumakwo^r, ammubwîre.

Yezu abwîra abaganda bage oku agaluka duba

¹⁶ «Hindi hitya murhâcimbone, na hindi hitya mwâshub'imbona^s». ¹⁷ Obwo baguma omu baganda bâge babwizanya, mpu: «Kwo kurhi okwo adwîrhe arhubwîra, mpu: «Hindi hitya murhâcimbone, na hindi hitya mwâshub'imbona, na mpu: «Najâ emwa Larha?» ¹⁸ Okubundi bakaziderha, mpu «Ehyo hitya kwo kuderha kurhi? Rhurhamanyiri ebi alonza okuderha». ¹⁹ Yezu amanya oku balonza okumudôsa. Anacibabwîra, erhi: «Mudwîrhe mwadôsanya ebi nalonzagya okummubwîra ene nderha, nti: «Hindi bitya murhâcimbone, na hindi hitya mwâshub'imbona». ²⁰ Okuli, okuli, mmubwîre, mwayish'ilaka munalakûûle; igulu lyôhe lyayish'icîshinga; mwêhe mwayish'ibona oburhê, ci oburhê bwinyu bwayish'ihinduka mwîshingo^t. ²¹ Omukazi, nk'ali hôfi h'okuburha, oburhê bunamugwârhe, bulya amango gâge gahisire; ci kwônene nk'amayûs'iburha omwâna, arhacikengêra galya malibuko gâge, erhi kucîshinga kurhuma, bulya omuntu abusirwe en'igulu. ²² Ninyu kwo n'okwo. Bunomuli burhe; ci nâci-mmubone n'omurhima gwinyu gwâshagaluke, n'obusîme bwinyu ntâye wâcimmukûle kuli bwo. ²³ Olwo lusiku ntâco mwâcindôse. Okuli, okuli, mmubwîre, eci mwâhûne Larha, ammushobôzaco oku izîno lyâni. ²⁴ Kuhika buno, ntâcomusig'ihûna oku izîno lyâni. Hûni, mwâhâbwa, n'obusîme bwinyu bwâba bwimâna. ²⁵ Ebyo byôshi nammubwîzirebyo omu migani. Amango gayiruka, ntakacimmubwîra omu migani; nâmmushambalira ebya Larha n'obwâlágale^u. ²⁶ Agôla mango, mwâhûne oku izîno lyâni. Ntadesiri nti nayish'immusengerera emwa Larha, ²⁷ kulya kubâ Larha yêne ammuzigira, bulya munzigira munayemîre oku nahubukaga muli Nyamuzinda. ²⁸ Nahubukaga muli Larha, najâ en'igulu. Buno nkola

^q16.10 : Mûka Mutagâtîfu ayish'iyêrekana oku kwo binali Yezu ali Mwene-Nyamuzinda. Okurheremera kwa Yezu omu mpingu ekulyo kw'Ishe ciri cimanyîso c'okuyêrekana oku muli Nyamuzinda anarhengaga.

^r16.15 : Mûka Mutagâtîfu ayish'imanyîsa, ayish'ihamîriza Yezu n'enyigîrîzo zâge; ayish'imanyîsa oku Nyamuzinda Ishe n'Omugala bali muguma.

^s16.16 : Aho Yezu abwîzire abaganda bage oku âfâ anafûke.

^t16.20 : Bayish'ibona oburhê amango g'amalumwa n'okufâ kwa Yezu; ci olusiku âfûka bayumva omwîshingo.

^u16.25 : Entumwa zâyumve enyigîrîzo za Mwâmi Yezu n'obwâlágale amango âfûka anabâ-rhumira Mûka Mutagâtîfu.

nârhenga en'igulu, njè emwa Larha». ²⁹ Abaganda bâge bamubwîra, mpu: «Lero oshambîre n'obwâlagale, orhanadwîrhi waderhera omu migani! ³⁰ Lero rhwamabona oku oyishi byôshi, na ntâye ocilagîrîre oku-kudôsa. Lero rhwamayêmêra oku wahubukaga muli Nyamuzinda». ³¹ Yezu abashuza, erhi: «Ka lero mwamayêmêra? ³² Amango gayiruka, ciru ganakola gahisire, mwâshandabâna ngasi muguma lwâge, munansige niene. Ci ntali niene, nanga, bulya Larha ali nâni. ³³ Nammubwîzire ebyo nti lyo mubona omurhûla muli nie. Mwâbone amalumwa omu igulu. Ci muzibuhe! Nahimire igulu».

KATA ΙΩΑΝΝΗΝ 16

¹ Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα μὴ σκανδαλισθῆτε. ² ἀποσυναγώγους ποιήσουσιν ὑμᾶς· ἀλλ' ἔρχεται ὥρα ἵνα πᾶς ὁ ἀποκτείνας ὑμᾶς δόξη λατρεῖαν προσφέρειν τῷ θεῷ. ³ καὶ ταῦτα ποιήσουσιν ὅτι οὐκ ἔγνωσαν τὸν πατέρα οὐδὲ ἐμέ. ⁴ ἀλλὰ ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα αὐτῶν μνημονεύετε αὐτῶν ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν. Ταῦτα δὲ ὑμῖν ἐξ ἀρχῆς οὐκ εἶπον, ὅτι μεθ' ὑμῶν ἤμην. ⁵ νῦν δὲ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ἐρωτᾷ με· ποῦ ὑπάγεις; ⁶ ἀλλ' ὅτι ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἡ λύπη πεπλήρωκεν ὑμῶν τὴν καρδίαν. ⁷ ἀλλ' ἐγὼ τὴν ἀλήθειαν λέγω ὑμῖν, συμφέρει ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω. ἐὰν γὰρ μὴ ἀπέλθω, ὁ παράκλητος οὐκ ἐλεύσεται πρὸς ὑμᾶς· ἐὰν δὲ πορευθῶ, πέμψω αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς. ⁸ Καὶ ἐλθὼν ἐκεῖνος ἐλέγξει τὸν κόσμον περὶ ἁμαρτίας καὶ περὶ δικαιοσύνης καὶ περὶ κρίσεως· ⁹ περὶ ἁμαρτίας μὲν, ὅτι οὐ πιστεύουσιν εἰς ἐμέ· ¹⁰ περὶ δικαιοσύνης δέ, ὅτι πρὸς τὸν πατέρα ὑπάγω καὶ οὐκέτι θεωρεῖτέ με· ¹¹ περὶ δὲ κρίσεως, ὅτι ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου κέκριται. ¹² Ἐτι πολλὰ ἔχω ὑμῖν λέγειν, ἀλλ' οὐ δύνασθε βαστάζειν ἄρτι· ¹³ ὅταν δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνος, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὁδηγήσει ὑμᾶς ἐν τῇ ἀληθείᾳ πάσῃ· οὐ γὰρ λαλήσει ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὅσα ἀκούσει λαλήσει καὶ τὰ ἐρχόμενα ἀναγγελεῖ ὑμῖν. ¹⁴ ἐκεῖνος ἐμὲ δοξάσει, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήμψεται καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν. ¹⁵ πάντα ὅσα ἔχει ὁ πατὴρ ἐμά ἐστιν· διὰ τοῦτο εἶπον ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λαμβάνει καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν. ¹⁶ Μικρὸν καὶ οὐκέτι θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὤψεσθέ με. ¹⁷ εἶπαν οὖν ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους· τί ἐστιν τοῦτο ὃ λέγει ἡμῖν· μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὤψεσθέ με; καί· ὅτι ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα; ¹⁸ ἔλεγον οὖν· τί ἐστιν τοῦτο [ὃ λέγει] τὸ μικρὸν; οὐκ οἶδαμεν τί λαλεῖ. ¹⁹ Ἔγνω [ὁ] Ἰησοῦς ὅτι ἤθελον αὐτὸν ἐρωτᾶν, καὶ εἶπεν αὐτοῖς· περὶ τούτου ζητεῖτε μετ' ἀλλήλων ὅτι εἶπον· μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὤψεσθέ με; ²⁰ ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι κλαύσετε καὶ θρηνήσετε ὑμεῖς, ὁ δὲ κόσμος χαρήσεται· ὑμεῖς λυπηθήσεσθε, ἀλλ' ἡ λύπη ὑμῶν εἰς χαρὰν γενήσεται. ²¹ ἡ γυνὴ ὅταν τίκτη λύπην ἔχει, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα αὐτῆς· ὅταν δὲ γεννήσῃ τὸ παιδίον, οὐκέτι μνημονεύει τῆς θλίψεως διὰ τὴν χαρὰν ὅτι ἐγεννήθη ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον. ²² καὶ ὑμεῖς οὖν νῦν μὲν λύπην ἔχετε· πάλιν δὲ ὀψομαι ὑμᾶς, καὶ χαρήσεται ὑμῶν ἡ καρδία, καὶ τὴν χαρὰν ὑμῶν οὐδεὶς αἶρει ἀφ' ὑμῶν. ²³ Καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐμὲ οὐκ ἐρωτήσετε οὐδέν. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἂν τι αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου δώσει ὑμῖν. ²⁴ ἕως ἄρτι οὐκ ᾔτήσατε οὐδέν ἐν τῷ ὀνόματί μου· αἰτεῖτε καὶ λήμψεσθε, ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν ᾗ πεπληρωμένη. ²⁵ Ταῦτα ἐν παροιμίαις λελάληκα ὑμῖν· ἔρχεται ὥρα ὅτε οὐκέτι ἐν παροιμίαις λαλήσω ὑμῖν, ἀλλὰ παρρησίᾳ περὶ τοῦ πατρὸς ἀπαγγελῶ ὑμῖν. ²⁶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐν τῷ ὀνόματί μου αἰτήσεσθε, καὶ οὐ λέγω ὑμῖν ὅτι ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα περὶ ὑμῶν· ²⁷ αὐτὸς γὰρ ὁ πατὴρ φιλεῖ ὑμᾶς, ὅτι ὑμεῖς ἐμὲ πεφιλήκατε καὶ πεπιστεύκατε ὅτι ἐγὼ παρὰ [τοῦ] θεοῦ ἐξῆλθον. ²⁸ ἐξῆλθον παρὰ τοῦ πατρὸς καὶ ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον· πάλιν ἀφίμι τὸν κόσμον καὶ πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα. ²⁹ Λέγουσιν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· ἴδε νῦν ἐν παρρησίᾳ λαλεῖς καὶ παροιμίαν οὐδεμίαν λέγεις. ³⁰ νῦν οἶδαμεν ὅτι οἶδας πάντα καὶ οὐ χρεῖαν ἔχεις ἵνα τίς σε ἐρωτᾷ· ἐν τούτῳ πιστεύομεν ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐξῆλθες. ³¹ ἀπεκρίθη αὐτοῖς Ἰησοῦς· ἄρτι πιστεύετε; ³² ἰδοὺ ἔρχεται ὥρα καὶ ἐλήλυθεν ἵνα σκορπισθῆτε ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια κάμῃ μόνον ἀφῆτε· καὶ οὐκ εἰμι μόνος, ὅτι ὁ πατὴρ μετ' ἐμοῦ ἐστιν. ³³ Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα ἐν ἐμοὶ

εἰρήνην ἔχετε. ἐν τῷ κόσμῳ θλίψιν ἔχετε· ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον.

17

Isala liyêrekîne obudâhwa bwa Yezu

¹ Erhi ayûsh'iderha ebyo binwa, Yezu ayinamula amasû, agalamira enyanya, aderha, erhi:

«Larha, amango gahisire: kuza Mugala wâwe, Iyo mugala wâwe akukuza,

² na bulya wamuhîre obuhashwe kuli ngasi ciremwa, Iyo ashobôza abawamuhîre bôshi akalamo k'ensiku n'amango.

³ Akalamo k'ensiku n'amango kuli kukumanya, w'oyo Nyamuzinda w'okuli wênene, n'oyu warhumaga, Yezu Kristu.

⁴ Nakukuzize en'igulu; nayukirîze omukolo wampâga mpu njire.

⁵ Larha, nâwe onkuzagye buno, onampe liry irenge nayôrhaga njira emwâwe embere igulu liremwe.

⁶ Abantu warhenzagya igulu obampa, nabamanyîsize izîno lyâwe. Bâli bâwe, wabampa, banashimba akanwa kâwe.

⁷ Buno bakolaga bamanyire oku ebi wampîre byôshi emwâwe birhenga;

⁸ bulya ebinwa wampâga, nabahîrebyo, banayêmêra okuli oku muli we nâhubukaga, banayêmêra oku we wantumaga.

⁹ Bo nsengerîre; ntasengerîri igulu^v, ci balya wampâga bo nsengerîre, bulya bali bâwe.

¹⁰ Ebyâni byôshi biri byâwe, n'ebyâwe byôshi biri byâni, na muli bo nâjîre irenge.

¹¹ Ntaciri en'igulu, ci bôhe en'igulu baciri. Nie ono nyîshire emwâwe. Larha mutagatîfu, olange omu izîno lyâwe aba wampâga, Iyo babà muguma akîrhu.

¹² Erhi nciri nabo, nakag'ibalanga oku izîno lyâwe abawampâga. Nabalanzire, na ntà muguma wahezire muli bo, aha nyuma ly'omwâna w'omuhera, mpu Iyo okwayandisirwe kuyunjula.

¹³ Buno lero nyîshire emunda oli; n'ebyo mbidesire buno nciri en'igulu, nti Iyo bayumva obusîme bwâni banabuyunjule.

¹⁴ Nabahîre akanwa kâwe, igulu lyabashomba, bulya barhali b'igulu, nk'oku nâni ntali w'igulu.

¹⁵ Ntakuhunyiri nti obarhenze omu igulu, ci nti obalange oku Mubî^w.

^v17.9 «ntasengerîri igululu»: Igulu, bo balya balahira Obulangashane n'Obuzîne Mwâmi Yezu âdwirhîre abantu. ecinwa «kosmos» omu cigereki, Iyo igulu Yowane acikolêsa kubiri. ahandi igulu, kuli kuderha abalemirwe bôshi n'aha bayûbaka (Ywn 1, 9; 3, 16; 17, 13), kandi erhi abalahire Yezu. Kandi igulu kuli kuderha aha Yezu arhumagwa naye arhumaho Entumwa mpu zimanyise Emyanzi y'Akalembe (Ywn 17, 18.21).

¹⁶ Barhali b'igulu, nk'oku nâni ntali w'igulu.

¹⁷ Obajire batagatîfu omu okuli: akanwa kâwe kwo okuli.

¹⁸ Kulya wantumaga igulu, kwo nâni mbarhumire igulu.

¹⁹ Ncihânyire nterekêro bo barhumire, lyo nabo bahinduka nterekêro omu okuli.

²⁰ Arhali bonene nsengerîre, ci na balya banyêmêre erhi kanwa kâbo karhuma.

²¹ Bôshi babè muguma. Nk'oku we, Larha, oli muli nie nâni nkulimwo, nabo babè muguma muli rhwe, lyo igulu liyêmêra oku we wantumaga.

²² Nabahîre irenge wampâga, nti lyo babà muguma, nka kulya nîrhu rhuli muguma:

²³ nie muli bo, nâwe muli nie, lyo babà muguma lwôshi, lyo n'igulu limanya oku we wantumaga n'oku nabazigire nka kulya wanzigîre.

²⁴ Larha, nnonzize abawampîre nabo babè nâni aha ndi, lyo babona irenge wampîre, bulya wanzigîre embere z'okulemwa kw'igulu.

²⁵ Larha mwimâna, igulu lirhakumanyaga, ci niehe nakumanyire, n'abâla bamanyire oku we wantumaga.

²⁶ Nabamanyîsize izîno lyâwe, nanacibamanyîsalyo, lyo obuzigire wanzigîre buba muli bo, lyo nâni mba muli bo».

KATA ΙΩΑΝΝΗΝ 17

¹ Ταῦτα ἐλάλησεν Ἰησοῦς καὶ ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν εἶπεν· πάτερ, ἐλήλυθεν ἡ ὥρα· δόξασόν σου τὸν υἱόν, ἵνα ὁ υἱὸς δοξάσῃ σέ, ² καθὼς ἔδωκας αὐτῷ ἐξουσίαν πάσης σαρκός, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκας αὐτῷ δώσῃ αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον. ³ αὕτη δέ ἐστιν ἡ αἰώνιος ζωὴ ἵνα γινώσκωσιν σέ τὸν μόνον ἀληθινὸν θεὸν καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν. ⁴ ἐγὼ σε ἐδόξασα ἐπὶ τῆς γῆς τὸ ἔργον τελειώσας ὃ δέδωκάς μοι ἵνα ποιήσω· ⁵ καὶ νῦν δόξασόν με σύ, πάτερ, παρὰ σεαυτῷ τῇ δόξῃ ἣ εἶχον πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι παρὰ σοί. ⁶ Ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις οὓς ἔδωκάς μοι ἐκ τοῦ κόσμου. σοὶ ἦσαν κάμοι αὐτοὺς ἔδωκας καὶ τὸν λόγον σου τετήρηκαν. ⁷ νῦν ἔγνωκαν ὅτι πάντα ὅσα δέδωκάς μοι παρὰ σοῦ εἰσιν· ⁸ ὅτι τὰ ῥήματα ἃ ἔδωκάς μοι δέδωκα αὐτοῖς, καὶ αὐτοὶ ἔλαβον καὶ ἔγνωσαν ἀληθῶς ὅτι παρὰ σοῦ ἐξηλθον, καὶ ἐπίστευσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας. ⁹ Ἐγὼ περὶ αὐτῶν ἔρωτῶ, οὐ περὶ τοῦ κόσμου ἔρωτῶ ἀλλὰ περὶ ὧν δέδωκάς μοι, ὅτι σοὶ εἰσιν, ¹⁰ καὶ τὰ ἐμὰ πάντα σὰ ἐστίν καὶ τὰ σὰ ἐμὰ, καὶ δεδόξασμαι ἐν αὐτοῖς. ¹¹ καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ αὐτοὶ ἐν τῷ κόσμῳ εἰσίν, κἀγὼ πρὸς σέ ἔρχομαι. πάτερ ἅγιε, τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου ᾧ δέδωκάς μοι, ἵνα ὥσιν ἐν καθὼς ἡμεῖς. ¹² ὅτε ἤμην μετ' αὐτῶν ἐγὼ ἐτήρουν αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου ᾧ δέδωκάς μοι, καὶ ἐφύλαξα, καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἀπώλετο εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ. ¹³ νῦν δὲ πρὸς σέ ἔρχομαι καὶ ταῦτα λαλῶ ἐν τῷ κόσμῳ ἵνα ἔχωσιν τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην ἐν ἑαυτοῖς. ¹⁴ ἐγὼ δέδωκα αὐτοῖς τὸν λόγον σου καὶ ὁ κόσμος ἐμίσησεν αὐτοὺς, ὅτι οὐκ εἰσιν ἐκ τοῦ κόσμου καθὼς ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου. ¹⁵ οὐκ ἔρωτῶ ἵνα ἄρῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ κόσμου, ἀλλ' ἵνα τηρήσῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πονηροῦ. ¹⁶ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰσιν καθὼς ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου. ¹⁷ ἁγιάσον αὐτοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ· ὁ λόγος ὁ σὸς ἀλήθειά ἐστιν. ¹⁸ καθὼς ἐμέ ἀπέστειλας εἰς τὸν κόσμον, κἀγὼ

ἀπέστειλα αὐτοὺς εἰς τὸν κόσμον· ¹⁹ καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἐγὼ ἀγιάζω ἑμαυτόν, ἵνα ὣσιν καὶ αὐτοὶ ἡγιασμένοι ἐν ἀληθείᾳ. ²⁰ Οὐ περὶ τούτων δὲ ἐρωτῶ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν πιστευόντων διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν εἰς ἐμέ, ²¹ ἵνα πάντες ἐν ὣσιν, καθὼς σύ, πάτερ, ἐν ἐμοὶ κἀγὼ ἐν σοί, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ὣσιν, ἵνα ὁ κόσμος πιστεῦῃ ὅτι σύ με ἀπέστειλας. ²² κἀγὼ τὴν δόξαν ἣν δέδωκάς μοι δέδωκα αὐτοῖς, ἵνα ὣσιν ἐν καθὼς ἡμεῖς ἐν· ²³ ἐγὼ ἐν αὐτοῖς καὶ σύ ἐν ἐμοί, ἵνα ὣσιν τετελειωμένοι εἰς ἐν, ἵνα γινώσκῃ ὁ κόσμος ὅτι σύ με ἀπέστειλας καὶ ἡγάπησας αὐτοὺς καθὼς ἐμὲ ἡγάπησας. ²⁴ Πάτερ, ὃ δέδωκάς μοι, θέλω ἵνα ὅπου εἶμι ἐγὼ κἀκεῖνοι ὣσιν μετ' ἐμοῦ, ἵνα θεωρῶσιν τὴν δόξαν τὴν ἐμήν, ἣν δέδωκάς μοι ὅτι ἡγάπησάς με πρὸ καταβολῆς κόσμου. ²⁵ πάτερ δίκαιε, καὶ ὁ κόσμος σε οὐκ ἔγνω, ἐγὼ δὲ σε ἔγνω, καὶ οὗτοι ἔγνωσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας· ²⁶ καὶ ἐγνώρισα αὐτοῖς τὸ ὄνομά σου καὶ γνωρίσω, ἵνα ἡ ἀγάπη ἣν ἡγάπησάς με ἐν αὐτοῖς ἧ καγὼ ἐν αὐτοῖς.

18

Yezu agwârha (Mt 26, 47-56; Mrk 14, 43-52; Luk 22, 47-53)

¹ Erhi Yezu ayûs'iderha ntyo, anacihuluka bo n'abaganda bâge, bayikira omugezi gw'e Cedroni^x. Hali ishwa, alijamwo bo n'abaganda bâge. ² Yuda w'omulenzi ali ahayishi, bulya kanji kanji Yezu akâg'ishimânanaho n'abaganda bâge. ³ Yuda anaciyisha adwîrhe engabo y'abasirika n'abaganda barhumirwe n'abakulu b'abadâhwa n'Abafarizeyi. Bali bafumbasire amatara n'orhumole n'amatumu. ⁴ Okuhandi, bulya Yezu ali amanyire okwâba kwôshi, abajâyo, ababwîra, erhi: «Ndi mwalonza?» ⁵ Bamushuza, mpu: «Yezu w'e Nazareti». Naye, erhi: «Nie ono». Yuda wamulenganyagya erhi ali nabo. ⁶ Erhi Yezu ayûs'ibabwîra, erhi: «Nie ono», bacidunda, bahirima lugali. ⁷ Ashub'ibadôsa, erhi: «Ndi mwalonza?» Nabo bashuza, mpu: «Yezu w'e Nazareti». ⁸ Naye Yezu, erhi: «Ka ntammubwîzire oku nie ono! Akaba nie mwalonza lekagi abâla bacigendere». ⁹ Ebyo byôshi mpu lyo ciryâ cinwa aderhaga ciyunjula, erhi: «Muli aba wampâga, ntahezagya ciru n'omuguma». ¹⁰ Obwo erhi Simoni Petro adwîrhe engôrho. Anaciyiyômola, ayirhimba mwambali w'omudâhwa mukulu, amushishimbula okurhwîri kulyo. Oyomushi izîno lyâge ye wâli Maliko. ¹¹ Yezu anacibwîra Petro, erhi: «Shubiza engôrho yâwe omu lûba. Akabebe Larha anteganyîze, ka ntakanywe^y?»

Yezu embere za Hana na Kayifa. Petro ahakana Nnawâbo (Mt 26, 57-75; Mrk 14, 53-72; Luk 22, 54-71)

¹² Okubundi, erya ngabo n'omukulu w'abasirika n'abaganda b'Abayahudi bahamirakwo Yezu, bamushwêka. ¹³ Barhang'imuhêka emwa Hana, bulya âli ishazâla wa Kayifa wâli mudâhwa mukulu ogwo mwâka. ¹⁴ Kayifa y'olya wahâga Abayahudi eri ibano, erhi: «Kukwânîne muntu muguma afîre olubaga». ¹⁵ Ci Simoni Petro bo n'owundi muganda^z bâli bakulikîre Yezu. Oyo wundi muganda âli amanyîbwe n'omudâhwa mukulu. Anacishimba Yezu omu cogo c'omudâhwa mukulu. ¹⁶ Petro yêhe abêra aba lumvi embuga. Olya wundi muganda wâli omanyikîne n'omudâhwa mukulu anacihuluka; abwîra omujâ-kazi wakag'ilanga omuhango, ageza Petro. ¹⁷ Oyomujâkazi wâli aha lumvi adôsa Petro, erhi: «Ka nâwe orhali w'omu baganda b'oyu muntu?» Naye ashuza, erhi: Nanga, ntali wa muli bo». ¹⁸ Abashizi n'abaganda erhi batwanyire omuliro erhi mboho erhuma, bakakalûka. Naye Petro abalimwo anakag'ikalûka. ¹⁹ Omudâhwa mukulu anacidôsa Yezu ogw'abaganda bâge

^x18.1 : Cedroni erhi Kedroni, lwo lubanda lugaba Yeruzalemu n'entondo y'Emizêti..

^y18.11 : Akabêhê, go malumwa.

^z18.15 : Oyo wundi muganda, ye Yowane wayandikaga eci citabu ca kani c'Emyanzi y'Akale-mbê.

n'enyigirizo zâge. ²⁰ Yezu amushuza, erhi: «Nayigirizize igulu n'obwâlagale; ensiku zôshi nahanwîre omu sinagogi n'omu kâ-Nyamuzinda, mwo Abayahudi babugânana, na ntâco nadesire bufundafunda. ²¹ Cirhumire wandôsa? Dôsa abayumvîrhe ebi nabayigirizize; bamanyire ebi nadesire». ²² Erhi ayûs'iderha ntyo, muguma w'omu baganda bâli aho arhimba Yezu oluhî, anamubwira, erhi: «Ka kwo bashuza omudâhwa mukulu ntyo?» ²³ Yezu amushuza, erhi: «Akaba nadesire kubî, nyêreka aha nahabîre; ci akaba kwinjâ nadesire, bici ocinshûrhirage?» ²⁴ Okubundi, Hana amurhuma emwa omudâhwa mukulu Kayifa erhi anaciri mubohe. ²⁵ Simoni Petro naye erhi analigi aho, adwîrhe akalûka. Bamubwîra, mpu: «Nâwe we, k'orhali w'omu baganda bâge?» Ahakana, erhi: «Nanga, ntali wa muli bo». ²⁶ Muguma w'omu bagaragu b'omudâhwa mukulu, mwene wâbo olya Petro ajingûlaga okurhwîri, amubwîra, erhi: «Ka ntakubwîne omu ishwa mwe naye?» ²⁷ Petro ashub'ihakana. Ho n'aho oluhazi lwabika.

Yezu emwa Bilato (Mt 27, 1-2, 11-31; Mrk 15, 1-20; Luk 23, 1-7, 13-25)

²⁸ Banacirhenza Yezu emwa Kayifa, bamujâna omu lugo lw'omurhegesi. Lyâlî sêzi. Ci bôhe barhajâga omu lugo mpu balek'ihumâna^a, mpu lyo banahash'ilya oku mwâna-buzi wa Basâka. ²⁹ Bilato anacihuluka, abajâyo, abadôsa, erhi: «Cici mushobesire oyu muntu?» ³⁰ Bamushuza, mpu: «Acibaga arhâlî muntu mubî, rhurhankakudwîrhîre». ³¹ Bilato, erhi: «Yankiye mwêne, mumu-twîre nk'oku Amarhegeko ginyu ganadesire». Nabo Abayahudi bamushuza, mpu: «Ntâ buhashe^b rhujira bw'okuyîrha omuntu». ³² Okwo kwôshi mpu lyo akanwa Yezu aderhaga kaba, bulya âli erhi adesire lufû luci ayish'ifâ. ³³ Okubundi Bilato anacishubira omu k'emmanja; ahamagala Yezu, amudôsa, erhi: «K'oli mwâmi w'Abayahudi?» ³⁴ Yezu amushuza, erhi: «Ka wakumanya wêne erhi wakubwîrwa n'abandi?» ³⁵ Bilato ashuza, erhi: «Ewe, ka nie ono ndigi Muyahudi? Bene winyu n'abajinji b'abadâhwa bakundwîrhîre. Bici wâjizire?» ³⁶ Yezu amushuza, erhi: «Obwâmi bwâni^c burhali bw'en'igulu. Obwâni bwâni bucibâga bw'en'igulu, bambali bâni bâli banfungira, lyo ndek'ihânwa omu maboko g'Abayahudi. Ci obwâmi bwâni burhali bw'eno». ³⁷ Naye Bilato, erhi: «Kuziga oli mwâmi? Yezu amushuza, erhi: «Wakudesire! ndi mwâmi. Nâburhagwa nanaja en'igulu nti mpamîrize okuli. Ngasi muntu osîma okuli, ayumvîrhiza izû lyâni». ³⁸ Bilato amubwîra, erhi: «Okuli kwo kuci?» Oku ayûs'iderha ntyo, ahuluka, aja emunda Abayahudi bâli. Anacibabwîra, erhi: «Ntâ cibî mmubwinekwo. ³⁹ Mwâkomerîre okubona nammushwêkûlira muntu muguma oku Basâka. Ka mulonzizagye ndîke omwâmi w'Abayahudi?» ⁴⁰ Bashub'iyâma, mpu: «Arhali ye, ci Baraba!» Oyôla. Baraba câli cishambo.

KATA IQANNHN 18

¹ Ταῦτα εἰπὼν Ἰησοῦς ἐξῆλθεν σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ πέραν τοῦ χειμάρρου τοῦ Κεδρὼν ὅπου ἦν κῆπος, εἰς ὃν εἰσῆλθεν αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. ² Ἦιδει δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παραδιδούς αὐτὸν τὸν τόπον, ὅτι πολλάκις συνήχθη Ἰησοῦς ἐκεῖ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. ³ ὁ οὖν Ἰούδας λαβὼν τὴν σπεῖραν καὶ ἐκ τῶν ἀρχιερέων καὶ ἐκ τῶν Φαρισαίων ὑπηρέτας ἔρχεται ἐκεῖ μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων καὶ ὅπλων. ⁴ Ἰησοῦς οὖν εἰδὼς πάντα τὰ ἐρχόμενα ἐπ' αὐτὸν ἐξῆλθεν καὶ λέγει αὐτοῖς· τίνα ζητεῖτε; ⁵ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. λέγει αὐτοῖς· ἐγὼ εἰμι. εἰστήκει δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παραδιδούς αὐτὸν μετ' αὐτῶν. ⁶ ὥς οὖν εἶπεν αὐτοῖς· ἐγὼ εἰμι, ἀπήλθον εἰς τὰ ὀπίσω καὶ ἔπесαν χαμαί. ⁷ Πάλιν οὖν ἐπηρώτησεν αὐτοῦς· τίνα ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπαν· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. ⁸ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· εἶπον ὑμῖν ὅτι ἐγὼ εἰμι. εἰ

^a18.28 Omu bworhrere bw'Abayahudi, okujâ omu mw'omupagani gwâli muziro.

^b18.31 : Abaroma bâli banyazire Abayahudi obubhashe bw'okutwîra omuntu olufû. Aciyîrhagwa n'Abayahudi, mabuye Mwâmi Yezu âli abandwa; arhâlî abambwa oku musalaba, bwo buhane bukali bw'Abaroma.

^c18.36 Mmâmi Yezu alonwa okuderha oku obwâmi bwâge arhabuhabagwa na bantu.

οὖν ἐμὲ ζητεῖτε, ἄφετε τούτους ὑπάγειν· θῖνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὃν εἶπεν ὅτι οὐς δέδωκάς μοι οὐκ ἀπώλεσα ἐξ αὐτῶν οὐδένα. ¹⁰ Σίμων οὖν Πέτρος ἔχων μάχαιραν εἰλκυσεν αὐτὴν καὶ ἔπαισεν τὸν τοῦ ἀρχιερέως δοῦλον καὶ ἀπέκοψεν αὐτοῦ τὸ ὠτάριον τὸ δεξιόν· ἦν δὲ ὄνομα τῷ δούλῳ Μάλχος. ¹¹ εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ· βάλε τὴν μάχαιραν εἰς τὴν θήκην· τὸ ποτήριον ὃ δέδωκέν μοι ὁ πατήρ οὐ μὴ πῖω αὐτό; ¹² Ἡ οὖν σπείρα καὶ ὁ χιλιάρχος καὶ οἱ ὑπηρέται τῶν Ἰουδαίων συνέλαβον τὸν Ἰησοῦν καὶ ἔδησαν αὐτὸν ¹³ καὶ ἤγαγον πρὸς Ἄνναν πρῶτον· ἦν γὰρ πενθερὸς τοῦ Καϊάφα, ὃς ἦν ἀρχιερεὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου. ¹⁴ ἦν δὲ Καϊάφας ὁ συμβουλευσας τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι συμφέρει ἓνα ἄνθρωπον ἀποθανεῖν ὑπὲρ τοῦ λαοῦ. ¹⁵ Ἠκολούθει δὲ τῷ Ἰησοῦ Σίμων Πέτρος καὶ ἄλλος μαθητής. ὁ δὲ μαθητής ἐκεῖνος ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ καὶ συνεισῆλθεν τῷ Ἰησοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως, ¹⁶ ὁ δὲ Πέτρος εἰστήκει πρὸς τῇ θύρᾳ ἔξω. ἐξῆλθεν οὖν ὁ μαθητής ὁ ἄλλος ὁ γνωστὸς τοῦ ἀρχιερέως καὶ εἶπεν τῇ θυρωρῷ καὶ εἰσῆγαγεν τὸν Πέτρον. ¹⁷ λέγει οὖν τῷ Πέτρῳ ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρός· μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν εἶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; λέγει ἐκεῖνος· οὐκ εἰμί. ¹⁸ εἰστήκεισαν δὲ οἱ δοῦλοι καὶ οἱ ὑπηρέται ἀνθρακιὰν πεπιοιγότες, ὅτι ψυχὸς ἦν, καὶ ἐθερμαίνοντο· ἦν δὲ καὶ ὁ Πέτρος μετ' αὐτῶν ἐστὼς καὶ θερμαινόμενος. ¹⁹ Ὁ οὖν ἀρχιερεὺς ἠρώτησεν τὸν Ἰησοῦν περὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ περὶ τῆς διδαχῆς αὐτοῦ. ²⁰ ἀπεκρίθη αὐτῷ Ἰησοῦς· ἐγὼ παρρησίᾳ λελάληκα τῷ κόσμῳ, ἐγὼ πάντοτε ἐδίδαξα ἐν συναγωγῇ καὶ ἐν τῷ ἱερῷ, ὅπου πάντες οἱ Ἰουδαῖοι συνέρχονται, καὶ ἐν κρυπτῷ ἐλάλησα οὐδέν. ²¹ τί με ἐρωτᾷς; ἐρώτησον τοὺς ἀκηκοότας τί ἐλάλησα αὐτοῖς· ἴδε οὗτοι οἶδασιν ἃ εἶπον ἐγώ. ²² ταῦτα δὲ αὐτοῦ εἰπόντος εἰς παρεστηκὼς τῶν ὑπηρετῶν ἔδωκεν ῥάπισμα τῷ Ἰησοῦ εἰπὼν· οὕτως ἀποκρίνη τῷ ἀρχιερεῖ; ²³ ἀπεκρίθη αὐτῷ Ἰησοῦς· εἰ κακῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ· εἰ δὲ καλῶς, τί με δέρεις; ²⁴ ἀπέστειλεν οὖν αὐτὸν ὁ Ἄννας δεδεμένον πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα. ²⁵ Ἦν δὲ Σίμων Πέτρος ἐστὼς καὶ θερμαινόμενος. εἶπον οὖν αὐτῷ· μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶ; ἠρνήσατο ἐκεῖνος καὶ εἶπεν· οὐκ εἰμί. ²⁶ λέγει εἷς ἐκ τῶν δούλων τοῦ ἀρχιερέως, συγγενῆς ὢν οὗ ἀπέκοψεν Πέτρος τὸ ὠτίον· οὐκ ἐγὼ σε εἶδον ἐν τῷ κήπῳ μετ' αὐτοῦ; ²⁷ πάλιν οὖν ἠρνήσατο Πέτρος, καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησεν. ²⁸ Ἄγουσιν οὖν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Καϊάφα εἰς τὸ πραιτώριον· ἦν δὲ πρῶτ'· καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλθον εἰς τὸ πραιτώριον, ἵνα μὴ μιανθῶσιν ἀλλὰ φάγῳσιν τὸ πᾶσχα. ²⁹ Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πιλάτος ἔξω πρὸς αὐτοὺς καὶ φησίν· τίνα κατηγορίαν φέρετε [κατὰ] τοῦ ἀνθρώπου τούτου; ³⁰ ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ· εἰ μὴ ἦν οὗτος κακὸν ποιῶν, οὐκ ἂν σοι παρεδώκαμεν αὐτόν. ³¹ εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· λάβετε αὐτόν ὑμεῖς καὶ κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν κρίνατε αὐτόν. εἶπον αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· ἡμῖν οὐκ ἔξεστιν ἀποκτεῖναι οὐδένα. ³² ἵνα ὁ λόγος τοῦ Ἰησοῦ πληρωθῇ ὃν εἶπεν σημαίνων ποίῳ θανάτῳ ἤμελλεν ἀποθνήσκειν. ³³ Εἰσῆλθεν οὖν πάλιν εἰς τὸ πραιτώριον ὁ Πιλάτος καὶ ἐφώνησεν τὸν Ἰησοῦν καὶ εἶπεν αὐτῷ· σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ³⁴ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· ἀπὸ σεαυτοῦ σὺ τοῦτο λέγεις ἢ ἄλλοι εἶπόν σοι περὶ ἐμοῦ; ³⁵ ἀπεκρίθη ὁ Πιλάτος· μήτι ἐγὼ Ἰουδαῖός εἰμι; τὸ ἔθνος τὸ σὸν καὶ οἱ ἀρχιερεῖς παρέδωκάν σε ἐμοί· τί ἐποίησας; ³⁶ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου· εἰ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἦν ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ, οἱ ὑπηρέται οἱ ἐμοὶ ἠγωνίζοντο [ἂν] ἵνα μὴ παραδοθῶ τοῖς Ἰουδαίοις· νῦν δὲ ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν. ³⁷ εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Πιλάτος· οὐκοῦν βασιλεὺς εἶ σὺ; ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· σὺ λέγεις ὅτι βασιλεὺς εἰμι. ἐγὼ εἰς τοῦτο γεγέννημαι καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον, ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ· πᾶς ὁ ὢν ἐκ τῆς ἀληθείας ἀκούει μου τῆς φωνῆς. ³⁸ λέγει αὐτῷ ὁ Πιλάτος· τί ἐστὶν ἀλήθεια; Καὶ τοῦτο εἰπὼν πάλιν ἐξῆλθεν πρὸς τοὺς Ἰουδαίους καὶ λέγει αὐτοῖς· ἐγὼ οὐδεμίαν εὐρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν. ³⁹ ἔστιν δὲ συνήθεια ὑμῖν ἵνα ἓνα ἀπολύσω ὑμῖν ἐν τῷ πᾶσχα· βούλεσθε οὖν ἀπολύσω ὑμῖν τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; ⁴⁰ ἐκραύγασαν οὖν πάλιν λέγοντες· μὴ τοῦτον ἀλλὰ τὸν Βαραββᾶν. ἦν δὲ ὁ Βαραββᾶς ληστής.

¹ Okuhandi Bilato arhegeka mpu bayanke Yezu banamushûrhe emikoba. ² Abasirika banaciluka ecimanè c'emishûgi, bamuhiraco omw' irhwe, bamuyambika ecishûli cidukula. ³ Bakamujàho banaderha, mpu: «Asinge wâni mwâmi w'Abayahudi!» Banakamushûrha empi. ⁴ Bilato ashub'ihuluka, ababwîra, erhi: «Y'oyu mmudwîrhîre eno mbuga, nti mubone oku ntà cibî namubwînekwo». ⁵ Yezu anacihuluka erhi akola ayambîrhe cîrya cimanè c'emishûgi na cîrya cishûli cidukula. Bilato ababwîra, erhi: «Labagi omuntu!» ⁶ Oku banamukozakwo amasû, abajinji b'abadâhwa n'abaganda bayâma, mpu: «Omubambe, omubambe oku musalaba?» Bilato abashuza, erhi: «Mumuyanke mwêne, mugend'imubamba oku musalaba: niehe ntà cibî mmubwînekwo. ⁷ Abayahudi bamushuza, mpu: «Rhujira irhegeko, n'eryo irhegeko lidesire mpu afe, bulya acîjizire mwene Nyamuzinda. ⁸ Erhi Bilato ayumva eco cinwa, ashubiyôboha bwenene. ⁹ Ashub'ija omu k'emmanja, adôsa Yezu, erhi: «Oli wa ngahi?» Ci Yezu arhamushuzagya kantu. ¹⁰ Bilato anacimubwîra, erhi: «K'orhalonza okumbwîra? K'orhamanyiri oku ngwêrhe obuhashe bw'okukulika n'obuhashe bw'okukubamba oku musalaba?» ¹¹ Yezu amushuza, erhi: «Ntâ buhashe wankambwînekwo, acibaga o-rhabuhâbagwa kurhenga enyanya. Co cirhumire ecâha c'owampânaga omu maboko gâwe cilushire ecâwe^d».

Yezu atwîrwa okufà

¹² Kurhenga aho, Bilato akalonza oku akamulika. Ci Abayahudi bayâma, mpu: «Okamulika, erhi orhali mwîra wa Sêzari: bulya ngasi yêshi ocijira mwâmi, erhi kugoma agomîre Sêzari». ¹³ Erhi ayumva ebyo binwa, Bilato ahêka Yezu embuga, atamala aha k'emmanja kâge, baderhwa «Litostrotos», omu cihabraniya «Gabata». ¹⁴ Lwâli lusiku lw'Amarheganyo ga Basâka, nka nsà ya kali ndarhu. Bilato abwîra Abayahudi, erhi: «Lolagi omwâmi winyu». ¹⁵ Nabo bayâma, mpu: «Rhenza, rhenza! Omubambe oku musalaba!» Bilato abadôsa, erhi: «Kurhi nankabamba omwâmi winyu?» Abajinji b'abadâhwa bamushuza, mpu: «Ntâ wundi mwâmi rhujira orhali Sêzari!» ¹⁶ Obwo anacibahâye mpu bamubambe oku musalaba.

Yezu abambwa oku musalaba (Mt 27, 31, 33, 37-38; Mrk 15, 21-27; Luk 23. 26-34. 38)

Banaciyanka Yezu. ¹⁷ Abarhula omusalaba gwâge, arhenga omu Lugo, aja ahantu haderhwa «hantu h'Empanga», omu cihabraniya «Golgota». ¹⁸ Hâhôla ho bamubambîre oku musalaba na bandi babiri bo naye, ngasi muguma eburhambi, na Yezu ekarhî. ¹⁹ Bilato ayandika olwandiko, alumanika oku musalaba. Ebinwa by'olwo lwandiko by'ebi: «Yezu w'e Nazareti, Mwâmi w'Abayahudi». ²⁰ Ezo nderho Bayahudi banji bazisoma, bulya aho Yezu abambiragwa oku musalaba hâli hôfi n'olugo n'ezo nderho zâli nyandike omu cihabraniya n'omu cilatini n'omu cigereki. ²¹ Abajinji b'Abayahudi babwîra Bilato, mpu: «Orhayandikaga: Mwâmi w'Abayahudi, ci: Oyu muntu acîhambire, mpu: Nie Mwâmi w'Abayahudi». ²² Bilato ashuza, erhi: «Nayandisire nanaya-ndisirage».

Bashokôa emyambalo ya Yezu (Mt 27, 35; Mrk 15, 24; Luk 23, 34)

²³ Abasirika erhi babâ bamabambira Yezu oku musalaba, bashokôla emya-mbalo yâge, bayigabamwo bigabi bini, ngasi musirika ciguma, n'ecishûli câge. Eco cishûli cirhâlimwo buhange, canali ca ciremo ciguma kurhenga enyanya kuhika idako. ²⁴ Banacîjânawo bône na nnene, mpu: «Rhurhacisharhulaga, ci rhuciyeshe cigole, rhulole ndi wacihêka». Ntyo kwanaciyunjula kulya kwâli kuyandisirwe, mpu: Emyambalo yâni bayigabâna, n'ecishûli câni baciyesha cigole. Ntyôla kwo abasirika bajizire.

Yezu na nnina (Mt 27, 55-56; Mrk 15, 40-51; Luk 23, 49)

^d19.11 : Abalenganyagya Yezu bo Bayahudi, na kulusha abandi bôshi, Kayifa na Yuda.

²⁵ Aha burhambi bw'omusalaba gwa Yezu bali bayimanzire: nnina, na munnina, Mariya, mukà-Kleofasi, na Mariya Magadalena, ²⁶ Erhi Yezu abona nnina n'olya muganda arhonyagya eburhambi bwâge, anacibwîra nnina, erhi: «Nyoko we, ala mugala wâwe». ²⁷ Abwîra n'olya muganda, erhi: «Ala nyoko^e». Kurhenga ago mango nyamuganda amuhêka emwâge.

Yezu afa oku musalaba (Mt 27, 48-50; Mrk 15, 36-37; Luk 23, 46)

²⁸ Enyuma z'aho, Yezu erhi amanyirîre oku byôshi byayunjwîre, mpu lyo ebyayandisirwe byôshi biba, anaciderha, erhi: «Enyôrha yamangwârha», ²⁹ Ahôla erhi hali akabindi kayunjwîre nkalishi. Banaciyanka echîrholo, bacivumvuliza mw'erya nkalishi, bacishwêkera oku itumu, bamuhêreza mpu anywe. ³⁰ Erhi Yezu ayûs'inywakwo eyo nkalishi, aderha, erhi: «Hôshi aho». Anaciyunamya irhwe, arhengamwo omûka.

Yezu afundwa itumu

³¹ Lwâli lusiku lw'Amarheganyo ga Basâka, lyo emirhumba erhag'ibêra oku musalaba olwa Sabato, n'olwo lwa-Sabato lwâli lukulu bwenêne, Abayahudi baj'ihûna Bilato mpu babavune emilundi^f, banabamanule, ³² Abasirika bayisha, bavuna omurhanzi emilundi n'owa kabiri mwo balya bali babâ-mbirwe oku musalaba bo naye, ³³ Erhi bahika hali Yezu, bashimâna afire; ba-rhamuvunaga milundi, ³⁴ ci musirika muguma amushinga itumu omu lubavu, na halya honene mwarhenga omukò n'amîshi^g. ³⁵ Owabonaga okwo, yêne ye na muhamîrizi, n'obuhamîrizi bwâge buli bw'okuli, anamanyire oku adesire okunali, mpu lyo ninyu muyêmêra. ³⁶ Ebyo byôshi byabîre mpu lyo Amandiko gayunjula: Barhakamuvuna kavuha ciru n'akaguma, ³⁷ N'ahandi kuyandisirwe, mpu: Bayish'ilolêreza^h oyu bafundaga itumu.

Yezu abishwa (Mt 27, 57-60; Mrk 15, 42-46; Luk 23, 50-54)

³⁸ Okubundi Yozefu w'e Arimatiya ahûna Bilato okumanula omubiri gwa Yezu. Oyo Yozefu ali naye muganda wa Yezu, ci bufundafunda erhi kuyôboha Abayahudi kurhuma. Bilato ayêmêra. Anaciyish'iguyanka. ³⁹ Nikodemu naye ayisha; y'olya warhangag'ija emwa Yezu budufu. Ali adwîrhe emvange y'obukù n'omugavu ya ngero nk'igana. ⁴⁰ Bayanka omubiri gwa Yezu, baguboha omu bitambara banagushîga omugavu nka kulya Abayahudi banakomerera okubisha. ⁴¹ Aha bamubambiraga oku musalaba hali ishwa, na mw'ery'ishwa mwâli enshinda mpyâhya erhalisag'ibishwamwo ndi. ⁴² Bulya lwâli lusiku lwa Marheganyo g'Abayahudi, babisha Yezu mw'eyo nshinda yali hôfi.

KATA IQANNHN 19

¹ Τότε οὖν ἔλαβεν ὁ Πιλᾶτος τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐμαστίγωσεν. ² καὶ οἱ στρατιῶται πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπέθηκαν αὐτοῦ τῇ κεφαλῇ καὶ ἰμάτιον πορφυροῦν περιέβαλον αὐτὸν ³ καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν καὶ ἔλεγον· χαῖρε ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων· καὶ ἐδίδοσαν αὐτῷ ῥαπίσματα. ⁴ Καὶ ἐξῆλθεν πάλιν ἔξω ὁ Πιλᾶτος καὶ λέγει αὐτοῖς· ἴδε ἄγω ὑμῖν αὐτὸν ἔξω, ἵνα γνῶτε ὅτι οὐδεμίαν αἰτίαν εὐρίσκω ἐν αὐτῷ. ⁵ ἐξῆλθεν οὖν ὁ Ἰησοῦς ἔξω, φορῶν τὸν ἀκάνθινον στέφανον καὶ τὸ πορφυροῦν ἰμάτιον. καὶ λέγει αὐτοῖς· ἰδοὺ ὁ ἄνθρωπος. ⁶ Ὅτε οὖν εἶδον αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ὑπηρέται ἐκραύγασαν λέγοντες· σταύρωσον σταύρωσον. λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλᾶτος· λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς καὶ σταυρώσατε· ἐγὼ γὰρ οὐχ εὐρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν.

^e19.27 : Yowane âli arhuyimangîre rhweshi, n'erhi Mwâmi Yezu amuhà Mariya, rhweshi amuhire mpu abè nyâma, nîrhu rhubè bâna bâge. Mariya ye Eva muhyâhya, ye nnina wa ngasi mu-ntu wabusirwe buhyâhya omu mukò gwa Yezu.

^f19.31 : Babavunaga emilundi mpu lyo bafâ duba, banabarhenze oku musalaha embere oluzira lwa Sabato lurhangire.

^g19.34 : Abakula-mbere b'Ekleziya bayigîrizize oku ogo mukò ciri cimanyîso, c'Obukaristiya, n'oku ago mîshi co cimanyîso c'Obubatizo.

^h19.37 : Okulolêreza, omu kanwa ka Yowane, kwo kuyemêra n'okushimba Kristu.

⁷ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· ἡμεῖς νόμον ἔχομεν καὶ κατὰ τὸν νόμον ὀφείλει ἀποθανεῖν, ὅτι υἱὸν θεοῦ ἑαυτὸν ἐποίησεν. ⁸ Ὅτε οὖν ἤκουσεν ὁ Πιλάτος τοῦτον τὸν λόγον, μᾶλλον ἐφοβήθη, ⁹ καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν καὶ λέγει τῷ Ἰησοῦ· πόθεν εἶ σύ; ὁ δὲ Ἰησοὺς ἀπόκρισιν οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ. ¹⁰ λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Πιλάτος· ἐμοὶ οὐ λαλεῖς; οὐκ οἶδας ὅτι ἐξουσίαν ἔχω ἀπολύσαι σε καὶ ἐξουσίαν ἔχω σταυρώσαι σε; ¹¹ ἀπεκρίθη [αὐτῷ] Ἰησοὺς· οὐκ εἶχες ἐξουσίαν κατ' ἐμοῦ οὐδεμίαν εἰ μὴ ἦν δεδομένον σοι ἄνωθεν· διὰ τοῦτο ὁ παραδούς μέ σοι μείζονα ἁμαρτίαν ἔχει. ¹² Ἐκ τούτου ὁ Πιλάτος ἐζήτει ἀπολύσαι αὐτόν· οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ἐκραύγασαν λέγοντες· ἐὰν τοῦτον ἀπολύσῃς, οὐκ εἶ φίλος τοῦ Καίσαρος· πᾶς ὁ βασιλεὺς ἑαυτὸν ποιῶν ἀντιλέγει τῷ Καίσαρι. ¹³ ὁ οὖν Πιλάτος ἀκούσας τῶν λόγων τούτων ἤγαγεν ἔξω τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ βήματος εἰς τόπον λεγόμενον Λιθόστρωτον, Ἑβραϊστὶ δὲ Γαββαθα. ¹⁴ ἦν δὲ παρασκευὴ τοῦ πάσχα, ὥρα ἦν ὡς ἕκτη. καὶ λέγει τοῖς Ἰουδαίοις· ἴδε ὁ βασιλεὺς ὑμῶν. ¹⁵ ἐκραύγασαν οὖν ἐκεῖνοι· ἄρον ἄρον, σταύρωσον αὐτόν. λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· τὸν βασιλεὺς ὑμῶν σταυρώσω; ἀπεκρίθησαν οἱ ἀρχιερεῖς· οὐκ ἔχομεν βασιλεὺς εἰ μὴ Καίσαρα. ¹⁶ Τότε οὖν παρέδωκεν αὐτὸν αὐτοῖς ἵνα σταυρωθῇ. Παρέλαβον οὖν τὸν Ἰησοῦν, ¹⁷ καὶ βαστάζων ἑαυτῷ τὸν σταυρὸν ἐξῆλθεν εἰς τὸν λεγόμενον Κρανίου Τόπον, ὃ λέγεται Ἑβραϊστὶ Γολγοθα, ¹⁸ ὅπου αὐτὸν ἐσταύρωσαν, καὶ μετ' αὐτοῦ ἄλλους δύο ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, μέσον δὲ τὸν Ἰησοῦν. ¹⁹ ἔγραψεν δὲ καὶ τίτλον ὁ Πιλάτος καὶ ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ· ἦν δὲ γεγραμμένον· Ἰησοὺς ὁ Ναζωραῖος ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. ²⁰ τοῦτον οὖν τὸν τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν ὁ τόπος τῆς πόλεως ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοὺς· καὶ ἦν γεγραμμένον Ἑβραϊστί, Ῥωμαϊστί, Ἑλληνιστί. ²¹ ἔλεγον οὖν τῷ Πιλάτῳ οἱ ἀρχιερεῖς τῶν Ἰουδαίων· μὴ γράφῃ· ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, ἀλλ' ὅτι ἐκεῖνος εἶπεν· βασιλεὺς εἰμι τῶν Ἰουδαίων. ²² ἀπεκρίθη ὁ Πιλάτος· ὃ γέγραφα, γέγραφα. ²³ Οἱ οὖν στρατιῶται, ὅτε ἐσταύρωσαν τὸν Ἰησοῦν, ἔλαβον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ ἐποίησαν τέσσαρα μέρη, ἐκάστῳ στρατιώτῃ μέρος, καὶ τὸν χιτῶνα. ἦν δὲ ὁ χιτῶν ἄραφος, ἐκ τῶν ἄνωθεν ὑφαντὸς δι' ὅλου. ²⁴ εἶπαν οὖν πρὸς ἀλλήλους· μὴ σχίσωμεν αὐτόν, ἀλλὰ λάχωμεν περὶ αὐτοῦ τίνος ἔσται· ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ [ἡ λέγουσα]· διμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον κλῆρον. Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται ταῦτα ἐποίησαν. ²⁵ Εἰστήκεισαν δὲ παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ. ²⁶ Ἰησοὺς οὖν ἰδὼν τὴν μητέρα καὶ τὸν μαθητὴν παρεστῶτα ὃν ἠγάπα, λέγει τῇ μητρί· γύναι, ἴδε ὁ υἱός σου. ²⁷ εἶτα λέγει τῷ μαθητῇ· ἴδε ἡ μήτηρ σου. καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας ἔλαβεν ὁ μαθητὴς αὐτὴν εἰς τὰ ἴδια. ²⁸ Μετὰ τοῦτο εἰδὼς ὁ Ἰησοὺς ὅτι ἥδη πάντα τετέλεσται, ἵνα τελειωθῇ ἡ γραφή, λέγει· διψῶ. ²⁹ σκεῦος ἔκειτο ὄξους μεστόν· σπόγγον οὖν μεστόν τοῦ ὄξους ὑσσώπῳ περιθέντες προσήνεγκαν αὐτοῦ τῷ στόματι. ³⁰ ὅτε οὖν ἔλαβεν τὸ ὄξος [ὃ] Ἰησοὺς εἶπεν· τετέλεσται, καὶ κλῖνας τὴν κεφαλὴν παρέδωκεν τὸ πνεῦμα. ³¹ Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν, ἵνα μὴ μείνῃ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ σώματα ἐν τῷ σαββάτῳ, ἦν γὰρ μεγάλη ἡ ἡμέρα ἐκείνου τοῦ σαββάτου, ἠρώτησαν τὸν Πιλάτον ἵνα κατεαγῶσιν αὐτῶν τὰ σκέλη καὶ ἀρθῶσιν. ³² ἦλθον οὖν οἱ στρατιῶται καὶ τοῦ μὲν πρώτου κατέαξαν τὰ σκέλη καὶ τοῦ ἄλλου τοῦ συσταυρωθέντος αὐτῷ. ³³ ἐπὶ δὲ τὸν Ἰησοῦν ἐλθόντες, ὡς εἶδον ἥδη αὐτὸν τεθηκῶτα, οὐ κατέαξαν αὐτοῦ τὰ σκέλη, ³⁴ ἀλλ' εἷς τῶν στρατιωτῶν λόγχῃ αὐτοῦ τὴν πλευρὰν ἐνυξεν, καὶ ἐξῆλθεν εὐθὺς αἷμα καὶ ὕδωρ. ³⁵ καὶ ὁ ἑωρακὼς μεμαρτύρηκεν, καὶ ἀληθινὴ αὐτοῦ ἐστὶν ἡ μαρτυρία, καὶ ἐκεῖνος οἶδεν ὅτι ἀληθῆ λέγει, ἵνα καὶ ὑμεῖς πιστεύ[σ]ητε. ³⁶ ἐγένετο γὰρ ταῦτα ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ· ὅστοις οὐ συντριβήσεται αὐτοῦ. ³⁷ καὶ πάλιν ἑτέρα γραφὴ λέγει· ὄψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν. ³⁸ Μετὰ δὲ ταῦτα ἠρώτησεν τὸν Πιλάτον Ἰωσήφ [ὃ] ἀπὸ Ἀριμαθαίας, ὢν μαθητὴς τοῦ Ἰησοῦ κεκρυμμένος δὲ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἵνα ἄρῃ τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐπέτρεψεν ὁ Πιλάτος. ἦλθεν οὖν καὶ ἦρεν τὸ σῶμα αὐτοῦ. ³⁹ ἦλθεν δὲ καὶ Νικόδημος, ὁ ἐλθὼν πρὸς αὐτὸν νυκτὸς τὸ πρῶτον, φέρων μίγμα σμύρνης καὶ ἀλόης ὡς λίτρας ἑκατόν. ⁴⁰ ἔλαβον οὖν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἔδωκαν αὐτὸ ὀθονίοις μετὰ τῶν ἀρωμάτων, καθὼς ἔθος ἐστὶν τοῖς Ἰουδαίοις

ένταφιάζειν. ⁴¹ ἦν δὲ ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ἐσταυρώθη κῆπος, καὶ ἐν τῷ κήπῳ μνημεῖον καινὸν ἐν ᾧ οὐδέπω οὐδεὶς ἦν τεθειμένος. ⁴² ἐκεῖ οὖν διὰ τὴν παρασκευὴν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τὸ μνημεῖον, ἔθηκαν τὸν Ἰησοῦν.

20

Bashimâna enshinda erhacirimwo ndi (Mt 28, 1-8; Mrk 16, 1-8; Luk 24, 1-11)

¹ Olusiku lurhanzi lw'omugobeⁱ, Mariya Magadalena alamukira ebwa cûshomucêracêra burhac'ihumanuka; ashimâna bakûzire ibuye oku nshinda. ² Anacikûla omulindi, aj'emunda Simoni Petro àli bo n'olya wundi muganda Yezu arhonyagya, ababwîra, erhi: «Babishwîre Nyakasane, rhurhanamanyiri aha bamuhizire». ³ Petro anacigenda bo n'olya wundi muganda, baj'ebwa cûsho. ⁴ Bajaga balibirha bombi. Olya wundi muganda ye wali mubidu, kulusha Petro, amushokolera, ahika wa burhanzi aha bwa nshinda. ⁵ Anaciûnama, abona ebitambara oku idaho, ci arhamujâga. ⁶ Simoni Petro wali omukulikire naye ahika. Aj'omu cûsho, abona ebitambara biri oku idaho, ⁷ n'omwenda bàli bafûnisiremwo irhwe. Ogwo mwenda guruhàli haguma n'ebitambara, ci gwàli muzinge hâgo hâgo. ⁸ Lyo olya wundi muganda warhangag'ihika aha bwa cûsho naye amujirage. Acibonera, anayêmêra. ⁹ Okuli, barhàli basag'iyumva oku amandiko gadesire oku àli akwânîne afûke omu bafû. ¹⁰ Okuhandi abaganda banacishubir'eka.

Yezu abonekera Mariya Magadalena (Mt 28, 9-10; Mrk 16, 9-11)

¹¹ Mariya yêhe àli ayimanzire aha bwa cûsho, anali adwîrhe afûmêka. Oku adwîrhe alaka, ayûnama, alola omu nshinda, ¹² abona bamalahika babiri bayambîrhe emyambalo myêru banabwârhire aha bàli balambisire omubiri gwa Yezu, muguma ebw'irhwe, owundi ebwa magulu. ¹³ Banacimubwîra, mpu: «We mukazi, bici ebyo walakira?» Naye, erhi: «Bahêsire Nnawîrhu, ntanama-nyiri ngahi bamuhizire». ¹⁴ Oku ayûs'iderha ntyo, akabagana, abona Yezu ayimanzire, ci arhamanyaga oku ye. ¹⁵ Yezu amudôsa, erhi: «We mukazi, bici ebyo walakira? Ndi walonza?» Acîkêbwa mpu ye mulanzi w'ishwa, amubwîra, erhi: «Yâgirwa, akaba we wamuhêsire, ombwîre ngahi wamuhizire, nj'imu-rhôla». ¹⁶ Yezu amubwîra, erhi: «Mariya!» Mariya amumanyîrira, amubwîra omu mahabraniya, erhi: «Rabuni!» kwo kuderha: «Muyigîriza». ¹⁷ Yezu amubwîra, erhi: «Orhampumagakwo, bulya ntaj'irheremera emwa Larha. Ci ojage emunda bene wîrhu^j bali, obabwîre oku nteremîre emwa Larha na Sho, emwa Nyamuzinda wâni na Nyamuzinda winyu». ¹⁸ Mariya Magadalena anacigenda, abwîra abaganda oku abwîne Nyakasane n'oku amubwîzire ebyo binwa.

Yezu abonekera abaganda bage (Mrk 16, 14-18; Luk 24, 36-49)

¹⁹ Bijingo by'olwo lusiku lurhanzi lw'omugobe lwonêne, omu abaganda bàli enyumvi zôshi zàli mpamike erhi kuyôboha Abayahudi kurhuma. Yezu anacipamuka, abayimanga ekarhî, ababwîra, erhi: «Omurhûla muli mwe!» ²⁰ Erhi aderha ntyo, abayêreka enfune n'olubavu. Abaganda basîma bwenêne erhi babona Nyakasane. ²¹ Ashub'ibabwîra, erhi: «Omurhûla muli mwe! Nk'oku Larha antumaga, nâni mmurhumire». ²² Erhi aba amaderha ntyo, ababûhira omûka, ababwîra, erhi: «Yankiriri Mûka Mutagatîfu. ²³ Abamwâkûlire ebyâha, babikulirwe n'abamwâbirekere, babiyôrhane». ²⁴ Ci Toma yêhe, muguma muli balya ikumi na

ⁱ20.1 : Olusiku lurhanzi lw'omugobe erhi lurhanzi nyuma lya Sabato, lwo lukola lusiku lwa Nyakasane lw'abakristu, bulya lwo lusiku Mwâmi Yezu afûkaga, lwo na lusiku Mûka Mutagatîfu aya-ndagaliraga Entumwa.

^j20.17 : Abo bene wâbo Yezu, bo haganda bâge.

babiri, oderhwa Cihasha, arhâli baguma n'abâbo erhi Yezu ayisha. ²⁵ Abandi baganda bamubwîra, mpu: «Rhwbwîne Nyakasane!» Naye abashuza, erhi: «Nkaba ntabwîni emirhule y'erya migera omu nfune zâge, nkaba ntafundiri omunwe gwâni omu bibande by'emisumari, na nkaba ntahumiri niene omu lubavu lwâge, ntayêmêre».

²⁶ Erhi kugera nsiku munâni, abaganda bâli kandi omu nyumpa na Toma haguma nabo. Yezu apamuka erhi n'enyumvi zôshi ziri mpamike; abayimanga ekarhî, erhi: «Omurhûla muli mwe!» ²⁷ Anacibwîra Toma, erhi: «Funda omunwe gwâwe omu: lolà enfune zâni; lêrha okuboko kwâwe, okuhire omu lubavu lwâni; orhanacibaga mubula-buyêmêre, ci obè mwemêzi». ²⁸ Toma ashuza, erhi: «Nyakasane, Nyamuzinda wâni». ²⁹ Yezu amubwîra, erhi: «Oyemîre bulya wambwîne. Bali bany'iragi abâyêmêre barhanabwîni».

Enfundiko ntanzi y'ecitabu

³⁰ Yezu ajizire bindi bimanyîso binji embere z'abaganda bâge birhayandisirwi mw'eci citabu. ³¹ Ebîra byayandisirwe nti lyo muyêmêra oku Yezu ye Kristu, Mwene Nnâmahanga, na mukayêmêra, nti lyo mubona obuzîne oku izîno lyâge.

KATA ΙΩΑΝΝΗΝ 20

¹ Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ ἔρχεται πρῶτ' σκοτίας ἔτι οὔσης εἰς τὸ μνημεῖον καὶ βλέπει τὸν λίθον ῥημένον ἐκ τοῦ μνημείου. ² τρέχει οὖν καὶ ἔρχεται πρὸς Σίμωνα Πέτρον καὶ πρὸς τὸν ἄλλον μαθητὴν ὃν ἐφίλει ὁ Ἰησοῦς καὶ λέγει αὐτοῖς· ἦραν τὸν κύριον ἐκ τοῦ μνημείου καὶ οὐκ οἶδαμεν ποῦ ἔθηκαν αὐτόν. ³ Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πέτρος καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς καὶ ἦρχοντο εἰς τὸ μνημεῖον. ⁴ ἔτρεχον δὲ οἱ δύο ὁμοῦ· καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς προέδραμεν τάχιον τοῦ Πέτρου καὶ ἦλθεν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, ⁵ καὶ παρακύψας βλέπει κείμενα τὰ ὀθόνια, οὐ μέντοι εἰσῆλθεν. ⁶ ἔρχεται οὖν καὶ Σίμων Πέτρος ἀκολουθῶν αὐτῷ καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ θεωρεῖ τὰ ὀθόνια κείμενα, ⁷ καὶ τὸ σουδᾶριον, ὃ ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, οὐ μετὰ τῶν ὀθονίων κείμενον ἀλλὰ χωρὶς ἐντετυλιγμένον εἰς ἓνα τόπον. ⁸ τότε οὖν εἰσῆλθεν καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς ὁ ἐλθὼν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον καὶ εἶδεν καὶ ἐπίστευσεν· ⁹ οὐδέπω γὰρ ᾔδεισαν τὴν γραφὴν ὅτι δεῖ αὐτόν ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι. ¹⁰ ἀπῆλθον οὖν πάλιν πρὸς αὐτοὺς οἱ μαθηταί. ¹¹ Μαρία δὲ εἰστήκει πρὸς τῷ μνημείῳ ἔξω κλαίουσα. ὡς οὖν ἔκλαιεν, παρέκυψεν εἰς τὸ μνημεῖον ¹² καὶ θεωρεῖ δύο ἀγγέλους ἐν λευκοῖς καθεζομένους, ἓνα πρὸς τῇ κεφαλῇ καὶ ἓνα πρὸς τοῖς ποσίν, ὅπου ἔκειτο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. ¹³ καὶ λέγουσιν αὐτῇ ἐκεῖνοι· γύναι, τί κλαίεις; λέγει αὐτοῖς ὅτι ἦραν τὸν κύριόν μου, καὶ οὐκ οἶδα ποῦ ἔθηκαν αὐτόν. ¹⁴ Ταῦτα εἰποῦσα ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω καὶ θεωρεῖ τὸν Ἰησοῦν ἐστῶτα καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι Ἰησοῦς ἐστίν. ¹⁵ λέγει αὐτῇ Ἰησοῦς· γύναι, τί κλαίεις; τίνα ζητεῖς; ἐκείνη δοκοῦσα ὅτι ὁ κηπουρὸς ἐστίν λέγει αὐτῷ· κύριε, εἰ σὺ ἐβάστασας αὐτόν, εἰπέ μοι ποῦ ἔθηκες αὐτόν, κάγῳ αὐτόν ἀρῶ. ¹⁶ λέγει αὐτῇ Ἰησοῦς· Μαριάμ. στραφεῖσα ἐκείνη λέγει αὐτῷ Ἑβραϊστὶ· ραββουνι, ὃ λέγεται διδάσκαλε ¹⁷ λέγει αὐτῇ Ἰησοῦς· μή μου ἅπτου, οὐπω γὰρ ἀναβέβηκα πρὸς τὸν πατέρα· πορεύου δὲ πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου καὶ εἰπὲ αὐτοῖς· ἀναβαίνω πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ πατέρα ὑμῶν καὶ θεὸν μου καὶ θεὸν ὑμῶν. ¹⁸ Ἐρχεται Μαριάμ ἡ Μαγδαληνὴ ἀγγέλλουσα τοῖς μαθηταῖς ὅτι ἐώρακα τὸν κύριον, καὶ ταῦτα εἶπεν αὐτῇ. ¹⁹ Οὔσης οὖν ὁψίας τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῇ μιᾷ σαββάτων καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων ὅπου ἦσαν οἱ μαθηταί διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον καὶ λέγει αὐτοῖς· εἰρήνη ὑμῖν. ²⁰ καὶ τοῦτο εἰπὼν ἔδειξεν τὰς χεῖρας καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῖς. ἐχάρησαν οὖν οἱ μαθηταί ἰδόντες τὸν κύριον. ²¹ εἶπεν οὖν αὐτοῖς [ὁ Ἰησοῦς] πάλιν· εἰρήνη ὑμῖν· καθὼς ἀπέσταλκέν με ὁ πατήρ, κάγῳ πέμπω ὑμᾶς. ²² καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐνεφύσησεν καὶ λέγει αὐτοῖς· λάβετε πνεῦμα ἅγιον· ²³ ἂν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας ἀφένται αὐτοῖς, ἂν τινων κρατῆτε κεκράτηνται. ²⁴ Θωμᾶς δὲ εἷς ἐκ τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Δίδυμος, οὐκ ἦν μετ'

αὐτῶν ὅτε ἦλθεν Ἰησοῦς. ²⁵ ἔλεγον οὖν αὐτῷ οἱ ἄλλοι μαθηταί· ἐωράκαμεν τὸν κύριον. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἐὰν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἥλων καὶ βάλῃ τὸν δάκτυλόν μου εἰς τὸν τύπον τῶν ἥλων καὶ βάλῃ μου τὴν χεῖρα εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ μὴ πιστεύσω. ²⁶ Καὶ μεθ' ἡμέρας ὀκτὼ πάλιν ἦσαν ἔσω οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ Θωμᾶς μετ' αὐτῶν. ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς τῶν θυρῶν κεκλεισμένων καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον καὶ εἶπεν· εἰρήνη ὑμῖν. ²⁷ εἶτα λέγει τῷ Θωμᾶ· φέρε τὸν δάκτυλόν σου ὧδε καὶ ἴδε τὰς χεῖράς μου καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου καὶ βάλε εἰς τὴν πλευράν μου, καὶ μὴ γίνου ἄπιστος ἀλλὰ πιστός. ²⁸ ἀπεκρίθη Θωμᾶς καὶ εἶπεν αὐτῷ· ὁ κύριός μου καὶ ὁ θεός μου. ²⁹ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ὅτι ἐώρακάς με πεπίστευκας; μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεύσαντες. ³⁰ Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐνώπιον τῶν μαθητῶν [αὐτοῦ], ἃ οὐκ ἔστιν γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ. ³¹ ταῦτα δὲ γέγραπται ἵνα πιστεύ[σ]ητε ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, καὶ ἵνα πιστεύοντες ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.

21

Yezu abonekera abaganda bâge eburhambi bw'enyanja y'e Tiberiyadi

¹ Enyuma z'aho, Yezu ashub'ibonekera abaganda bâge eburhambi bw'enyanja y'e Tiberiyadi. Alagi oku ababonekeraga^k. ² Simoni Petro, Toma, oderhwa Cihasha, Natanaeli w'e Kana omu Galileya, bene-Zebedeyo na bandi baganda babiri bâli haguma. ³ Simoni Petro anacibabwîra, erhi: «Nkol'iduba». Nabo bamubwîra, mpu: «Nîrhu rhwakushimba». Banacilikûla, bashonera omu bwârho. Ci mw'obwo budufu, ntâco barhôzire. ⁴ Erhi izûba lishoshôka emashinji, bahona Yezu ayimanzire ebulamho, ci abaganda barhamanyaga oku ye. ⁵ Yezu anacibabwîra, erhi: «Mwe bâna, ka ntà hifi mugwêrhe?» Bamushuza mpu: «Ntâhyo!» ⁶ Naye, erhi: «Mukwebe akeshe ebwa kulyo k'obwârho, mwâgwâsa». Banacikakwêba, ci barhacihashag'ikazikûla erhi bunji bwa nfi burhuma. ⁷ Olya muganda Yezu arhonyagya anacibwîra Petro erhi: «Nyakasane oyo!» Erhi Simoni Petro ayumva mpu Nyakasane oyo, ayambala omwambalo gwâge, bulya arhâli acîbwisire, aciloha omu nyanja. ⁸ Abandi baganda bayisha omu bwârho, bajâ bakulula akeshe n'enfi, bulya barhâli kuli n'ecikwi c'enyanja: yali nka misomi magana abiri yône. ⁹ Erhi bayômokera oku cikwî, babona amakala gayâsire, n'enfi egalikwo n'omugati. ¹⁰ Yezu anacibabwîra, erhi: «Lerhagi kuli ezo nfi mudubire». ¹¹ Simoni Petro a-shonera omu bwârho, akululira akeshe ebulambo; kâli kayunjwîre bifi binênênè: igana na makumi arhânu na bisharhu. N'obwo zâli nyinji ntyo, akeshe ka-rhaberekaga. ¹² Yezu ababwîra, erhi: «Yishagi muyikule». Ntâ muguma omu baganda wadesire, mpu amudôsa, mpu: «We ndi?» bulya bâli bamanyîre bwinjâ oku âli Nyakasane. ¹³ Okuhandi Yezu anacyegera, arhôla omugati, abahêreza, n'enfi kwo na kwo. ¹⁴ Bwo bwâli bwa kasharhu obwo Yezu abonekera abaganda bâge kurhenga afûka omu bafû.

¹⁵ Erhi bayûs'iyikula, Yezu adôsa Simoni Petro, erhi: «Simoni, mwene Yowane, k'onzigira kulusha aba?» Amushuza, erhi: «Neci, Nyakasane, orhahabiri oku nkuzigira». Yezu amubwîra, erhi: «Yabula abâna-buzi bâni». ¹⁶ Amudôsa obwa kabiri, erhi: «Simoni, mwene Yowane, k'onzigira?» Amushuza, erhi: «Neci, Nyakasane, orhahabiri oku nkuzigira». Yezu amubwîra, erhi: «Yabula ebibuzi byâni». ¹⁷ Amudôsa obwa kasharhu, erhi: «Simoni, mwe-ne Yowane, k'onzigira?» Petro alumwa erhi ayumva amudôsa kasharhu, erhi «K'onzigira?» Anacimubwîra, erhi: «Yâgirwa, oyishi byôshi, orhahabiri oku nkuzigira». Yezu amubwîra, erhi: «Yabula ebibuzi byâni^l.

^k21.1 Emilongo, kurhenga 1 kuhika 25 : Eci cigabi cizinda cayushûlagwa na, Yowane yêne erhi na mushimbûlizi wâge muguma.
^l21.17 : Erhi Mwâmi Yezu aha Petro obuhashé bw'okuyâbula abâna-buzi n'ebibuzi byâge, amujira mukulu w'Ekleziya yôshi, amuhâ obuhashé bw'okurhegeka abarho n'abakulu

¹⁸ Okuli, okuli, nkubwîre, erhi ociri musole, wêne wakag'ihwinja wanakaja aha olonzize, ci amango washosihala, wâlambûle amaboko, owundi akushwêke anakuhêke aha orhalonza».

¹⁹ Erhi aderha okwo, amanyîsa lufu luci Petro ayish'ikuzamwo Nnâmahanga. Erhi aba amaderha ntyo, amubwîra, erhi: «Nshimba».

²⁰ Oku Petro acikabagana, abona olya muganda Yezu arhonyagya abakulikire, y'olya wali o-shegemize irhwe oku cifuba câge erhi bashega anamudôsa, erhi: «Yâgirwa, ndi wakulenganya?» ²¹ Erhi Petro amubona, abwîra Yezu, erhi: «Naye ye, Nyakasane?» ²² Yezu amushuza, erhi: «Nkola nalonza nti ayôrhe kuhika ngaluke, ka kukuyêrekîre? W'oyo nshimba». ²³ Omwanzi gwavuma omu bashimbulizi ba Yezu mpu oyomuganda arhakafa. N'obwo Yezu arhâl'ibwîzire Petro, mpu: «Arhakafa», ci mpu: «Nkola nalonza nti ayôrhe kuhika ngaluke, ka kukuyêrekîre?»

Obushwinjiro bw'ebinwa

²⁴ Oyomuganda ye muhamîrizi w'ebyo, ye wanabiyandikaga, rhunamanyire oku obuhamîrizi bwâge buli bw'okunali. ²⁵ Hali bindi binji Yezu ajizire. Owabirhondêreza ciguma ciguma, ciru n'igulu lirhankabona aha lyahira ebitabu byankayandikwa.

ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ 21

¹ Μετὰ ταῦτα ἐφάνέρωσεν ἑαυτὸν πάλιν ὁ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς ἐπὶ τῆς θαλάσσης τῆς Τιβεριάδος· ἐφάνέρωσεν δὲ οὕτως. ² Ἦσαν ὁμοῦ Σίμων Πέτρος καὶ Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος καὶ Ναθαναὴλ ὁ ἀπὸ Κανὰ τῆς Γαλιλαίας καὶ οἱ τοῦ Ζεβεδαίου καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. ³ Λέγει αὐτοῖς Σίμων Πέτρος· ὑπάγω ἀλιεύειν. λέγουσιν αὐτῷ· ἐρχόμεθα καὶ ἡμεῖς σὺν σοί. ἐξῆλθον καὶ ἐνέβησαν εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ ἐπίασαν οὐδέν. ⁴ Πρωῖας δὲ ἤδη γενομένης ἔστη Ἰησοῦς εἰς τὸν αἰγιαλόν, οὐ μέντοι ᾔδεισαν οἱ μαθηταὶ ὅτι Ἰησοῦς ἐστίν. ⁵ Λέγει οὖν αὐτοῖς [ὁ] Ἰησοῦς· παιδία, μή τι προσφάγιον ἔχετε; ἀπεκρίθησαν αὐτῷ· οὐ. ⁶ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· βάλετε εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου τὸ δίκτυον, καὶ εὐρήσετε. ἔβαλον οὖν, καὶ οὐκέτι αὐτὸ ἐλκύσαι ἴσχυον ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἰχθύων. ⁷ Λέγει οὖν ὁ μαθητῆς ἐκεῖνος ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ· ὁ κύριός ἐστιν. Σίμων οὖν Πέτρος ἀκούσας ὅτι ὁ κύριός ἐστιν τὸν ἐπενδύτην διεζώσατο, ἦν γὰρ γυμνός, καὶ ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν, ⁸ οἱ δὲ ἄλλοι μαθηταὶ τῷ πλοιαρίῳ ἦλθον, οὐ γὰρ ἦσαν μακρὰν ἀπὸ τῆς γῆς ἀλλ' ὥς ἀπὸ πηχῶν διακοσίων, σύροντες τὸ δίκτυον τῶν ἰχθύων. ⁹ Ὡς οὖν ἀπέβησαν εἰς τὴν γῆν βλέπουσιν ἀνθρακίαν κειμένην καὶ ὀψάριον ἐπικείμενον καὶ ἄρτον. ¹⁰ Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐνέγκατε ἀπὸ τῶν ὀψαρίων ὧν ἐπιάσατε νῦν. ¹¹ ἀνέβη οὖν Σίμων Πέτρος καὶ εἴλκυσεν τὸ δίκτυον εἰς τὴν γῆν μεστὸν ἰχθύων μεγάλων ἑκατὸν πενήκοντα τριῶν· καὶ τοσούτων ὄντων οὐκ ἐσχίσθη τὸ δίκτυον. ¹² Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· δεῦτε ἀριστήσατε. οὐδεὶς δὲ ἐτόλμα τῶν μαθητῶν ἐξετάσαι αὐτόν· σὺ τίς εἶ; εἰδότες ὅτι ὁ κύριός ἐστιν. ¹³ ἔρχεται Ἰησοῦς καὶ λαμβάνει τὸν ἄρτον καὶ δίδωσιν αὐτοῖς, καὶ τὸ ὀψάριον ὁμοίως. ¹⁴ τοῦτο ἤδη τρίτον ἐφανερώθη Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν. ¹⁵ Ὅτε οὖν ἠρίστησαν λέγει τῷ Σίμωνι Πέτρῳ ὁ Ἰησοῦς· Σίμων Ἰωάννου, ἀγαπᾷς με πλέον τούτων; λέγει αὐτῷ· ναὶ κύριε, σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. λέγει αὐτῷ· βόσκε τὰ ἀρνία μου. ¹⁶ λέγει αὐτῷ πάλιν δεύτερον· Σίμων Ἰωάννου, ἀγαπᾷς με; λέγει αὐτῷ· ναὶ κύριε, σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. λέγει αὐτῷ· ποιμαίνε τὰ πρόβατά μου. ¹⁷ λέγει αὐτῷ τὸ τρίτον· Σίμων Ἰωάννου, φιλεῖς με; ἐλυπήθη ὁ Πέτρος ὅτι εἶπεν αὐτῷ τὸ τρίτον· φιλεῖς με; καὶ λέγει αὐτῷ· κύριε, πάντα σὺ οἶδας, σὺ γινώσκεις ὅτι φιλῶ σε. λέγει αὐτῷ [ὁ Ἰησοῦς]· βόσκε τὰ πρόβατά μου. ¹⁸ Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ὅτε ἥς νεώτερος, ἐζώννυες σεαυτὸν καὶ περιεπάτεις ὅπου ἤθελες· ὅταν δὲ γηράσῃς, ἐκτενεῖς τὰς χεῖράς σου, καὶ ἄλλος σε ζώσει καὶ οἴσει ὅπου οὐ θέλεις. ¹⁹ τοῦτο δὲ εἶπεν σημαίνων ποιῶ θανάτῳ δοξάσει τὸν θεόν. καὶ τοῦτο εἰπὼν λέγει αὐτῷ· ἀκολούθει μοι. ²⁰ Ἐπιστραφεὶς ὁ Πέτρος βλέπει τὸν μαθητὴν ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς ἀκολουθοῦντα, ὃς καὶ ἀνέπεσεν ἐν τῷ δείπνῳ ἐπὶ τὸ στήθος αὐτοῦ καὶ εἶπεν· κύριε, τίς ἐστιν ὁ παραδιδούς σε; ²¹ τοῦτον οὖν ἰδὼν ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ· κύριε, οὗτος δὲ τίς; ²² λέγει αὐτῷ ὁ

Ἰησοῦς· ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι, τί πρὸς σέ; σύ μοι ἀκολούθει. ²³ ἐξῆλθεν οὖν οὗτος ὁ λόγος εἰς τοὺς ἀδελφοὺς ὅτι ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος οὐκ ἀποθνήσκει· οὐκ εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι οὐκ ἀποθνήσκει ἀλλ'· ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι τί πρὸς σέ]; ²⁴ Οὗτός ἐστιν ὁ μαθητὴς ὁ μαρτυρῶν περὶ τούτων καὶ ὁ γράψας ταῦτα, καὶ οἶδαμεν ὅτι ἀληθὴς αὐτοῦ ἡ μαρτυρία ἐστίν. ²⁵ Ἔστιν δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ ἃ ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἅτινα ἐὰν γράφηται καθ' ἓν, οὐδ' αὐτὸν οἶμαι τὸν κόσμον χωρῆσαι τὰ γραφόμενα βιβλία.